

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بیشہ کی

« إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَسَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴾ (آل عمران: ١٠٢)

﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴾ (النساء: ١)

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴾ (الأحزاب: ٧٠-٧١)

أما بعدُ فإنَّ أصدقَ الحديثِ كتابُ اللهِ، وخيرَ الهدي هديُّ
مُحمَّدٍ (ﷺ)، وشرُّ الأمورِ مُحدثاتها، وكُلُّ مُحدثَةٍ بدعة، وكلُّ بدعةٍ
ضلالةٌ، وكُلُّ ضلالةٍ في النَّارِ.»

مروؤف ئه و زینده وهرهیه که مه بهست و ئامانج و ئهرکی سهershانی
بؤ دیاری کراوه و بهرنامهیهکی تیرو تهواوی بؤ داریژراوه له لایه
خوای خاوهنییهوه و پیویسته بیکات به کالای بالای، ئه و
بهرنامهیهش هر له دایک بوونهوه هه تاکو مردن و لهههستان
له خهوهوه هه تاکو خهوتنهوه و هه موو کاتهکانی تری ژیان
گرتوتهوه. بویه شاره زابوون به و بهرنامهیه ئهرکی
سهرشانییهتی، وهذیکره کانییش به شییکه له بهشه
سهره تاییهکانی ئه و بهرنامهیه.

پاش ئه وهی چاپی یه کهم و دووه م و سییه می نامیلکهی (قه لای
موسلمان له ذیکرهکانی رۆژانه و شهوانه له قورئان و سوننهت دا)
کهوته بازارهوه. موسلمانان به تامه زروو په رۆشهوه باوهشیان بوی
گرتهوه و دیاربوو تارادهیهک جئی خوئی دیاری کرد. به لام
له لایهکی تریشهوه ههندیکی تر له و موسلمانان دلسوزانه چهند
تیبینی و رهخهیهکیان خسته پروو که ئه مهش هانی منی دا که
زیاتر گرنگی پی بدهم و پیایدا بچمهوه، له وانه ههندی ذیکری
فهرموودهی لاوازی تیدابوو دهرم هیئاو ههندیکی ترم بؤ زیاد کرد
له فهرموودهی چه سپاوو سهحیح که له چاپی یه کهم دا نه بوو.

پاشان ههستام به زیاده پروون کردنهوهی ذیکرهکان و وهرگیپانی
بؤ سهه زمانی کوردی و داپشتنهوهی به شیوهیهکی ریک و پیک تا

موسلمانان ئاگاداربن بەماناۋ مەبەستى ئەۋ ئىكرانەى كەدەيلىن كەئەمەش زۆر پىۋىستە. ۋە ھەرۋەھا دانانى سەرچاۋەى ئەۋ فەرمودانە لەپەرەۋىزى خوارەۋەدا بۇ زىاتر متمانە بوون بەراستىتى فەرمودەكە. چونكە پىۋىستە موسلمانان ھەردەم چاۋرۇشن بن بەراستى و ناراستى ئەۋ ئىكرانەى كە دەيلىن.

ۋە ھەۋلەم داۋە ئىكرەكان بەپىئى پلەپلەيى ژيان و ھەلس و كەۋتەكان دابنىم و ديارە ئەمەش زۆر وردەكارى پىۋىستە. پاشان جگە لە ئىكرەكانىش چەند سوننەت و ئادابىكى ئىسلامىم بۇ زىاد كىردۈۋە بۇ زىاتر سوۋد ۋەرگرتن لىئى.

ئاشكراشە ھىچ كارىكى مروۋقە بى تانەۋ كەم و كورتى نىيەۋ ھەر ھەلەيەكىشى تىدابىت داۋاى لى خۇش بوون دەكەم لەخۋا لىئى. ۋە ھەر چاكەيەك و تەۋاۋىيەكى پىۋە دياربى لەخۋاى گەرەۋەيەۋ ھەر ھەلەيەكەم كىردبى لە شەيطان و نەفسەۋەيە. شادمانىش دەبم بە ناردنى ھەر پەخنەۋ پىشنىارىك لەسەرى، تا بەھەموۋ لايەك خىزمەتىكى ئەم بوارەى تىرى ئىسلام بىكەين.

لەخۋاى گەرە داۋاكارم يارمەتى دەرمان بىت بۇ ھەموۋ كارىكى چاكە و نىەتمان لە ژەنگ و ژال پاك بىكەتەۋەۋ پەنا دەگرم بەخۋا لەۋەى كە ئەم كارەم بۇ مەبەستىكى تىرى جگە لە پەزاي ئەۋ كىردبىت. داۋاكارىشم لەدوعاى خىر بى بەشم مەكەن و خۋاى گەرە ئەم كارەم بىخاتە سەر تەرازۋى چاكە كەمەكانم لەرۇژى داۋاىدا.

حەمزە بەرزنجى
۱۴۲۰ كۆچى - ۲۰۰۰ زائىنى

به نئی یه که م:

ناوه جوانه ته و اوه کانی خوی گه وره

﴿ وَاللَّهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ

سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾ (الأعراف: ۱۸۰)

واته: بۆ خوی گه وره یه جواترینی ناوه کان. جابه و ناوانه لی بیپارینه وه و واز له و که سانه بهینن که له راستیتی ناوه کانی لاده دن و هاوبه شی بۆ په ی داده که ن و ناوی تری لی داده تاشن. به سزای کرده وه ی خویان ده گهن^(۱).

وه پیغه مبه ری خوا (ﷺ) ده فه رمویت: « إِنَّ لِلَّهِ تِسْعَةَ وَتِسْعِينَ إِسْمًا، مِنْ أَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ »^(۲). و فی روایة: « إِنَّ لِلَّهِ تِسْعَةَ وَتِسْعِينَ إِسْمًا، مِائَةً إِلَّا وَاحِدًا، لَا يَحْفَظُهَا أَحَدٌ إِلَّا دَخَلَ الْجَنَّةَ، وَهُوَ وَتَرٌ يُحِبُّ الْوَتَرَ ».

واته: خوی گه وره نه وه دو نو ناوی هه یه له سه د یه کی که مه، هه ر که سی له به ری بکات] که نه مه وته ی بوخاری و زۆربه ی زانایانه، وه ووتراوه ماناکه ی بزانی و بپروای پی ی هه بی، وه ووتراوه تا نه توانی خوی به ماناکه ی پرازی نیته وه] ده چیته به هه شته وه. وه خوی گه وره تاکه و تاکی پی خوشه.

(۱) تفسیر ابن کثیر ۲/۴۴۲.

(۲) أخرجه البخاري: كتاب الدعوات (۶۴۱۰) ومسلم: كتاب الذكر والدعاء (۳۶۷۷).

به لام زاناکان ده فہرموون خوی گہورہ ہر ئەم نہوہ دو نو ناوہی
نئیہ و بہس، بہ لکو زیاد لہ (۱۵۰) ناویان ہیئاوہ لہ قورئان و
سوننہ تدا، وہ زیادہی دواي فہرموودہ کہ کہ ناوہ کانی ہیئاوہ و
ژمار دوویہ تی و ئیمامی ترمذی پریوایہ تی کردووہ لہ ئەبی
ہورہ یرہ وہ ضہ عیفہ وەك الحافظ دہ فہرمویت لہ
(الفتح) دا (۲۱۵/۱۱)، وہ ئیین تہیمیہ لہ (مجموع
الفتاوی) (۳۷۹، ۳۸۲/۶) باسی ئەوہ دہ کات کہ ئەو زیادہیہ
ووتہی پیغہ مہر (ﷺ) نییہ بہ ہاودہنگی شارہ زایان بہ
فہرموودہ کہ، بہ لکو ئیمامی ترمذی لہ ہندی شیخی شامی یہ وہ
باسی کردووہ.

نهوهدو نو ناو له ناوه پيروژه کانی خواي گه وره

الله: ناوی تاک و پيروزی خوايه. کۆکه ره وهی ناو و سيفه ته کانی يه تی. واته په رستراوی به حه ق.

الأول: يه که مين. پيش هه مووشت هه بووه.

الأخر: دوايه مين. پاش هه مووشت ده مينی.

الظاهر: ديارو ئاشکرايه بو خواهن ژيری يه کان به هوئی به لگه کانه وه. دهسته لاتدار به زانستی به سهر هه موو شتيك

دا.

الباطن: په نهان و شاراوويه له چاوی به نده کان و زانايه به ئاشکراو په نهانه کان، نزیکه به زانست و توانای.

العلي: به رزی به دهسته لات.

الأعلى: بلند به هه موو روويه که به ذات و سيفات و قه هری. بلند بوته وه له سهر عه رشه که ی.

المتعال: به رز به سهر دروستکراوانی يه وه. وه خو پاکگر له سيفاتی دروستکراوان.

العظیم: مه زنايه تی و خواهنی شکوو دهسته لات و توانای بی کوتا. وه له هه موو گه وره يه که گه وره تر.

المجید: پایه به رزی ته واو. ریزدارو چاکه کار.

الكبير: گه وره ی بی کوتا له گه وره یی داو هه موو شتيك جگه له و بچوکه.

السَّمِيعُ: بیسه‌ری وه‌لامگۆی بی سنوور به هموو شتیك.
البصیر: بینه‌ری بی سنوور به ئاشکراو په‌نهان و شاره‌زا.
العَلِیم: زانایه به‌بی فی‌رکردن به هموو دروست کراوان و
 نه‌ی‌دی‌یه‌کانیان وه‌ زانایه به چیه‌و ئاشکرا.
الخبیر: شاره‌زا به وورده‌کاری شته‌کان له‌سه‌ر حه‌قیقه‌تی خو‌ی.
الحمید: سوپاس کراوو کاربه‌جی له‌ کرداری‌دا. شایسته‌ی
 ستایشه له خو‌شی و ناخو‌شی‌دا.
العزیز: زال. هه‌رگیز ناشکی. ده‌سه‌لاتداری به‌هی‌زی بی وینه.
القادر: به توانای بی‌سنوور.
المقدر: به توانای ته‌واوه‌و هی‌ج شتیکی لی عاسی نابیت.
القوی: به‌توانا به‌سه‌ر هموو توانایه‌ك داو هه‌رگیز بی ده‌سته‌لاتی
 رووی تی ناکات.
المتین: به‌هی‌زی بی‌نیاز به‌هاوتاو بی کۆتا.
الفنی: ده‌وله‌مه‌ندی بی‌پی‌ویستی به‌به‌نده‌کانی، به‌لکو
 دروستکراوان موحتاجی نه‌ون.
الحکیم: کاربه‌جی لی‌زان. بی هه‌له له کاره‌کانی‌دا.
الحلیم: هی‌دی. ئارام و پاش خه‌ری سزاو بی په‌له‌یه، رو‌زی ده‌ری
 سه‌رپی‌چی‌که‌ره.
العفو: لی‌بوورده له‌گونا‌ه.

الغفور: لیٰخوش بوو. گوناھ پوښ.

الغفار: لیٰبووردهی ته نیاو پوښه ری عه یبه. هه رکات ته و به بکریت له گوناھ ده بوریت.

التواب: ته و به و هرگری به نده کانی کاتی ته و به ده کهن.

الرقیب: چا و دیر به به نده کانی و زانا و ناگاداره به کارو کرده و هیان.

الشهید: ناگادار. هیچی لیٰ و ون نابی و ناگاداری به نده کانی تی چی نه نجام ده دن.

الحفیظ: پاریزه ری زه وی و ناسمانه کان و به نده کانی. وه ناگاداری کردار و و ته و نیه تی به نده کانی تی.

اللطیف: نه رم و چاکه کار له گه ل دروست کراوان له گه ل به نده کانی و رۆزی ده ریان.

القریب: نزیکه به زانستی، وه نزیکه له و که سانه ی لیٰ ده پارینه وه به وه لامدانه وه یان.

المجیب: وه لامگو. وه لامی پارانه وه ده داته وه به به خشین. وه وه لامی ناچارو پی گیراو ده داته وه به ده رو لیٰ کردنه وه یان.

الودود: خوش ویستراو له دلی دؤسته کانی دا. وه به نده صالحه کانی خوش ده ویت و لیٰ یان رازی ده بیت و کرده وه یان قبول ده کات.

الشَّاكِر: سوپاسی کرده‌وهی کهم دهکات و رازی ده‌بیٔ لی و
وه‌ری ده‌گریٔ و پاداشتی ده‌داته‌وهو له گوناھی زور
خوش ده‌بیٔ.

الشُّكُور: سوپاسی چاکه‌ی کهم دهکات و پاداشتی زوری
ده‌داته‌وهو نیعمه‌تی زور ده‌به‌خشی و به شوکری کهم
رازی‌یه.

السَّيِّد: سه‌روهو گه‌ورهو خاوه‌نی سه‌روه‌ری ره‌ها. خاوه‌نی
هه‌موو شته.

الصَّهَد: جی‌ی مه‌به‌ست و جی‌ی نیازه له هه‌موو پیویستی‌یه‌کدا.
وه‌پیویستی به‌که‌س نی‌یه. وه سیفات ته‌واوهو که‌س
له‌سه‌رو ئه‌وه‌وه نی‌یهو سه‌رداری نی‌یه.

القَاهِر: به‌تواناو ده‌سته‌لات‌دار به‌سه‌ر هه‌موو شتیک دا.

القَهَّار: سزاده‌رو زه‌بونکه‌ری بی‌ پرواو هاوبه‌ش په‌یداکه‌ران
به‌توانای خو‌ی.

الجَبَّار: خاوه‌ن ده‌سته‌لاتی ناچارکار.

الحَسِيب: ئه‌وه‌نده ده‌به‌خشیٔ که به‌سیان بیٔ، لی‌پرسه‌ره‌وهو
جی‌ی راز بو‌ به‌نده‌کان و بو‌یان به‌سه.

الهادي: ری‌ پیشانده‌ری که‌سانیک که بیه‌ویٔ بو‌ ری‌گای راست.
رینمویی‌کاری دروستکراوان بو‌ به‌رژه‌وه‌ندی‌یه‌کانیان.

الحَكَم: فه‌رمان‌ره‌وای دادوهر. حوکمران له نیوان هه‌ق و به‌تال.

الثَّدُوسُ: پیروزو پاک لهه موو عهیب و ناته واوی یهک
له سیفه ته کانی داو ئه و خوییه که ته سه ور ناکریت.

السَّلَامُ: بی عهیب. دلنیا که ری ئه و که سانه ی که شایسته ی سزا
نین.

الْبَرُّ: چاکه کاری به به زهیی له گه ل دروست کراوه کانی دا.

الْوَهَّابُ: به خشهری بی داوای پاداشت و به خشهری ته و فیک و
چه سپان له سه ر دین.

الرَّحْمَنُ: به به زهیی. به زهیی یه که ی هه موو شتیکی گرتو ته وه .

الرَّحِيمُ: به خشنده. به رام بهر به و که سانه ی که ویستی لی یه تی له
ئیمان داران.

الْكَرِيمُ: به ریزی نیه مه ت به خش به به نده کانی و بی هه له و
ناته واوی.

الْاَكْرَمُ: ری زگری دو ست و هه ل بزی ر دراوه کانی ته ی و به خشهره
به بی به رانه ر.

الرَّؤُوفُ: زور میهره بان به رانه ر به گونا هباران.

الْفَتْاحُ: روونکه ره وه ی هه ق و به تال و فه وتینه ری به تال. وه
دادوهری نیوان به نده کان به هه ق، ده روکه ره وه ی
دهرگاکانی ره حمه ت و رۆزی و کاره کان و سه رخه ری
ئیمان داران و سته م لی کراوان.

الرَّازِقُ: رۆزی ده ری هه موو زینده وه ران .

الرَّزَّاقُ: دروستکراوانی دروست کردووهو رۆزی پی گه یاندوون.
رۆزی دانی هه موو دروستکراوانی گرتووته ووهو که سیانی
تایبته نه کردووه پی له گوی رایه لانی.

الْحَيُّ: زیندووی بی سه ره تاو کو تایی و نه زه لی .
الْقَيُّومُ: هه لـ سوو پینه ری بوونه ووه رو کارو کردارو
بی ئیحتیاج به کهس و هه موو که سیک هه ژارو موحتاجی
ئه وه .

الرَّبُّ: پهروه ردگاری بی وینه. دروست که رو خاوه نی دروست
کردن و فه رمان کردن، هه لـ سوو پینه ری کارو
بوونه ووه رو پهروه ردگاری سه رجه م بهنده کانی.

الْمَلِكُ: پادشاو خاوه ن مولکی ته واوو دهست رۆیشتوو له
مولکه که یدا.

الْمَلِیْکُ: مولک به دهستی دروست کراوه کان.

الْوَحِدُ: یهک و ته نیا، ته نیایه له ذاتی دا.

الْأَحَدُ: تاک. ته نیای بی حه و جی به کهس. ته نیایه له ذات و
سیفاتی دا.

الْمُتَكَبِّرُ: خو به گه وره زان. خو به گه وره گر له خراپه و سته م، گه وره
له سیفاتی دروست کراوان و ته نیا له گه وره یی دا.

الْخَالِقُ: دروست که ری دروستکراوانی و داهینه ریان له سه ر
شیوازیک که پیشتر وینه ی نه بووه.

الْخَلَّاقُ: بهدی هینهری کار به جی.

الْبَارِيءُ: بهدی هینهری جوانکار.

الْمُصَوِّرُ: وینه کیش، وینه کیشهری هموو دروست کراوان
ههریه که و له سهر شیوه یه ک.

الْمُؤْمِنُ: دلنیا که ری دوسته کانی له سزاو به خشهری ئەمین بوون له
ترس و خهفت به بنده کانی. وه به راست دانهری
به لینه که ی بو بنده کانی.

الْمُهَيِّمِنُ: ناگادارو پاریزه ی شته کان. چاودییری پاریزهر به ووته ی
کرداری دروست کراوانی.

الْمُحِيطُ: تواناو زانستی دهوری هموو شتیکی داوه.

الْمُقَيِّتُ: بژیوگه یین و به خشهری رزق و رۆزی یان. دهسته لاتدار.

الْوَكِيلُ: کار پی سپیردراو. پشت و پهنا.

الْكَافِي: بهس. بو بنده ئیمانداره کانی بهسه ئەگهر بیکه نه پشت و
پهنا.

الْوَاسِعُ: فراوان. پۆزی دانی هموو دروست کراوانی
گرتوته وه و به زهیی یه که ی هموو شتیکی داپوشیوه.

الْحَقُّ: پایه دار. راست و پهواو ههق به بوونی.

الْجَمِيلُ: جوانی بی سنوور له زات و سیفات دا.

الرَّفِيقُ: نەرم و بە بەزەیییە بە بەندەکانی و ئاسانی دەوێت بۆیان
و گرانی ناوێت و لەسەر و توانایانەو تەکلیفیان ئی ناکات،
بەلکو دەیان بەخشی و نەرمە لەگەڵیان.

الحَيِي: بەشەرم بەجۆریک هاوتای نەییەو لەهیچ شتیک ناچێ.
السَّتِير: داپۆشەری عەیب و گوناھ.

الإله: پەرستراوی هەق.

القَابِض: پۆزی لی گرهوه. ویک هینەر.

الْبَاسِط: پۆزی بۆ فراوانکەر. لەدوودەر.

المُعْطِي: بەخشەر. هەموو شتیکی چاکی بەخشیوهو داویەتی.

المُقَدِّم: پێشخەری دانەر لەشوینی خۆی داو پێشخەری سزا
بۆ کەسیک شایستەیی بیّت بە حیکمەتی خۆی.

المُؤَخَّر: دواخەری دانەر لە شوینی خۆی داو دواخەری سزا
بۆ کەسیک شایستەیی بیّت بە حیکمەتی خۆی.

المُبِين: پۆشن کەرەوه. پوون کەرەوهی زاتی خۆی کەبی
هاوێلە. یان رۆشنکەرەوهی ریگای چاکەو کرداری وە ئەو
کردهوانەیی هۆکاری سزای ئەون.

المَنَّان: خاوەنی منەت و فەزل و بەخشین، شایستەیی منەت کردنە.

الْوَلِي: یاریدەدەری گوی پاریهلی کەرانی و سەرخەری بەندە
ئیماندارەکانی و سەرپەرشتی کاریان و لە رۆژی داوییدا
خۆی پاداشت و سزایان دەداتەوه.

المولى: پشت و پهناو سهرپهرشتى كارى ئيمانداران.

النصير: سهرخهري بپرواداران.

الشافى: شيفادهرى دهردهكان تهنا ئهوه.

مالك الملك: خاوهنى مولك. چون بيهوى دهىگورئ.

جامع الناس: كوكرهوهى خهلكى له پورئى دوايىدا.

نور السموات والارض: به نورى خوى كويران چاو روشن دهكات و

به هيدايهتى خوى سهرگردهان رينموويى دهكات، نورو

پوشنكهرو پووناكى ئاسمانهكان و زهوىيه به هوى

بهلگهكانىيهوه.

ذو الجلال والاکرام: شايستهى شكورين، خاوهنى

دهستهلآت و بهخشنده.

بديع السموات والارض: داهينهري ئاسمانهكان و زهوى.^(۳)

(۳) بپروانه ئهه ناوانه له گهل بهلگهكانيان له قورئان و سوننه تدا له كتيبى (شرح الاسماء

الحسنى فى ضوء الكتاب والسنة)ى سعيد بن على بن وهف القحطاني، وه بپروانه

(معالم التوحيد)ى د. مروان ابراهيم القيسي..المكتب الاسلامي.

به نئی دوو دم:

چهند تیپینی بهك

ذیکر: بریتی به له ده برینی چهند ووشه بهك به دم یان له ده روون دا بهو شیوه بهی که خوی گه وره پاشان پیغه مبه ره که هی (ﷺ) پی یان پی داوه و تیایدا به گه وره زانین و پاک راگرتن و ستایش کردن و یادکردنی په روه ردگاری تیایده. وه بهنده له سه ری پاداشت و ه رده گریته وه و تای ته رازووی چاکه کانی پی ده و له مهندو قورس ده کات، وه به هو به وه له دنیا شدا ده پاریزی له شه یطان و خراپه.

برای خوم. بزانه که قورئان ذیکره و گه وره ترین ذیکره، خوی گه وره ده فهرموئی: ﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَ نَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى..﴾. (طه: ۱۲۴)

واته: هر که سیك پشت هه لبکات له ذیکره ی من که قورئانه نهوا ژیانیکی ناسوری دنیا و ناو گوپی بو هه به و له پوژی دواپی دا به کویری حه شری ده که یین. (۴)

وه نویژ کردن ذیکره: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ..﴾. (الجمعة: ۹)

(۴) مختصر تفسیر ابن کثیر (۲/۴۹۴-۴۹۵).

۵- خویندنی قورئان ئەگەر ئایهتیک یان چەند ئایهتیک بیټ
دروست نزییه لەسەر لەش گران و ئافرەتی بی‌نوێژو زەییستان.
بەلام ئەگەر زیکی دەخویندو لە زیکرەکه‌دا ئایهتیک یان
زیاتری تیدابوو ئەو دەروستە بەمەرجی مەبەستی سوننەتەکه
بیټ.

۶- زیکرکردن لە هەموو کاتی‌دا چاکەو جائیزە تەنها لەچەند
کاتیکی شازدا نەبیټ، وەکو کاتی سەرئاوکردن یان کاتی جیماع
یان کاتی گوی‌گرتن لە ووتاری هەینی یان کاتی خەوالویی.

۷- ئەگەر دەمت پاک نەبوو ئەوا بەئاو پاک بکەرەوه. وە ئەگەر
تامی گۆرپابوو ئەوا بەسیواک پاک بکەرەوه و ئینجا زیکر بخوینە،
چونکه زیکرکردن یان قورئان خویندن بەدەمی ناخاوینەوه
مەکروه بەلام حەرام نزییه، وە لە شوینیکی پاک و بە دەست
نوێژەوهو بەشیوہیەکی خشوع دانیشە ئەگەر کرا .

۸- زیکی خوا لە هەموو حالهتیک لەشداو بەهەموو شیوہیەک
جائیزە. ئەگەر بەوستانەوه بیټ یان دانیشتن یان پراکشای یان
بەپێگاوهو بەپویشتن یان بەسواری، خوی گەرە دەفەر مویت:
﴿الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ...﴾.
(آل عمران: ۱۹۱)

واته: ئەو ئيماندارە ژيرو تىگەيشتوانەى كه يادى خوا دەكەن
به پيوەو له كاتى دانىشتن و له كاتىكدا لەسەرلا و تەنیشت
كەوتوون. ^(٦)

٩- ئەگەر بۆ كاتىك يان شوينىكى ديارى كراو چەند ذىكرىك
هاتبوو له فەرموودەى صحیح دا: ئەوا چاك وایە هەر جارەو
یەكیكىان بووترى، چونكە پیغمبەر(ﷺ) وای كردوو. وه چاك
وایە خوونەگرین به دانەیهکیانەوه. تا له خيرو پاداشتی
هەموویان بى بەش نەیین.

(٦) مختصر تفسیر ابن کثیر(١/٣٤٦).

پارانہوہ (الدعاء)

خوای گہورہ دہ فہرمویت : ﴿ وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ . إِنَّ

الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴾ . (الغافر: ۶۰)

واتہ: خوای پەرودر دگارتان فہرمانتان پی دہکات بہ پارانہوہ و بہ لینی داونہ تی بہ وہ لام دانہ وہی . ئەوانہی لہ پەرستش و پارانہوہ لی م و یہ کتا پەرستی من یاخین ئەچنہ دۆزہ خہوہ بہ بی ریژی و سووکی و ریسوایی .^(۷)

وہ دہ فہرمویت : ﴿ وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِي

إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ﴾ . (البقرة: ۱۸۶)

واتہ: ئەگەر بہ ندہ کانم پرسیاریان لی کردی لہ بارہی منہوہ ئەوہ من نزیکم ، وہ لامی داواکەر دہ دہمہوہ ئەگەر داوا بکات ، دہبا وہ لامی فہرمانہکانی من بدہنہوہو باوہرم پی بینن بہ لکو سہر فزازبین .^(۸)

پیغہ مہریش (ﷺ) دہ فہرمویت : ﴿ الدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ وَقَالَ رَبُّكُمْ

﴿ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ ﴾ .^(۹)

(۷) مختصر تفسیر ابن کثیر ۲۴۹/۳ .

(۸) مختصر تفسیر ابن کثیر ۱۶۴/۱ .

(۹) أبو داود ۷۸/۲ والترمذی ۲۱۱/۵ و ابن ماجہ ۱۲۵۸/۲ و بروانہ صحیح الجامع الصغیر ۱۵۰/۳ و صحیح ابن ماجہ ۳۲۴/۲ .

واته: پارانه وه په رسته شه. په روه ردگار تان ده فرموي: ليم بپارينه وه
وه لامتان دده مه وه.

وه ده فرمويت (ﷺ): « **إِنَّ رَبَّكُمْ تَبَارَكَ وَتَعَالَى حَيٌّ كَرِيمٌ يَسْتَحِي مِنْ عَبْدِهِ
إِذَا رَفَعَ يَدَيْهِ إِلَيْهِ أَنْ يَرُدَّهُمَا صِفْرًا** ». (۱۰)

واته: په روه ردگاري پاك و به رزي نيوه به شهرم به ريزه شهرمي لي ديت
كاتيك بنده يه كي هردوو ده ستي بو به رزبكات ه وه و بپارينه وه كه به بي
نوميدي و به به تالي بگه رينيه وه.

وه ده فرمويت (ﷺ): « **مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَدْعُو اللَّهَ بِدَعْوَةٍ لَيْسَ فِيهَا إِثْمٌ
وَلَا قَطِيعَةٌ رَحِمَ إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ بِهَا إِحْدَى ثَلَاثٍ: إِمَّا أَنْ تَعَجَّلَ لَهُ دَعْوَتُهُ. وَإِمَّا
أَنْ يَدَّخِرَهَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ. وَإِمَّا أَنْ يَصْرِفَ عَنْهُ مِنَ السُّوءِ مِثْلَهَا. قَالُوا: إِذَا
نُكِّرَ. قَالَ: اللَّهُ أَكْثَرُ** ». (۱۱)

واته: هيچ موسلمانيك نيه كه بپارينه وه له خوي گوره
به داواكار يه كه تاوان و بي به زهي نه بيت ئيلا خوي گوره يه كي
لهم سي شته ي ده داتي:

- ۱- يان پارانه وه كه ي بو پيش ده خات و گيرا ده بيت.
 - ۲- يان بوي هله دگري بو پاداشتي قيامه ت.
 - ۳- يان به نه دازه ي پارانه وه كه ي خراپه و به لاي لي دور ده خاته وه.
- وتيان: كه واته زور ده پارينه وه. نه ويش فرموي: خوي گوره زورتر
پاداشتان پي ده به خشي.

(۱۰) أخرجه أبو داود ۷۸/۲ والترمذي ۵۵۷/۵ وابن ماجه ۱۲۷۱/۲ وقال ابن حجر:

سنده جيد. وه بروانه صحيح الترمذي ۱۷۹/۳.

(۱۱) الترمذي ۵۶۶/۵ و ۴۶۲/۵ واحمد ۱۸/۳ وانظر صحيح الجامع ۱۱۶/۵ وصحيح

الترمذي ۱۴۰/۳.

له ئادابه كانى پارانه وهو وهۆكاني وهلام دانه وهى (۱۲)

- ۱- دلسۆزى (الإخلاص) بۆ خواى گه وره .
- ۲- ده بى به سوپاس و ستايشى خواى گه وره و صلاوات دان له سه ر پيغه مبه ر (ﷺ) ده ست پى بكات .
- ۳- جه زم كردن له پارانه وهو بپروابوون به وه لام دانه وهى .
- ۴- سووربون و دووباره كردنه وه (إلحاح) له پارانه وه داو په له نه كردن . واته نه لئيت پارامه وهو گيرا نه بوو .
- ۵- ئاماده بونى دل له كاتى پارانه وه دا .
- ۶- پارانه وه له كاتى خوئشى و ناخوئشى و تهنگاوى و پى گيراندا .
- ۷- جگه له خواى گه وره له كه س نه پارايته وه .
- ۸- نه پارانه وه له كه س و كارو سامان و مندال و خوت به خراپه .
- ۹- دهنگ نزم كردنه وه له كاتى پارانه وه دا له نيوان په نهان و ئاشكرادا .
- ۱۰- دان نان به تاوان و داوا كردنى لى خوئش بوون له خوا لى و دان نان به نيعمه ت و سوپاس كردنى خواى گه وره له سه رى .
- ۱۱- زور له خوئنه كردن له ريكخستنى سه روا له پارانه وه دا (عَدَم تَكْلَف السَّجْع) .
- ۱۲- كوپوزانه وهو خشوع و ئوميد و ترسان له خواى گه وره .
- ۱۳- گه راندنه وهى مافى سته م لى كراوان له گه ل ته وه دا .
- ۱۴- سى باره كردنه وهى پارانه وه كه .

(۱۲) بپروانه ئه م ئاداب و وهۆكاني وهلام دانه وانه له گه ل به لگه كانياندا له (الذکر و العلاج من الكتاب و السنة) لاپه ره ۸۸-۱۲۱ .

۱۵- پووکردنه پووگه (القِبلة) .

۱۶- دهست بهرزکردنه وه له پارانه وه دا. (۱۳)

(۱۳) بۆ شیوازه کانی دهست بهرز کردنه وه له پارانه وه دا:

عن ابن عباس (رضی الله عنهما) أن النبي (ﷺ) قال: « المسألة أن ترفع يديك حدو منكبيك أو نحوهما، و الإستغفار أن تُشير بأصبع واحدة، و الإبتهاال أن تُمَدَّ يديك جميعاً ». حديث صحيح أخرجه أبو داود (۱۴۸۹-۱۴۹۱) مرفوعاً و موقوفاً.

واته: بۆ داواکردن و پارانه وهی شتیك له چاكه، یان دوور بوون له خراپه یه كه ههردوو دهستت تا ئاستی شانهاكانت یان نزیکى بهرز دهكه یته وه، وه بۆ داواى ای خووشبوون كردن له خواى گه وه به یه كه په نجه (كه په نجه ی شایه تمانه) ئامازه دهكه یته، وه بۆ كاتى زۆر ناره حه تى و سه غله تى و په ریشانى ههردوو دهستت دريژ دهكه یته.

تییینی:

(ابن باز) (په حه تى خواى گه وه ی لی بیته) ده فه رمویته: (دهست بهرزکردنه وه له پارانه وه دا سوننه ته و یه كیكه له هۆكانى گیرابوون و وه لأم دانه وه ی.. به لأم سوننه تى یه كه دهست بهرز بكریته وه له و شوینانه دا كه له سه رده مى پیغه مبه ردا (ﷺ) بهرز نه كراوه ته وه، وه كو دوعاى دواى نویژه فه رزه كان و نیوان ههردوو كو پرنوشه كه و پیش سلاودانه وه ی نویژو كاتى ووتاردانى رۆژى هه ینى و جه ژنه كان. چونكه پیغه مبه ر (ﷺ) له و كاته دا دهستى به رزه كردۆته وه. به لأم نه گه ر دوعاى باران بارین (الاستسقاء) ی كرد له خوا له ووتارى رۆژى هه ینى یان دوو جه ژنه كه دا ئه وا ئه توانی دهست بهرز بكاته وه. هه روه ك پیغه مبه ر (ﷺ) كردویه تى. به لأم بۆ نویژى سوننه ت ئه وا هیچ ریگریك نازانم له بهرزکردنه وه ی دهست له پارانه وه ی دواى نویژه كه دا. به به لگه ی كارکردن به هه موو ده لیله كان. به لأم باشتر وایه به رده وام نه بیته له سه ر ئه مه. چونكه ئه مه له پیغه مبه ر وه (ﷺ) نه هاتوه كه كردیته ی. خو نه گه ر بیکردایه له دواى هه موو نویژه سوننه ته كانه وه ئه وا هاوه لآن بۆیان نقل ده كردین چونكه هاوه لآن هه موو ووتارو كرده وه كانی پیغه مبه ر یان (ﷺ) له سه فه رو مانه وه ی و له هه موو كاته كانی دا بۆ گه یاندوین. خواى گه وه له هه موویان رازی بیته). بڕوانه كتییبى (فتاوى مهمة تتعلق بالصلاة) لاپه ره ۴۷. ۴۹..

- ۱۷- دەست نويژ شتن پيش پارانەوہ ئەگەر گونجا .
- ۱۸- سنوور نەشکاندن لە پارانەوہدا (واتە نەپارانەوہ بە شتی سەتەم و مەحال و دەنگی بەرز یان قولکردنەوہی مەسەلەيەك).
- ۱۹- دەبی دوعاکەر لە پيشدا بپاريتەوہ بۆ خوئی پاشان ئەگەر ويستی بۆ غەیری خوئی بپاريتەوہ. (۱۴)
- ۲۰- دەبی تەوہسول بکات بۆ لای خوا بەناوہ جوانەکانی و سيفتە بەرزەکانی یان بەکردەوہیەکی چاک کەدوعاکەر خوئی ئەنجامی دابیت یان بە پارانەوہی پیاوچاکيکی زيندووی ئامادە کەبۆی بکات .
- ۲۱- دەبی خواردن و خواردنەوہو پۆشاکي حەلال بیت .
- ۲۲- نابی بپاريتەوہ بەتاوان یان بی بەزەیی .
- ۲۳- دەبی فەرمان بکات بەچاکەو بەرگری بکات لە خراپە .
- ۲۴- دوورکەوتنەوہ لەهەموو جۆرە یاخیبوونیکی خوای گەرە .

(۱۴) چەسپاوە لەپيغەمبەرەوہ (ﷺ) کەسەرەتا بەخوئی دەستی بەپارانەوہ کردووە . وەهەرەوہا چەسپاويشە کەبەخوئی دەستی پيئەکردووە وەکو پارانەوہی بۆ: (انس وابن عباس وأم اسماعيل و غەیری ئەوان) وەبەروانە دريژەي ئەم مەسەلەيە لەشەرحی نەوہویدا بۆ (صحيح مسلم) (۱۴۴/۱۵) وە(تحفة الاحوذی) شەرحی (سنن الترمذی) ۲۲۸/۹ والبخاري مع الفتح ۲۱۸/۱ .

چەند كات و شىوازو شويىنيك

كە پارانە ھەي تىادا ۋە لَام دەدرىتە ۋە^(۱۵)

- ۱- شە ۋى قەدر.
- ۲- كۆتايى نيوە شە ۋ.
- ۳- لە پاش ھەموو نوپۆرە فەرزەكانە ۋە^(۱۶).
- ۴- لە نيوان بانگ و قامە تدا.
- ۵- كاتيك لە ھەموو شە ۋى كدايە.
- ۶- لە كاتى بانگ دان بۆ نوپۆرە فەرزەكان.
- ۷- لە كاتى باران بارىندا.
- ۸- لە كاتى تىك پۆزانى سوپاكان لە پىناۋى خوادا.

(۱۵) بېروانە ئەم كات و شىوازو شويىنانە لە گەل بەنگە كانيان بەدرىژى لە (الذکر و الدعاء و العلاج بالرقى من الكتاب والسنة) لاپەرە ۱۰۱ ، ۱۱۸ .

(۱۶) ابن تەيمىيە (پەھمەتى خۋاى لى بىت) ئاماژە بە ۋە دەكات كە ۋا پىغەمبەرى خۋا (ﷺ) فەرمانى كرد بە مەعان كە لە پاش ھەموو نوپۆرەكانە ۋە بلى: «اللَّهُمَّ اعْنِي عَلَى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ» ۋە باسى ئە ۋە دەكات كە (دُبُر الصلوة) واتاى پىش سلاۋدانە ۋە يە ۋ ماناى دۋاى تە ۋا ۋ بوونى نوپۆرەكەش دەگە يەنى . بە لَام لە پىغەمبەر ۋە (ﷺ) نە ھاتو ۋە كە لە دۋاى تە ۋا ۋ بوونى نوپۆرە فەرزەكانە ۋە بە كۆمەل پارابنە ۋە خۆ ئەگەر بىكردايە دەگە يشت پىمان . بۆ زياتر شارەزا بوون بېروانە (مجموع الفتاوى) (۳/۱۲، ۳، ۲۹۳، ۲۸۹) كە واتە ۋا باشە موسلمان زۆرىەى دوعاكانى لە ناو نوپۆرەكەى دا بىت .

- ۹- کاتیک له پوژي ههینی دایه: وه راست ترین ووته له مه دا
 نهوهیه که کو تایی کاته له کاته کانی عهسری پوژي ههینی،
 وه واردیش بووه که نهگونجی له و نیوانه دا بیت که ئیمام له
 کاتی ووتارداندا دائه نیشی تا نویژه که تهواو ده بی.
- ۱۰- له کاتی خواردنه وهی ئاوی (زه مزه م) له گه ل نیه تیکی
 راست دا. (له کاتی نه خو شیدا ده خوریته وه به لام بو
 دوعا کردن له م کاته دا به لگه م نه دیوه له سه ری) م. عبدالکریم.
- ۱۱- له کورنوش دا (السجود).
- ۱۲- له کاتی به خه به ره اتن له شه وداو پارانه وه به سوننه تی
 (مأثور) ی نه و کاته دا.
- ۱۳- نه گهر له سه ر پاکیتی (دهست نویژ) خه وت و پاشان
 له شه ودا به خه به ره ات و پارایه وه.
- ۱۴- له کاتی پارانه وه دا به: « لا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ
 الظَّالِمِينَ ».
- ۱۵- پارانه وهی خه لکی له پاش مردنی که سیك.
- ۱۶- پارانه وه له دوا ی ستایشی خوا و صلاوات دان له سه ر
 پیغه مبه ر (ﷺ) له ته حیات دا .
- ۱۷- له کاتی پارانه وه له خوا به و ناوه گه وره یه ی (الإِسْمُ الْأَعْظَمُ) که
 نه گهر هه رکه سیك پی ی بی پاریته وه وه لام ده دریته وه و نه گهر
 داوا ی پی بکری پی ی ده به خشری. (۱۷)

(۱۷) بپوانه ناوه گه وره که ی خوا ی گه وره له لاپه ره (۲۷-۲۸) له م نامیلکه دایه.

- ۱۸- پارانہوہی موسلمان بو برا موسلمانہکھی به پنهانی.
- ۱۹- پارانہوہ له پوژی عه ره فهدا له عه ره فہ.
- ۲۰- پارانہوہ له مانگی ره مه زان دا.
- ۲۱- له کاتی کو بوونهوہی موسلماناندا له کوپری ذیکردا.
- ۲۲- پارانہوہ له کاتی به لاو موسیبهت دا به ووتنی: « إنا لله وإنا إليه راجعون اللهم أجرني في مصيبي وأخلف لي خيراً منها ».
- ۲۳- پارانہوہ له کاتی پووکردنی دل بولای خوی گه وره و تاوسه ندنی دلسوزی (الإخلاص).
- ۲۴- پارانہوہی ستهم لی کراو له و کهسهی ستهمی لی کردووه.
- ۲۵- پارانہوہی باوک له کوپه کهی به چاکه و خراپه.
- ۲۶- پارانہوہی گه شتیار (المسافر).
- ۲۷- پارانہوہی پوژوووه وان هه تا به ربانگ ده کاته وه.
- ۲۸- پارانہوہی پوژوووه وان له کاتی به ربانگ کردنه وهدا.
- ۲۹- پارانہوہی ناچارو لی قه و ماوو پی گیراو.
- ۳۰- پارانہوہی پیشه وای دادپه روه.
- ۳۱- پارانہوہی کوپری چاکه کار له گهل دایک و باوکی دا.
- ۳۲- پارانہوہ له دواي دست نویژ نه گه ر پارایه وه به سوننه تی (مأثور) ی نه وکاته.
- ۳۳- پارانہوہی دواي ره جم کردنی (الجمرة الصغرى).
- ۳۴- پارانہوہی دواي ره جم کردنی (الجمرة الوسطى).

۳۵- پارانه وه له ناو كه عبه دا. ههركهس نوپژي كرد له ناو
(الحجر) دا نهوا هه به (البیت) حسابه.

۳۶- پارانه وه له سهه (صهفا).

۳۷- پارانه وه له سهه (مهروه).

۳۸- پارانه وه له لای (المشعر الحرام) دا.

وه بروادار ههردهم له پهروهردگاری خوئی دهپارپتهوه له ههه
شوپنیكدای بیته ﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ
إِذَا دَعَانِ...﴾، بهلام نهه كاته و شوپن و شیوازانه پیویستی یان
به چاودییری و گرنگی پیدانی زیاتر ههیه. (۱۸)

ناوه گه وره كه ی خوی پهروهردگار (إِسْمُ اللَّهِ الْأَعْظَمِ)

۱- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنَّ لَكَ الْحَمْدُ. لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ (وَحَدَّكَ لَا

شَرِيكَ لَكَ) الْمَنَّان (يَا) بَدِيعَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ. يَا ذَا الْجَلَالِ
وَالْإِكْرَامِ. يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ. إِنِّي أَسْأَلُكَ (الْجَنَّةَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ)» (۱۹)

واته: خوییه من دهپارپیمه وه و داوات لی ده كه م به وه ی
كه سوپاس و ستایش ههه بو توپیه. هیچ په رستراویك نییه به ههه

(۱۸) بو مه بهستی زیاتر شاره زابوون بروانه (الدعاء ویلیه العلاج...) لا ۶ - ۱۷.

(۱۹) أبوداود ۸۰/۲ وابن ماجه ۱۲۶۸/۲ والنسائي ۵۲/۳ والترمذي ۵۵۰/۵ وه بروانه

صحيح النسائي ۲۷۹/۱.

جگه لهتۆ، ته‌نهای بی‌هاوه‌لی، خاوه‌نی فه‌زل و منه‌تی. ئە‌هی به‌دییه‌نهری ئاسمانه‌کان و زه‌وی. ئە‌هی خاوه‌ن پایه‌ی به‌رزو پریز. ئە‌هی زیندووی مشوورگی‌پری هه‌لسورپینه‌ری بوونه‌هر. من داوای به‌هه‌شتت لی‌ده‌که‌م و په‌نات پی‌ده‌گرم له‌ئاگری دۆزه‌خ.

۲- ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنِّي أَشْهَدُ أَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْأَحَدُ. الصَّمَدُ. الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ. وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ)) (۲۰)

واته: خوايه من داوات لی‌ده‌که‌م به‌وه‌ی که‌من شایه‌تی ده‌ده‌م که‌تۆ ئە‌و خوايه‌یت که‌ هیچ په‌رستراویک‌ نیه‌ به‌هه‌ق جگه‌ له‌تۆ. ته‌نیای جی‌ی مه‌به‌ستی. ئە‌و خوايه‌ی که‌که‌ست لی‌نه‌بوه‌و له‌که‌س نه‌بوویت و که‌س هاوشیوه‌ی تۆ نیه‌.

۳- ((رَبِّ اغْفِرْ لِي. وَتُبْ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الْغَفُورُ)) (۲۱)

واته: په‌روه‌ردگار لیم‌ خو‌ش ببه‌و تۆبه‌م لی‌وه‌رگره‌، به‌راستی هه‌رتۆ ته‌وبه‌ وه‌رگری لی‌بوورده‌ی.

(۲۰) أبوداود ۷۹/۲ والترمذي ۵۱۵/۵ وابن ماجه ۱۲۶۷/۲ وأحمد ۳۶۰/۵ وه‌ پروانه صحیح السنن الترمذي ۱۶۳/۳.

(۲۱) أبوداود. والترمذي واللفظ له. والنسائي وابن ماجه ۱۳۵۳/۲. وه‌ پروانه صحیح ابن ماجه ۳۲۱/۲ وصحیح الترمذي ۱۵۳/۳.

به نشی چواردم:

فہزل و گہورہی (ذیکر) کردن

خوای گہورہ دہفہرمویت: ﴿ فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ ﴾ (البقرة: ۱۵۲).

واتہ: ذیکر و یادم بکہن، باس و یادتان دہکم و بی باوہپی مہکہن بہرامبہرم. (۲۲)

وہ پیغہمبہر (ﷺ) دہفہرمویت: « مَثَلُ الَّذِي يَذْكُرُ رَبَّهُ وَالَّذِي لَا يَذْكُرُ رَبَّهُ مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ ». (۲۳)

واتہ: نمونہی ئەو کہسہی کہ یادی پەروردگاری دہکات و ئەو کہسہی کہ یادی پەروردگاری ناکات وەکو نمونہی زیندوو مردوو وایہ.

وہ دہفہرمویت (ﷺ): « مَا مِنْ قَوْمٍ يَقُومُونَ مِنْ مَجْلِسٍ لَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ فِيهِ إِلَّا قَامُوا عَنْ مِثْلِ جِيْفَةِ حِمَارٍ وَكَانَ لَهُمْ حَسْرَةٌ ». (۲۴)

(۲۲) مختصر تفسیر ابن کثیر ۱/۱۴۲.

(۲۳) البخاري مع الفتح ۱۱/۲۰۸ و مسلم به له فظي: « مَثَلُ الْبَيْتِ الَّذِي يَذْكُرُ اللَّهَ فِيهِ وَالْبَيْتِ الَّذِي لَا يَذْكُرُ اللَّهَ فِيهِ مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ » ۱/۵۳۹

واتہ: نمونہی ئەو مالہی یادی خوای تیدا دہکریت و ئەو مالہی یادی خوای تیدا ناکری وەکوو نمونہی زیندوو مردوو وایہ.

(۲۴) أبوداود ۴/۲۶۴ وأحمد ۲/۳۸۹ بروانه صحيح الجامع ۵/۱۷۶.

واته: هر کومه ئیک له مه جلیسیک ههستن و یادی خویان نه کردبێ تیایدا. ئەوا وهکو ئەوه وایه که له سهه لاکێ گوی دریزیک ههلسن و له پوژی دوا ییدا ده بیته په شیمانی بویان.

وه ده فه رمویت (ﷺ): « أَلَا أُبَيِّنُكُمْ بِخَيْرِ أَعْمَالِكُمْ. وَأَزْكَاهَا عِنْدَ مَلِيكِكُمْ. وَأَرْفَعَهَا فِي دَرَجَاتِكُمْ وَخَيْرَ لَكُمْ مِنْ إِنْفَاقِ الذَّهَبِ وَالْوَرَقِ. وَخَيْرَ لَكُمْ مِنْ أَنْ تَلْقَوْا عَدُوَّكُمْ فَتَضْرِبُوا أَعْنَاقَهُمْ وَيَضْرِبُوا أَعْنَاقَكُمْ؟ قَالُوا بَلَى. قَالَ: (ذَكَرَ اللَّهُ) ». (٢٥)

واته: ئایا هه وائتان بدهمی به چاکترینی کرده وه کانتان و پاکترینیان له لای خوی گه وه تان و به رزترینیان له پله تاندا و چاکتر له په خشین ئالتون و زیوو. وه چاکتر له وهی که بگه نه به دوژمنه که تان و بدهن له گه ردنیا و بدهن له گه ردنیا؟ ووتیان: به لێ فه رموی: یاد (ذیکر) کردنی خوی گه وه.

وه ده فه رمویت (ﷺ): « مَا جَلَسَ قَوْمٌ مَجْلِسًا لَمْ يَذْكُرُوا اللَّهَ فِيهِ. وَلَمْ يُصَلُّوا عَلَى نَبِيِّهِمْ إِلَّا كَانَ عَلَيْهِمْ تَرَةٌ. فَإِنْ شَاءَ عَذَّبَهُمْ وَإِنْ شَاءَ غَفَرَ لَهُمْ ». (٢٦)

واته: هیچ کاتی که کومه ئیک دانانیشن له مه جلیسیکدا که ذیکری خوی تیا نه که نه و صلاواتیان تیایدا نه دابی له سهه پیغه مبه ره که یان (ﷺ) ئیلا ده بیته خراپی و ناته واوی و په شیمانی بویان، ئەگه ره خوی گه وه ویستی بیته سزایان ده دات و ئەگه ره ویستی بوو لی یان خوش ده بی.

(٢٥) الترمذي ٤٥٩/٥ وابن ماجه ١٢٤٥/٢ وه بروه صحیح ابن ماجه ٣١٦/٢ و صحیح الترمذي ١٣٩/٣.

(٢٦) الترمذي. وه بروه صحیح الترمذي ١٤٠/٣.

به نئی پیئجه م:

له هه ئس و كه وته دووباره بووه كانی رۆژانه

ههستان له خه و

۱- ((الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ)) (۲۷).

واته: سوپاس بۆ ئه و خوايهی كه ژياندينی یه وه دواى ئه وهی كه مراندينی (مه بهست به مراندينكى مه جازى یه كه خه وتنه) وه زیندوبونه وهش هه ر بۆ لای ئه وه.

۲- پیغه مبه ر (ﷺ) ده فه رمویت: هه ر كه سیك به شه و به خه به ر هات بلی: ((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ. لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ. وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ)) واته: هه چ په رستراویك نى یه به هه ق جگه له (الله). ته نهايه و بى ها وه له. مو لك و ستايش و سوپاس هه ر بۆ ئه وه و به سه ر هه موو شتیکدا به توانايه. پاکی هه ربۆ خوايه و سوپاس بۆ خوا و هه چ په رستراویك نى یه به هه ق جگه له (الله) وه خوا گه وره یه و هه چ گوپان و هه یزیک نى یه مه گه ر به خواى به رزی مه زنه وه. - پاشان بپاریته وه و بلی (رَبِّ اغْفِرْ لِي) په وه رداگار لیم خو ش ببه. خوا لى خو ش ده بییت) وه لید ده فه رمویت: یان فه رمووی (ئه گه ر بپاریته وه وه لامى ده دریتته وه و

(۲۷) البخاري مع الفتح ۱۱۳/۱۱ و مسلم ۲۰۸۳/۴.

ئەگەر ھەلسىت و دەست نويژ بشورى و پاشان نويژ بکات
نويژهکەى وەر دەگىرى). (۲۸)

۳- ((الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَافَانِي فِي جَسَدِي وَرَدَّ عَلَيَّ رُوحِي وَأَذِنَ لِي
بذکره)) . (۲۹)

واته: سوپاس بو ئەو خوايهى که لهش ساغى کردم و پوحي بو
گه راندمه وه بواری دام نیکرو یادی بکه م.

۴- خویندنى سوره تى (آل عمران) له ئايه تى (۱۹۰-۲۰۰):

﴿ إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ آيَاتٍ
لِّأُولِي الْأَلْبَابِ * الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ
وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا
سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ * رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ وَمَا
لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ * رَبَّنَا إِنَّنا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا
بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ
الْأَبْرَارِ * رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ
إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ * فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ

(۲۸) البخاري مع الفتح ۳/۳۹ وغيره واللفظ لابن ماجه برونه صحيح ابن ماجه
.۳۳۵/۲

(۲۹) الترمذي ۵/۴۷۳ وانظر صحيح الترمذي ۳/۱۴۴.

مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْثَى بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَأُخْرِجُوا مِنْ ديارِهِمْ وَأُودُوا فِي سَبِيلِي وَقَاتَلُوا وَقُتِلُوا لَأُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَأُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ثَوَابًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ* لَا يَغْرِنَكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ* مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَاوَاهُمْ جَهَنَّمَ وَيَسَّ الْمِهَادِ* لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نُزُلًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِلْأَبْرَارِ* وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِمْ خَاشِعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتَرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ* يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣٠﴾.

پیش خهوتن

۱- (نهگهر چووه ناو جیگهی نوستن دهستی بدات لهیهک و پاشان فووی پیدابکات و سورهتی ﴿ قل هو الله أحد ﴾ و ﴿ قل أعوذ برب الفلق ﴾ و ﴿ قل أعوذ برب الناس ﴾ ی پیادا بخوینی.

(٣٠) البخاري مع الفتح ٢٣٧/٨ ومسلم ٥٣٠/١.

پاشان دهستی بهیئی بهسهر ئه و شوینهدا ئهتوانی له لهشی . وه
لهسهری لهگهڵ دهم و چاوی و پییشهوهی لهشییهوه دهست
پی بکات، وه ئه مه سی باره بکاتهوه) (۳۱)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ * اللَّهُ الصَّمَدُ * لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ * وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا
أَحَدٌ ﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ * مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ * وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ *
* وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ * وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴾ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ * مَلِكِ النَّاسِ * إِلَهِ النَّاسِ * مِنْ شَرِّ
الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ * الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ * مِنَ الْجِنَّةِ وَ
النَّاسِ ﴾ .

۲- ((ئه گهر چووته سهر جیگا کهت (آیه الكرسي) بخوینهو
تهواوی بکه . چونکه پاریزه ریکت له لایهن خواوه لهگه لدا ده بییت و
شهیطان نزیکت ناکه ویته وه تا به یانی)) (۳۲)

(۳۱) البخاري مع الفتح ۶۲/۹ ومسلم ۱۷۲۳/۴ چونکه پیغه مبهر (ﷺ) ئاواى دهکرد .

(۳۲) البخاري مع الفتح ۴۸۷/۴ .

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

﴿ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴾.

٣- ((ههركهسى دوو نايهتى كوٽايى سورهتى (البقرة) بخويىنى له شهودا نه بيته پاراستن بوى و بهسيهتى)) (٣٣)

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

﴿ آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ * لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لِطَاقَةِ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴾.

(٣٣) البخاري مع الفتح ٩٤/٩ ومسلم ٥٥٤/١.

۴- ﴿ قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ﴾ بخوینه چونکه بۆت ده بیته (بهرائهت له شيرك) (۳۴)، واته: پرگار بوون یان قوتار بوون له هاوبه شی پهیدا کردن (وه سوود به خشه بۆ یه کتا په رستی).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿ قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ * لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ * وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ * وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ * وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ * لَكُمْ دِينُكُمْ وَ لِي دِينِ ﴾

۵- (نه گهر له سهر جیگا کهت هه ستایت و گه پرایته وه سهری. سئ جار به لویچیکی کراس و جله کهت جیگا کهت بته کینه. وه (بسم الله) بکه چونکه تو نازانی دواي خوت چی تی چوو له زینده وهرو شتی زیان به خشن وه که پراکشایت بلی: « بِاسْمِكَ رَبِّي وَضَعْتُ جَنْبِي وَبِكَ أَرْفَعُهُ فَإِنْ أَمَسَّتْ نَفْسِي فَارْحَمْهَا . وَإِنْ أَرْسَلْتَهَا فَاحْفَظْهَا بِمَا تَحْفَظُ بِهِ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ » (۳۵).

(۳۴) له (فروهی کوپی نوفل) هوه هاته لای پیغه مبهه (ﷺ) فرمووی: (ئهی پیغه مبهه ری خوا شتی کم فی ریکه که چوومه سهر جیگا کهم بیلیم. ئه ویش فرمووی... فرمووده که) رواه الترمذي وابوداود وقد صححه الالباني في صحيح السنن الترمذي ۱۴۵/۳. وفي صحيح سنن أبي داود ۹۵۳/۳ - ۹۵۴ رقم (۵۰۵۵) وَ فِيهِ: عن فروة بن نوفل عن أبيه. وه زياده يه كي له گه له له (سنن أبي داود) دا ئه ویش ئه مهيه: (پاشان به کۆتایی پی هیانی بنوو، چونکه بۆت ده بیته بهرائهت له شيرك).

(۳۵) البخاري ۱۲۶/۱۱ و مسلم ۲۰۸۴ / ۴ .

واته: به ناوی تو پوره دگارم تهنیشتم داناو به ناوی تووه
به رزی ده که مه وه . ئەگەر نه فسی منت گرتەوه به زهیت پيدا
بیتەوه . وه ئەگەر ناردتەوه ئەوا بیپاریزه به وهی که به نده
صالحه کانتی پی ده پاریزی.

۶- «اللَّهُمَّ إِنَّكَ خَلَقْتَ نَفْسِي وَأَنْتَ تَوَفَّاهَا، لَكَ مَمَاتُهَا
وَمَحْيَاهَا. إِنْ أَحْيَيْتَهَا فَاحْفَظْهَا . وَإِنْ أَمَتَّهَا فَاغْفِرْهَا. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ
العافية» (۳۶)

واته: خویه تو نه فسی منت به دی هیناوه و تو ده میرینی.
مردن و ژیا نی بو تو یه. ئەگەر ژیا ندت بیپاریزه و ئەگەر مراندت
لی خۆش ببه. خویه داوای پاریزی راوی و لهش ساغیت
لی ده که م.

۷- پیغه مبه ری خوا (ﷺ) ئەگەر بیویستایه بخه ویت دهستی
راستی ده خسته ژیر پومه تی و ده یفه رموو: «اللَّهُمَّ قِنِي عَذَابَكَ
يَوْمَ تَبْعَثُ عِبَادَكَ» (۳۷) واته: خویه بمپاریزه له سزا که ت لهو
پۆژهدا که به نده کانت زیندوو ده که یته وه.

۸- «بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ أَمُوتُ وَأَحْيَا» (۳۸)

واته: به ناوی تووه خویه ده مرم و ده ژیم.

۹- «نَايَا شَتِيكْتَانِ پِي بَلِيْمِ كِه چَاكْتَر بِيْتِ بُو هِر دُوو كْتَانِ
له خزمه تكارِيك، ئەگەر چوونه سه ر جِيگَا (۳۳) جار (سُبْحَانَ اللَّهِ) و

(۳۶) اخرجه مسلم ۲۰۸۳/۴ وأحمد بلفظه ۷۹/۲ .

(۳۷) أبوداود بلفظه ۳۱۱/۴ وانظر صحيح الترمذي ۱۴۳/۳ .

(۳۸) البخاري مع الفتح ۱۱۳/۱۱ ومسلم ۲۰۸۳/۴ .

(۳۳) جار (الْحَمْدُ لِلَّهِ) و (۳۴) جار (الله أكبر) بکهن ئەوہ چاکتره بۆ ئیوہ له خزمه تکار» (۳۹)

۱۰- «اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ. وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ. وَرَبَّنَا وَرَبَّ كُلِّ شَيْءٍ. فَالِقَ الْحَبِّ وَالنَّوَى. وَمُنْزِلَ التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ. وَالْفُرْقَانِ. أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ كُلِّ شَيْءٍ أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهِ. اللَّهُمَّ أَنْتَ الْأَوَّلُ فَلَيْسَ قَبْلَكَ شَيْءٌ. وَأَنْتَ الْآخِرُ فَلَيْسَ بَعْدَكَ شَيْءٌ. وَأَنْتَ الظَّاهِرُ فَلَيْسَ فَوْقَكَ شَيْءٌ. وَأَنْتَ الْبَاطِنُ فَلَيْسَ دُونَكَ شَيْءٌ. إِقْضِ عَنَّا الدَّيْنَ وَأَغْنِنَا مِنَ الْفَقْرِ» (۴۰)

واته: خوايه پهروهردگاری حهوت ئاسمانهکان و پهروهردگاری عهرشی گهوره. پهروهردگارمان و پهروهردگاری هه موو شتیك. ته قینهری تووی دانه ویله و ناوک و دابه زینهری ته ورات و ئینجیل و قورئان، په ناده گرم پیټ له خراپه ی هه موو شتیك که ناوچه وان و چاره نوس و نسیبی به دهست تویه. خوايه تو یه که مینی و کهس له پییش تووه نییه و تو دوایه مینی و کهس له دوای تووه نییه و تو به دهسته لات و زال و دیارو ئاشکرایت به زانستت و کهس له سهرو تووه نییه و تو په نهانی به سهر هه موو شتیك دا به زانستت و به ئاگای به شاراوه کان و جی نیاز نییه جگه له تو. سا قهرزاریمان له سهر هه لگروه بی نیازو دهوله مه ندمان بکه له هه ژاری.

(۳۹) پیغه مبهری خوا (ﷺ) ئەمە ی به ئیمامی عه لی و فاطمه ی کچی فه رموو کات ی داوای خزمه تکاریان لی کرد که بۆیان بگری/ البخاری مع الفتح ۷/۷ و مسلم ۴/۲۰۹۱. (۴۰) مسلم ۴/۲۰۸۴.

۱۱- « أَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا. وَكَفَانَا. وَأَوَانَا. فَكَمْ مِمَّنْ لَا كَافِيَ لَهُ وَلَا مُؤْوِيَّ » (۴۱)

واته: سوپاس بۆ ئەو خواپه‌ی که تیری کردین و تیرئاوی کردین و پیویستی نه‌خستینه‌غیری خوی و کیفایه‌تی داین و جئ‌نشینی کردین. زۆر کهس هه‌یه‌خوا به‌به‌س نازانی. (به‌هاوبه‌ش دانان بۆی). وه‌مولگه‌ی نیشته‌جئ‌ی ذی‌یه.

۱۲- « اللَّهُمَّ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ. فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ. رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكَهُ. أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ. أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَشَرِّكَه. وَأَنْ أَقْتَرِفَ عَلَى نَفْسِي سُوءًا أَوْ أَجْرَهُ إِلَى مُسْلِمٍ » (۴۲)

واته: خواپه‌ئهی زانای غه‌یب و ئاشکرا. ئهی به‌دییه‌نهری ئاسمانه‌کان و زه‌وی. په‌روه‌ردگار و پاشای هه‌موو شته‌کان. شایه‌تی ده‌ده‌م که هیچ په‌رستراویک ذی‌یه‌به‌هه‌ق جگه‌له‌تۆ. په‌نا ده‌گرم پی‌ت له‌خراپه‌ی نه‌فسم. وه‌له‌خراپه‌ی شه‌یطان و هاوبه‌ش دانانی. وه‌له‌وه‌ی که خراپه‌یه‌ک به‌یئم به‌سه‌ر نه‌فسمدا یان بیئالیئم له‌موسلمانیکه‌وه.

۱۳- پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) نه‌ده‌خه‌وت هه‌تا سووره‌تی (السَّجْدَةِ) ﴿ آلم .. تنزيل .. ﴾ و ﴿ تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ .. ﴾ ی ده‌خویند. (۴۳)

(۴۱) مسلم ۲۰۸۵/۴.

(۴۲) ابوداود ۳۱۷/۴ وانظر صحيح الترمذي ۱۴۲/۳.

(۴۳) الترمذي والنسائي وانظر صحيح الجامع ۲۵۵/۴. له‌گه‌ل سووره‌تی (الأسراء) و (الزمر) دا. الصحیحة (۶۴۲/۲) رقم الحديث: (۶۴۱).

۱۴- ئەگەر چوویتە سەرجیڭای نوستن دەست نوژی نوژی
بشۆرەو پاشان لەسەرلای راستت رابکشی و پاشان بلی:

«اللَّهُمَّ أَسَلْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ. وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ. وَوَجَّهْتُ
وَجْهِي إِلَيْكَ. وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ. رَغْبَةً وَرَهْبَةً إِلَيْكَ. لَا مَلْجَأَ
وَلَا مَنجَا مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ. آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي
أَرْسَلْتَ» (۴۴)

واتە: خوايه نەفسم تەسليمی تۆ کردو کاروباری خۆم دایە
دەستی تۆ، وە پووم کردە تۆو پشتم بەست بەتۆ. بە پی
خۆشبوون حەز پی کردن و بەترسان لە تۆ. هیچ حەشارگەو
شوینی رزگاربونیکی نییە مەگەر بۆلای تۆ. باوەرم هیناوە
بەکتیبەکەت کە داتبەزاندۆتە خوارەو، وە بەو پیغەمبەرەت (ﷺ)
کە ناردۆتەو رەوانەت کردووە.

(۴۴) ئەگەر ئەمە بلییت و بمریت لەسەر فیطرەت دەمری. (وە باکوئا شتیکی بییت کە
دەیلییت). البخاری مع الفتح ۱۱ / ۱۱۳ و مسلم ۴ / ۲۰۸۱.

تیبینی / سوننەتە ئەگەر لەشی گران بوو دەست نوژی بشۆری پیش خەوتن.
لە عبدالله وە فەرمووی: عومەر پرسیاری لە پیغەمبەر (ﷺ) کرد: ئایا یەکیک لە
ئیمە ئەتوانییت بخەویت بە لەش گرانی یەو؟ فەرمووی: ((بەلی ئەگەر دەست
نوژی هەلگرت)) البخاری ۱ / ۳۹۳، وە هەرەها بوخاری پیاویەتی کردووە
لەعائیشەو لە کرداری پیغەمبەرەو (ﷺ) کە خۆی وای کردووە ۱ / ۳۹۳ .

وهرگه ران له سهر جيگا له شهودا (له باريكه وه بو باريك)

له عايشه وه (رهاى خواى گورهى لى بيت) ده فهرمويت:
پيغه مبهري خوا (ﷺ) نه گهر له شهودا وهر بگه پرايه ته سه رلايه كى
ترى ده يفهرموو: « لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ. رَبُّ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ » (٤٥).
واته: هيچ په رستراويك نى يه به هه ق جگه له (الله) ي تاكى سزا
دهرى بى پرواو مو شريكين. كه په روه ردگارى ئاسمانه كان و
زهوى و نه وهى له نيوانياندايه و دهسته لا تدارى لى بورده يه.

داچله كين له خهودا و خه و لى نه كه وتن

« أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ غَضَبِهِ وَعِقَابِهِ. وَشَرِّ عِبَادِهِ وَمِنْ
هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ وَأَنْ يَحْضُرُونَ » (٤٦).

واته: په نا نه گرم به ووشه ته و او ه كانى خواى گوره له خه شم و
سزاي و له خراپه ي بهنده كانى و له شيتى شهيطانه كان و له و كاتانه ي
كه له ژياندا دينه لام بو گومر كردنم يان كاتى له سهر مهرگ دام دينه
لام.

(٤٥) أخرجه الحاكم وصححه ووافقه الذهبي ٥٤٠/١ والنسائي في عمل اليوم واليلة

وابن السني وصححه الالباني. وانظر صحيح الجامع ٢١٣/٤.

(٤٦) أبو داود ١٢/٤ وانظر صحيح الترمذي ١٧١/٣. وهو حديث حسن، حسنه

الألباني في صحيح أبي داود برقم (٣٢٩٤) بلفظ متقارب.

ئەگەر خەونى راست و خوڭش (الرؤيا) يان خەونى درؤو ناخوڭش (الحلم) ت بينى

خەونى خوڭش و چاك له لايەن خواوہيەو خەونى ناخوڭش له شەيطانەوہيە. ئەگەر يەكئىك له ئيوە خەونى خوڭشى بينى با له لاي خوڭشەويستى خوئى نەبئى باسى نەكات... فەرموودەكە...^(٤٧) وە كورتەى ئەو شتانەى كە دەيكات لەكاتى بينينى خەونى ناخوڭش دا ئەمانەن:

- ١- سئى جار تف دەكات بە لاي چەپى دا.^(٤٨)
- ٢- سئى جار پەنا دەگرئى بەخوای گەورە له شەيطان و له خراپەى ئەوہى كە بينوويەتى.^(٤٩)
- ٣- له لاي كەس باسى ناكات و ناگيڤرئتەوہ.^(٥٠)
- ٤- لەسەرئەو لايە وەردەگەرئى كە لەسەرى بووہ.^(٥١)
- ٥- ھەلدەستئى و نوئىژ دەكات ئەگەر ويستى.^(٥٢)

(٤٧) مسلم بلفظە ١٧٧٢/٤ والبخاري ٢٤/٧.

(٤٨) مسلم ١٧٧٢/٤.

(٤٩) مسلم ١٧٧٢/٤، ١٧٧٣.

(٥٠) مسلم ١٧٧٢/٤. ئەمەش لەوانەيە حيكمەتەكەى ئەوہ بيئت تا حەسوودى پئى

نەبرئت.. و اللہ اعلم.

(٥١) مسلم ١٧٧٣/٤.

(٥٢) مسلم ١٧٧٣/٤.

ذیکری به یانیان و ئیواران و کاتی خویندنیان

خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا
* وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلاً ﴾. (الأحزاب: ٤١ ، ٤٢)

واته: ئەهێ ئەوانهێ ئیمانتان هیناوه ذیکری خوا بکهن به
ذیکریکی زۆرو ته سبیحاتی ئەو بکهن و به پاک پرایگرن له
به یانیان و ئیواران دا. (٥٣)

(بکرة): له زمانی عه ره بی دا به نیوان نویژی به یانی و خو ره ه لاتن
ده وتری. (٥٤)

(أصیل): الجوهری ده لیت: ئەو کاته یه له پاش نویژی عه سره وه
تا وه کو نویژی شیوان (مه غریب). (٥٥)

وه خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ
الشمسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ﴾ (ق: ٣٩)

واته: ته سبیحات و ستایشی خوای په روه ردگارت بکه له پیش
خۆر که وتن و پیش ئاوا بوونی دا.

(٥٣) مختصر تفسیر ابن کثیر ١٠١/٢.

(٥٤) بېروانه (مختار الصحاح) للرازي (ب ك ر) و ههروهها (غ د ا).

(٥٥) بېروانه (الصحاح) للجوهري (أ ص ل) ههروهها (مختار الصحاح) للرازي
(أ ص ل). وأنظر لسان العرب ١٧/١١.

ابن القيم (پرحمتهی خوای گهورهی لی بیئت) دهفهرمویت: ئەمەش
 ڕاڤه‌ی ئەو مانایه‌یه که له فهرمووده‌کاندا هاتووه: که دهفهرموئ
 ههرکه‌سی له به‌یانان و ئیواراندا ئاوا و ئاوا بلی، مه‌به‌ست به
 به‌یانی و ئیواره له فهرمووده‌کاندا پیش هه‌لهاتنی خۆرو پیش
 ئاوا بوونیه‌تی. وه ئەمه کاتی ووتنی زیکره‌کانی دوا‌ی به‌یانی و
 دوا‌ی عه‌سره. (٥٦)

عن انس يرفعه: «لأن أقعد مع قوم يذكرون الله تعالى من صلاة
 الغداة حتى تطلع الشمس أحب إلي من أن أعتق أربعة من ولد
 إسماعيل. ولأن أقعد مع قوم يذكرون الله من صلاة العصر إلى أن
 تغرب الشمس أحب إلي من أن أعتق أربعة» (٥٧)

واته: ئەگەر له‌گه‌ل کۆمه‌لیک دا دانیشم که زیکری خوای گهوره
 بکه‌ن له‌نوێژی به‌یانی‌یه‌وه تا خۆره‌له‌لاتن لام خۆشتره له‌وه‌ی که
 چوارکه‌س له‌نه‌وه‌کانی ئیسماعیل پیغه‌مبه‌ر(عليه الصلاة و السلام)
 ئازاد بکه‌م، وه‌ئه‌گه‌ر له‌گه‌ل کۆمه‌لیک دا بنیشم که زیکری خوای
 گهوره بکه‌ن له‌نوێژی عه‌سره‌وه تا خۆرئاوا ده‌بی لام خۆشتره
 له‌وه‌ی چوار که‌س ئازاد بکه‌م.

(٥٦) الوابل الصيب لابن القيم ص ١٩٢.

(٥٧) أبوداود برقم (٣٦٦٧) وحسنه الألباني. صحيح أبوداود ٦٩٨/٢.

ذیکره کانی به یانیان و ئیواران

۱- ((هەر کەسیک بە یانیان (آیة الكرسي) بخوینیت له جنۆکه دە پارێزری هەتا ئیوارە ی دە بیتهوه. وه هەر کەس ئیوارە بیخوینێ دە پارێزری لی یان تا به یانی)) . (۵۸)

۲- له عبدالله ی کورپی خوبه یبه وه فه رموی: پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموی: (قُلْ) واته: بلی، وتم: ئە ی پیغه مبه ری خوا چی بلیم؟ فه رموی: ﴿ قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ ﴾ و ﴿ الْفَلَقُ ﴾ و ﴿ النَّاسُ ﴾ بخوینه ئیواران و به یانیان سی جار به ستەو له هەموو شتیك دە پارێزییت. (۵۹)

۳- به یانیان بلی: ((أَصْبَحْنَا وَأَصْبَحَ الْمَلِكُ اللهُ (۶۰) ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ. لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. رَبِّ أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا فِي هَذَا الْيَوْمِ وَخَيْرَ مَا بَعْدَهُ. (۶۱) وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِي هَذَا الْيَوْمِ وَشَرِّ مَا بَعْدَهُ. رَبِّ أَعُوذُ بِكَ

(۵۸) أخرجه الحاكم ۵۶۲/۱ وصححه الالباني في صحيح الترغيب والترهيب ۲۷۳/۱ وعزاه الى النسائي والطبراني وقال: إسناد الطبراني جيد. بروانه لاپه ره (۳۲) بؤ (آیة الكرسي).

(۵۹) أخرجه أبوداود ۳۲۲/۴ والترمذي ۵۶۷/۵ وانظر صحيح الترمذي ۱۸۲/۳. وهو حديث حسن.

(۶۰) وه ئیواران بلی: ((أمسينا وأمسي الملك لله.....)) .

(۶۱) وه ئیواران بلی: ((رَبِّ أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَخَيْرَ مَا بَعْدَهَا وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَشَرِّ مَا بَعْدَهَا.....)) .

مِنَ الْكَسَلِ وَسُوءِ الْكِبَرِ. رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابٍ فِي النَّارِ
وَعَذَابٍ فِي الْقَبْرِ» (٦٢)

واته: به یانیمان به سهردا هات و مولک به یانی به سهردا هات بۆ
خوای گهوره، وه ستایش بۆ خوییه و هیچ په رستراویک ذییه
به هه ق جگه له (الله) ته نه ییه و هاوبه شی ذییه. مولک و سوپاس بۆ
ئه وه و به سهر هه موو شتی کدا به تواناییه. په روهردگار داوای خیری
ئه مپوو خیر و چاکه ی داوای ئه مپوت لی ده کم و په نات پی ئه گرم
له خراپه ی ئه وه ی له مپوداییه و له داوای ئه مپوداییه.
په روهردگار په نات پی ئه گرم له ته مبه لی و له ش قورسی و خراپه ی
ته مه ن پیری. په روهردگار په نات پی ئه گرم له سزایه ک له ئاگری
دۆزه خ و سزایه ک له گوڤدا توشم بییت.

٤- « أَللَّهُمَّ بِكَ أَصْبَحْنَا. وَبِكَ أَمْسَيْنَا. (٦٣) وَبِكَ نَحْيَا وَبِكَ نَمُوتُ
وَإِلَيْكَ النُّشُورُ» (٦٤)

واته: خوییه به ناوی تۆوه به یانیمان به سهردا هات و ئیوارهمان
به سهردا هاتوو به ناوی تۆوه ده ژیم و ده مرم و زیندوو بوونه وه بۆ
لای تۆیه.

(٦٢) مسلم ٢٠٨٨/٤.

(٦٣) وه ئیواران بلی: « أَللَّهُمَّ بِكَ أَمْسَيْنَا وَبِكَ أَصْبَحْنَا وَبِكَ نَحْيَا وَبِكَ نَمُوتُ وَإِلَيْكَ

الْمَصِيرُ » واته: خوییه به ناوی تۆوه ئیوارهمان به سهردا هات و به ناوی تۆوه

به یانیمان به سهردا هات و به ناوی تۆوه ده ژیم و ده مرم وه چاره نوس بۆلای تۆیه.

(٦٤) الترمذی ٤٦٦ / ٥ وانظر صحيح الترمذی ١٤٢/٣.

واته: خوايه لهش و بيستن و بينينم پاريزراو بکه هيچ پهرستراويك ذىيه بههق جگه لهتو. خوايه پهناټ پى ئهگرم له بى باوهپرى و ههژارى و پهناټ پى ئهگرم له سزاي گوږ، هيچ پهرستراويك ذىيه بههق جگه له تو.

٧- « اللّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ. اللّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي دِينِي. وَدُنْيَايَ وَأَهْلِي. وَمَالِي. اللّهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَاتِي. وَآمِنْ رَوْعَاتِي. اللّهُمَّ احْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيْي وَمِنْ خَلْفِي. وَعَنْ يَمِينِي وَعَنْ شِمَالِي. وَمِنْ فَوْقِي. وَأَعُوذُ بِعُظْمَتِكَ أَنْ أُغْتَالَ مِنْ تَحْتِي » بهيانيان و ئيواران. (٦٧)

واته: خوايه من داواى لىخوش بوون و پاريزراويت لى دهكهم له دنياو دوا پوژدا. خوايه داواى لى بووردن و پاريزراويت لى دهكهم له دين و دنياو كهس و كارو مال و سهروهتم دا. خوايه عهيبم داپوشه و ترس و دلپراوكى و وهرست بوونم مههيله. خوايه بمپاريزه له بهردهممهوهو له دوامهوهو له پاستم و چهپم و سهروهوم. وهپهنا ئهگرم به گهورهى تو كه له ژيرهوه سزا بدريم و پى بكريم.

(٦٧) رواه أبوداود برقم(٥٠٧٤) وصححه الألباني في صحيح أبو داود برقم(٤٣٣٩) وابن ماجه وصححه ووافقه الذهبي. وحسنه الحافظ في (آمالى الأذكار) انظر صحيح ابن ماجه ٣٣٢/٢ وصحيح الكلم الطيب (ص٣٤) رقم (٢٣) للعلامة الألباني.

٨- « اللَّهُمَّ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ. فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ. رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكَهُ. أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ. أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي. وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَشَرِّكَه. وَأَنْ أَقْتَرِفَ عَلَى نَفْسِي سُوءًا أَوْ أُجْرَهُ إِلَى مُسْلِمٍ » به يانيان و ئيواران. (٦٨)

واته: خوايه زاناي نهيندي و ئاشكراي. به ديهينهري ئاسمانهكان و زهوي پهروهردگارو پادشاي هه موو شتيك. شايه تي ددهم كه هيچ په رستراويك نيه به حهق جگه له تو. په نا ئه گرم پيت له خراپه ي نه فسم و له شهرو خراپه و هاوبه ش داناني شهيطان. وه له وه ي كه نه فسم تووشي خراپه يهك بكه م يان بيئالينم له موسلمانيكه وه.

٩- « بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ » به يانيان و ئيواران سي جار. (٦٩)

واته: به ناوي ئه و خوايه ي له گه ل ناوي ئه ودا هيچ شتيك زيان ناگه يه ني نه له زهوي و نه له ئاسماندا ئه و خوايه بيسه رو زانايه.

(٦٨) الترمذي وأبوداود وانظر(صحيح الترمذي) ١٤٢/٢. وصحيح الكلم الطيب(ص٣٣، ٣٢) للعلامة الألباني.

(٦٩) هه ركه سي به يانيان سي جار و ئيواران سي جار بيئي هيچ زيان ي ناگه يه ني / أخرجه أبوداود رقم(٣٢٣/٤) وصححه الألباني في صحيح أبي داود برقم(٤٢٤٤) والترمذي ٤٦٥/٥ وابن ماجه وأحمد. انظر صحيح ابن ماجه ٣٣٢/٢ وصحيح الترمذي ١٤١/٣. وحسن إسناده العلامة ابن باز في تحفة الاخير (ص٣٩).

١٠- به يانیان یهك جار بلی: « رَضِيتُ بِاللَّهِ رَبًّا. وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا
وَبِمُحَمَّدٍ (ﷺ) نَبِيًّا ». (٧٠)

واته: رازیم به (الله) كه په روهردگارم بی و ئیسلام دین و بهرنامه
بیټ و موحه مه دیش (ﷺ) پیغه مبهرو پیشه وام بیټ.

١١- « يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيْثُ. أَصْلِحْ لِيْ شَأْنِيْ كُلَّهُ، وَلَا
تَكْلِنِيْ إِلَى نَفْسِيْ طَرْفَةَ عَيْنٍ » به يانیان و ئیواران. (٧١)

واته: ئه ی زیندووی راگرو هه لسوپرینه ری بوونه وهر، به به زهیت
داوای فریاکه وتنت لی ده که م. هه موو کاروبارم چاک بکه و بو
چاولیک نانیك مه مده ره دهستی نه فسی خو م.

(٧٠) هه ر که سی به یانیانی هه موو روژیک بلی (فه رمووده که) ... من که فیل و
گرنتی ده ده می که دهستی بگرم تا دهیبه مه به هه شته وه). آورده المنذري في
الترغيب ٢٢٩/١ وقال: رواه الطبراني بإسنادٍ حسنٍ. انظر سلسلة الصحيحة
مجلد (٦) رقم (٢٦٨٦). وه له فه رمووده یه کی ترده هاتوه که هه ر که سیك
به یانیان و ئیواران سی جار بیلی ئه وا مافه له سه ر خوای گه وره (که خوای گه وره
خوی به مافی داناوه) که له پوژی دواپی دا رازی بکات / رواه أحمد ٣٣٧/٤
والنسائي وابن السني وأبوداود والترمذي وحسنه ابن باز في تحفة
الأخيار/ص ٣٩ به لام شیخی ئه لبانی (په حمه تی خوای گه وره ی لی بیټ) ئه م
له فه زی به ضه عیف داناوه / پروانه ضعیف الجامع (٥٧٣٥) و (٥٧٣٤).

(٧١) رواه النسائي والبخاري والحاكم وصححه و وافقه الذهبي ٥٤٥/١ ورواه ابن السني
برقم (٤٨) وحسنه الارنؤوط في الزاد ٣٧٥ / ٢ وصححه الالباني في صحيح
الترغيب والترهيب ١ / ٢٧٣.

۱۲- « أَصْبَحْنَا عَلَى فِطْرَةِ الْإِسْلَامِ (۷۲) وَعَلَى كَلِمَةِ الْإِخْلَاصِ.
وَعَلَى دِينِ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ (ﷺ). وَعَلَى مِلَّةِ أَبِينَا إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا مُسْلِمًا
وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ » (۷۳).

واته: به یانیمان به سهردا هات له سهر فیطره تی ئیسلام و
ووشه ی دلسۆزی و ئیخلاص که بریتی یه له (لا إله إلا الله)،
وه دینی پیغمبه رمان محمد (ﷺ) و له سهر میلله تی باو کمان
ئیراهیم پیغمبه ر (عليه الصلاة والسلام) که لای دابوو له به تاله وه
بۆ هه ق و موسلمان بووه و له هاوبه ش دانهران نه بووه.

۱۳- « سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ » سه د جار. (۷۴)

واته: ته واوی و بی که م و کوری و سوپاس و ستایش بۆ خواجه.

(۷۲) ئیواران بلی: « أَمْسَيْنَا عَلَى فِطْرَةِ الْإِسْلَامِ..... ».

(۷۳) رواه أحمد ۳/۴۰۶، ۴۰۷ و أيضاً ۵/۱۲۳ والدارمي ۲/۲۶۲ وابن السني في عمل
اليوم واللييلة ص ۱۲ رقم (۳۴). وانظر صحيح الجامع الصغير ۴/۲۰۹.
رقم (۴۶۷۴) للعلامة الالباني. وحسنه ابن حجر في نتائج الأفكار ۲/۳۷۹.

(۷۴) (هه ركه سى به يانيان (سه د) جارو ئیواران (سه د) جار بیلئ له رۆژیکدا که س
له رۆژی دوا ییدا به کرده وه ی له م باشتره وه نایه ت مه گه ر که سیک وه ک نه می وتبئ
یان ذیکری زیاتری وتبئ). مسلم ۴/۲۰۷۱.

۱۴- « لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ. لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ » (ده) جار (۷۵). یان (یهک جار له کاتی بی توانایی دا) (۷۶).

واته: هیچ په ستر او یك ذی یه به هق جگه له (الله) تاکی بی هاو به شه و مولك و سوپاس هر بو ئه وه و به سهر هه موو شتیكدا به توانایه.

۱۵- « سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ: عَدَدَ خَلْقِهِ. وَرِضَا نَفْسِهِ. وَزِينَةَ عَرْشِهِ. وَمَدَادَ كَلِمَاتِهِ » (تهنها به یانیان سی جار). (۷۷).

(۷۵) (هه ركه سيك) (ده) جار دواي نويژي به يانی بيلى ئه و (ده) چاكه ي بو دهنووسري و (ده) خراپه ي له سهر لاده چي و (ده) پله به رزده بيته وه. وه به نه ندازه ي رزگار كردني دوو كويله له نه وه كاني ئيسماعيل پيغه مبه ر (عليه الصلاة والسلام) چاكه ي دهگات. وه ئيوارانيش بيلى هه روه هايه. وه ده بيته پاريزه ريك بوي له شهيطان تاكوو روژي لي ده بيته وه). النسائي في عمل اليوم والليلة برقم (۲۴) وانظر: صحيح الترغيب والترهيب ۲۷۲/۱ وتحفة الاخيار لابن باز ص (۴۴) ورواه الخطيب في تاريخ (۳۸۹ و ۴۷۲/۱۲) وقال العلامة الالباني في (سلسلة الصحيحة) رقم (۱۱۳): وهذا إسناد صحيح رجاله ثقات رجال مسلم غير قران هذا وهو ثقة. أ. ه.

(۷۶) (هه ركه سيك به يانیان يهك) جار بيلى خواي گه وره به نه ندازه ي ئه و كه سه خيري بو دهنووسري كه به نده يه كي رزگار كرد بي له نه وه كاني ئيسماعيل پيغه مبه ر (عليه الصلاة والسلام). وه (ده) خراپه ي له سهر لاده بات و (ده) پله به رزي ده كاته وه و پاريزراو ده بي له شهيطان هه تا ئيواره ي لي ده بيته وه. وه نه گه ر ئيواره بيلى به و جوړه يه هه تا به يانی لي ده بيته وه). ابوداود ۳۱۹ / ۴ وابن ماجه وأحمد ۶۰ / ۴ وانظر صحيح الترغيب والترهيب ۲۷۰ / ۱ وصحيح ابوداود ۹۵۷ / ۳. وصحيح ابن ماجه ۳۳۱ / ۲ وزاد المعاد ۳۷۷ / ۲.

(۷۷) مسلم ۲۰۹۰ / ۴.

واته: پاکی و بی کهم و کورتی و گه وره یی سوپاس بوخوای
گه وره: به ئەندازه ی ژماره ی دروستکراوه کانی و رهزای خوئی و
قورساییی و سه نگینی عه رشه که ی و زۆرو دریژی و وشه کانی.
۱۶- «أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ» سئی جار
تهنها ئیواران. (۷۸)

واته: په نا ئەگرم به ووشه ته و اوه کانی خوای گه وره له خراپه ی
دروست کراوه کانی.

(۷۸) هه رکه سئی ئیواران سئی جار بیلی ئه وئا ئه و شه وه پیوه دان زیانی پی
ناگه ینی/أخرجه أحمد ۲/ ۲۹۰. والنسائي في عمل اليوم والليلة برقم (۵۹۰) وابن
السنی برقم (۶۸) وانظر صحيح الترمذي ۳/ ۲۸۷. وصحيح ابن ماجه ۲/ ۲۶۶
وتحفة الاخير ص (۴۵).

خواردن و خواردنهوه

پیش خواردن بلی (بِسْمِ اللّٰهِ). واته: به ناوی خوا. به لام نه گهر
بیرت چوو نهوا هه رکاتی بیرت کهوتهوه بلی: «بِسْمِ اللّٰهِ فِيْ اَوَّلِهِ
وَآخِرِهِ» (۸۰)

واته: به ناوی خوی گهوره له سه ره تاو کو تاییدا.
یان پیش خواردن بلی: «اللّٰهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيْهِ وَأَطْعِمْنَا خَيْرًا مِنْهُ».
واته: خوی به ره کهت برژه به سه ره ماندا له مه داو لهم خواردنه
چاکترمان بدهری.

به لام نه گهر شیرت خواردنهوه له سه ره تاو بلی: «اللّٰهُمَّ بَارِكْ لَنَا
فِيْهِ وَزِدْنَا مِنْهُ» (۸۱)

واته: خوی به ره کهت برژه به سه ره مان دا له مه داو له مه مان بو
زیاد بکه.

(وه به دهستی راستت و له به ردهمی خوتهوه بخو) (۸۲)
(وه به سی پهنجهی گهوره و شایه تمان و ناوه راست بخو دواپی
[پیش دهست سرین] ههرسیکیان بلیسه ره وه) (۸۳)

(۸۰) أخرجه ابوداود ۳/۳۴۷ والترمذي ۴/۲۸۸ وأنظر صحيح الترمذي ۲/۱۶۷.

(۸۱) الترمذي ۵/۵۰۶ وأنظر صحيح الترمذي ۲/۱۵۸. چونکه له شیر چاکتر نییه.

(۸۲) البخاري ۹/۴۵۸ ومسلم (۲۰۲۲).

(۸۳) مسلم (۲۰۲۲). چونکه پیغمبهری خوا (ﷺ) پیش دهست سرین ههرسی

پهنجه کانی دهلیسایه وه.

وه (قابه كەش بلیسه ره وه و هه رچی یه كت له ده ست كه وته خواره وه له پارو هه لی بگره وه و پاکی بگره وه و بیخوو فری ی مه ده بو شه یطان).^(۸۴)

وه (به پیوه خواردن ه وه و خواردن نه خویت).^(۸۵)
وه (به راکشانیشه وه خواردن مه خو).^(۸۶)

وه كه ته واو بوویت و لی بوویته وه بلی: ((**أَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنِي هَذَا وَرَزَقَنِيهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةٍ**)).^(۸۷)

(۸۴) مسلم (۲۰۳۴).

(۸۵) مسلم (۲۰۲۴) - (۱۱۳). به لام شت خواردن به دهم ریگاوه و به پویشتنه وه دروسته و هاوه له كان (ره زای خوی گه وره یان لی بیت) کردویانه / رواه الترمذی (۱۸۸۱) وقال: حدیث حسن صحیح عن ابن عمر (رضی الله عنهما) هه رچه نده له وانیه (عورفن) هه ندی ناوچه به جوانی نه زانن.

(۸۶) چونكه پیغه مبه ر (ﷺ) ده فه رمویت: ((**لَا أَكُلُ مُتَكَبِّراً**)) رواه البخاری (۴۷۲/۹).
ئیمامی الخطابی ده فه رمویت: مه به ست به (التكبيء) لی ره دا بریتی یه له دانیشتن له سه ر پارچه دوشه ك و شتی نه رم. وه مه به ستی نه وه یه كه وا له سه ر نه و پارچه قوماشانه دانانیشنی وه كو كه سیك بیه وی زور بخوات به ئیسراحت، به لكو به شیوه یه کی له سه ر په له یی دانه نیشنی و به پی پیویست ده خوات. نه مه و ته ی (الخطابی) یه.
وه غه یری نه ویش ئاماژه ده كه ن به وه ی كه (التكبيء): نه و كه سه یه كه راکشاوه و له سه ر ته نیشتی كه و تووه. **والله أعلم** / پروانه ریاض الصالحین (ص/۲۶۵).

(۸۷) هه ركه سی نه مه بلی خوا له گونا هه كانی له وه پیشی خوش ده بی / أخرجه أصحاب السنن الأربع إلا النسائي وانظر صحيح الترمذی ۱۵۹/۳. و صحیح سنن أبي داود ۷۶۰/۲ وه و حدیث حسن.

به لام وه ك تیبینی یه كه فه رموده ی: ((**الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا وَجَعَلَنَا مُسْلِمِينَ**))
فه رموده یه کی ضه عیفه (پروانه تخریج الكلم الطیب لاپه ره ۱۸۸).

واته: سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایه‌ی که ئەم خواردنه‌ی دامی و پزق و پۆزی دام به بی گوپان و توانای خۆم.
یان بلی:

« أَلْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ غَيْرَ [مَكْفِيٍّ وَلَا] مُودِّعٍ وَلَا مُسْتَعْنَى عَنْهُ رَبَّنَا » (٨٨).

واته: سوپاس و ستایش بۆ خوا، ستایشیکی زۆری پاکی پیروز بی، خوای گه‌وره به‌سمانه‌و وازمان لی نه‌هینراوه‌و وه‌لا نه‌نراوین و کهس نی‌یه بی‌نیاز بی پی‌ی په‌روه‌دگارمان.

یان بلی: « أَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَ وَسَقَى وَسَوَّغَهُ وَجَعَلَ لَهُ مَخْرَجًا » (٨٩).

واته: سوپاس بۆ ئەو خوایه‌ی که خواردنی داینی و تیئرناوی کردین و دابه‌زاندنی خواردنه‌که‌ی ئاسان کردوه له گه‌رووداو دهرچه‌ی بۆ داناوه.

یان بلی: « أَللَّهُمَّ أَطْعَمْتَ وَأَسْقَيْتَ وَأَقْنَيْتَ. وَهَدَيْتَ وَأَحْيَيْتَ. فَلَكَ الْحَمْدُ عَلَى مَا أَعْطَيْتَ » (٩٠).

واته: خوایه تو خواردن و خواردنه‌ت داوه و مال و هه‌موو شتیکی تـرت به‌خشیوه‌و هیدایه‌تت داوه و ژیاندووته‌. سا ستایش و سوپاس بۆ تو‌یه له‌سه‌ر ئەوه‌ی که به‌خشیوته‌.

(٨٨) البخاري ٢١٤/٦ والترمذي بلفظه ٥٠٧/٥. وفي رواية: « أَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَفَانَا وَأَرَوَانَا غَيْرَ مَكْفِيٍّ وَلَا مَكْفُورٍ » رواه البخاري (٥٤٥٩).

(٨٩) رواه أبو داود (٣٨٥١) وصححه الألباني انظر (صحيح سنن أبي داود ٧٣٠/٢).

(٩٠) رواه أحمد وصححه الألباني: سلسلة الأحاديث الصحيحة رقم (١٧).

(وه ئهگهر ئاو يان شيرت خواردهوه به دانيشتنهوه
بيخورهوه).^(۹۱)

وه(هه ناسه ي له سه ر مه ده و فووي لي مه كه).^(۹۲) وه (سي هه ناسه
بده له دهره وه ي جامه كه له كاتي خوار دنه وه دا).^(۹۳)

وه ئهگهر يه كي ك ئاوي دايتي يان ويستي ئاوت بداتي بلي:
« اَللّٰهُمَّ اطْعِمْ مَنْ اطْعَمَنِيْ وَاسْقِ مَنْ سَقَانِيْ ».^(۹۴)

واته: خوايه خوار دن بده به و كه سه ي خوار دن دامي و ئه و
كه سه تير ئاو بكه كه ئاوي دامي.

وه) ئه و كه سه ي كه ئاو ده گيريت با خو ي كو تا كه س
بيخواته وه).^(۹۵) وه) ئهگهر هه زت له خوار دن ي ك نه بو و
عه يبي لي مه گره و يان بيخو يان وازي لي بينه).^(۹۶)

(۹۱) مسلم (۲۰۲۴) – (۱۱۳).

(۹۲) الترمذي (۱۸۸۹) وقال: حديث حسن صحيح، وأخرجه أبو داود (۳۷۲۸) وابن ماجه (۳۴۲۸) وإسناده صحيح عن ابن عباس (رضي الله عنهما).

(۹۳) البخاري ۸۱/۱۰ ومسلم (۲۰۲۸).

(۹۴) مسلم ۱۲۶/۳.

(۹۵) الترمذي (۱۸۹۵) وقال: حديث حسن صحيح. وأخرجه مسلم (۶۸۱) في حديث مُطَوَّل.

(۹۶) چونكه پيغه مبه ر(ﷺ) هه رگيز عه يبي له خوار دن نه گرتووه/ البخاري ۴۷۷/۹ ومسلم (۲۰۶۴).

(له كاتى ئاۋو شىر گىپراندا له لاي راستەۋەى خۆتەۋە دەست پى
بكه). (۹۷)

(ئادەمىزاد ھىچ دەفرىكى پىر نەكردوۋە له وورگى خراپتر بىت،
ۋە چەند پاروويەك بەسە بۆ مروۆڤ كە پشتى پراگىر بكات ئەگەر نا
با سى يەكى گەدەى دابنى بۆ خواردن و سى يەكى بۆ
خواردنەۋەو سى يەكى بۆ ھەناسە). (۹۸)

(ۋە ئەگەر مېشكىك كەوتە ناو خواردنەۋەى يەكىكتانەۋە با
ھەمووى نوقم بكات و دەرى بەيىنئەۋە تىادا. چونكە له بالىكىدا
دەردو له بالەكەى ترىدا دەرمان ھەيە). (۹۹)

تېبىنى: دەست نوپزگرتن پيش نان خواردن سوننەتە بۆ كەسى
لەش گران. (۱۰۰)

(۹۷) البخاري ۵ / ۱۴۸ و ۱۰ / ۶۶ و مسلم (۲۰۲۹).

(۹۸) رواه الامام أحمد والترمذي (۲۳۸۱) والنسائي وابن ماجه وقال الترمذي: حديث
حسن، عند المقدم بن معد يكرب (ﷺ). انظر أربعين النووية.

(۹۹) أخرجه البخاري والدارمي وابن ماجه واخرون والزيادة للبخاري. انظر سلسلة
الاحاديث الصحيحة رقم (۳۸).

(۱۰۰) رواه أبوداود ۱ / ۲۲۲ / ۳۷۵ وانظر سلسلة الأحاديث الصحيحة (۱ / ۶۷۴) رقم
الحديث (۳۹۰).

نزا و پارانهوهی میوان بو خاوهن مال

« أَللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِي مَا رَزَقْتَهُمْ وَاعْفِرْ لَهُمْ وَارْحَمَّهُمْ » (۱۰۱)

واته: خوايه بهرکهت بخه ره ئه و پۆزی یه ی داوتنه تی و لی یان خوش به و بهزهیت پی یان دا بیته وه.

له کاتی بینینی نوبه ره ی میوه دا

« أَللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي ثَمَرِنَا. وَبَارِكْ لَنَا فِي مَدِينَتِنَا، وَبَارِكْ لَنَا فِي صَاعِنَا، وَبَارِكْ لَنَا فِي مُدِّنَا » (۱۰۲)

واته: خوايه بهرکهت بخه یته ناو میوه مانه وه و بهرکهت بخه ره شاره که مانه وه و بهرکهت بخه ره ده فری (صاع) مانه وه (که چوار مشت ده گریت) و بهرکهت بخه ره ناو (مُد) واته مشتمانه وه.

دامالین و داکه ندنی پو شاک و جل

(په رده ی نیوان چاوی جنوکه و داوین (عه وره تی) ئاده میزاد ئه وه یه که کاتی یه کیکیان پو شاک ی دانا بللی (بِسْمِ اللَّهِ). (۱۰۳)

(۱۰۱) مسلم ۱۶۱۵/۳.

(۱۰۲) وه پاشان دهیدات به بچوکتین منال له و شوینه دا/ مسلم ۱۰۰۰/۲.

(۱۰۳) رواه الطبري في الأوسط وصححه الألباني (صحيح الجامع ۲۰۳/۳).

چوونه سهر ئاو

له پيش چوونه ژورهوه بلى: « [بِسْمِ اللَّهِ] اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ
الْحُبْثِ وَالْحَبَائِثِ ». (١٠٤)

واته: به ناوی خوا، خویه په نات پی ئه گرم له شهیطانه نیرهو
می یه کان.

وه که هاتیته دهرهوه بلى: « غُفْرَانَكَ ». (١٠٥)

واته: خویه لیم خوش به – ماوه یه که یادی توم نه کرد.

تیبینی: زانایان پییان وایه چاک وایه له پيش دا قاجی چهپ
پيش بخريت بو چوونه ژورهوهو قاجی راستیش پيش بخريت بو
هاتنه دهرهوه.

(١٠٤) أخرجه البخاري ٤٥/١ ومسلم ٢٨٣/١ (الْحُبْثِ) به سکونی سهر (باء) هکهو به

ضمهش ده خویندریته وه. وه زیادهی (بِسْمِ اللَّهِ) لهو فهرموده یه دا ذییه به لکو

أخرجها سعيد بن منصور، (انظر الفتح الباري ٢٤٤/١)

وه پیغه مبهر (ﷺ) ده فهرمویت: (پهردهی نیوان چاوی جنوکهو داوینی ئاده میزاد

ئه وه یه که کاتی چووه سهر ئاو بلى (بِسْمِ اللَّهِ). رواه الطبراني في الاوسط وصححه

الالباني (صحيح الجامع ٢٠٣/٣)

(١٠٥) ابوداود ٣٠/١ رقم (٣٠) والترمذي ١٢/١ رقم (٧) وقال: حديث حسن غريب،

وابن ماجه ١١٠/١ رقم (٣٠٠). وصححه الألباني في صحيح أبي داود برقم (٢٣).

جل و بهرگ له بهر کردن

له پیش دا لای راست له بهر بکه، (۱۰۶) وه بلی « أَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَسَانِي هَذَا وَرَزَقَنِيهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةَ ». (۱۰۷)
واته: ستایش بو ئه و خواجهی که ئه م پوښاکه‌ی پوښیم و پی‌ی به‌خشیم به بی هیچ گوڤان و توانای خوم.

له بهر کردن و پوښینی جل و بهرگی نوی

« اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ. أَنْتَ كَسَوْتَنِيهِ. أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِهِ وَخَيْرِ مَا صُنِعَ لَهُ. وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهِ وَشَرِّ مَا صُنِعَ لَهُ ». (۱۰۸)
واته: خواجه ستایش بو تو‌یه تو پوښیمت و پوښتهت کردم، داوای چاکه‌ی ئه م پوښاکه‌ت لی ئه‌که‌م (که بریتیی‌یه له مانه‌وه له ژیاندا) وه داوای ئه و خیرو چاکه‌یه‌ت لی ده‌که‌م که بو‌ی دروست کراوه (که بریتیی‌یه له لادانی به‌لای ئه و کاره‌دا که په‌زامه‌ندی خوای گه‌وره‌ی تیایه)، وه په‌نات پی ئه‌گرم له خراپه‌ی و ئه و خراپه‌یه‌ی بو‌ی دروست کراوه (که بریتیی‌یه له لادانی به‌لای ئه‌وه‌ی به‌ خو به‌زل زانین و فیزه‌وه له‌به‌ری بکات).

(۱۰۶) ابوداود (۴۱۴۱) وسنده صحیح وأخرجه الترمذي (۱۷۶۶) وصححه ابن حبان (۱۴۷). وهو حدیث صحیح. انظر زاد المعاد ۲/۳۸۷ وصحیح الترمذي ۵/۱.

(۱۰۷) (هه‌رکه‌سیک ئه‌مه بلی خوای گه‌وره له تاوانه‌کانی پیشووی خوش ده‌بی/ أخرجه أهل السنن الا النسائي انظر إرواء الغلیل ۷/۴۷ هذا حدیث حسن. وانظر (صحیح أبي داود ۲/۷۶۰).

(۱۰۸) أبو داود ۴/۱۲ وأنظر صحیح الترمذي ۳/۱۷۱. وهو حدیث حسن. وانظر مختصر شمائل الترمذي للألباني ص/۴۷.

نه گهر په كيك بهرگي نوئی له بهر كړدبوو

۱- پئی بلی: « تُبْلِي وَيُخْلِفُ اللَّهُ تَعَالَى » (۱۰۹).

واته: ياخوا بيزينيت (نوهنده له ش ساغ و ته مه ن دريژ بدي و بيدرینیت) وه خوی گه وره پوښاکی تر بخاته وه شوینی.

۲- « اِلْبَسَ جَدِيدًا. وَعَشَّ حَمِيدًا. وَمُتَّ شَهِيدًا » (۱۱۰).

واته: ياخوا پوښاکی تازه له بهر بکهیت و به سوپاس کراوی و بژیت و به شهیدی سهر بنیته وه و بمریت.

له پي كړدنی نه عمل و پيالو

له پيشدا لای راست له پي بکهو له کاتی داکه ندندا لای چه پ دابکه نه. (۱۱۱)

(۱۰۹) اخرجه ابوداود (۴۱/۴) رقم (۴۰۲۰) وانظر صحيح أبي داود ۷۶۰/۲ وسنده

صحيح، نه مه ووتهی هاوه له کانی پیغه مبه ره (ﷺ) که به یه کترین فهرمووه و

هروه ها له وته ی پیغه مبه ره (ﷺ) هاتووه به له فزی: (أبْلِي وَ أَخْلِفِي) پړیوایه ت

کراوه وه به (وَأَخْلِفِي) به (فاء) دوو یان سی جار بیلی/ واخرجه البخاري كتاب

الجهاد ۱۸۸ واللباس ۲۲ والادب ۱۷.

(۱۱۰) ابن ماجه ۱۱۷۸/۲ والبغوي ۴۱/۱۲ وانظر صحيح ابن ماجه ۲۷۵/۲.

وهو صحيح.

(۱۱۱) البخاري ۲۶۳/۱۰ ومسلم (۲۰۹۷).

وه پیغه مبهری خوا (ﷺ) نه هی کردوو له له پیی کردنی نه عمل به پیوه. (۱۱۲) وه به یهک تاکه وه مهرو به پی دا. یان هردووکی له پی بکه یان هردووکیان دابکهنه. (۱۱۳)

چوونه دهره وه له مال

۱- « بِسْمِ اللَّهِ، تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ. لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ». (۱۱۴)

واته: به ناوی خوا پشتم به خوی گه وره به ست و هیچ گوړان و توانایهک زییه مه گهر به خوی گه وره وه.

(۱۱۲) ابوداود (۴۱۳۵) یاسناد حسن عن جابر ورجاله ثقات وهو حدیث صحیح بشواهد عن ابي هريرة وعبدالله بن عمر وانس (رضي الله عنهم).

تیبینی:

ئیمامی (المنای) ده فهرمویت: فهرموده که بو پی نیشاندان و ئیرشاده. چونکه به دانیشتنه وه له پی کردنی ئاسان تره. بویه ئیمامی (الطیبی) وه غهیری نه وه هییه که یان تایبته کردوو به له پی کردنی نه و پیلاوه ی که له پی کردنی به پیوه نارحه ته وه و ماندووت دهکات و هکو (ناسومه و خوف) (که قهیتانی هیه) نهک (قابقاب و سرموزه) وه خوی گه وره ش زاناره به حکمه تی ته شریع و نه هییه کانی/بروانه سلسله الصحیحة للألبانی (۲/۳۵۰).

(۱۱۳) البخاری ۱۰/۱۶۱، ۲۶۲ و مسلم (۲۰۹۷).

(۱۱۴) (نه گهر له مال دهرچیت و نه مه بلی نه و پیی ده و تریت: هیدایهت درایت و کیفایهت کرایت و پاریزرایت، وه شهیطانی ئی دور دهرخیت وه. وه شهیطانیکی تر ده لی: توچ دهسته لاتیکت هیه به سهر که سیک دا که هیدایهت درابیت و کیفایهت کرابیت و پاریزرابیت/ رواه ابوداود ۴/۳۲۵ رقم (۵۰۹۵) و الترمذی رقم (۳۴۲۶) و صححه الألبانی فی صحیح الجامع برقم (۶۴۱۹) وانظر صحیح الترمذی ۱۵۱/۳.

۲- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَضِلَّ أَوْ أُضِلَّ. أَوْ أَزِلَّ أَوْ أُزَلَ. أَوْ أَظْلِمَ أَوْ أُظْلَمَ. أَوْ أَجْهَلَ أَوْ يُجْهَلَ عَلَيَّ.» (۱۱۵)

واته: خوايه په نات پيئه گرم له وهی خهك گومرا بکه م یان گومرا بکریم. یان ههله بکه م یان ههله له گهال بکرئ، یان سته م بکه م یان سته م لی بکرئ. یان نه فامی بکه م یان نه فامیم له گهال دا بکرئ.

گه رانه وه بو مال

خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ تَحِيَّةً مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُبَارَكَةٌ طَيِّبَةٌ..﴾ (النور: ۶۱)

واته: نه گه ر چوونه مائیکه وه سلأو له یه کتری و خوتان بکه م به سلأویکی خوایی پیروزو به فهرپو پاک. (۱۱۶)

پیغه مبه ری خوا (ﷺ) ده فهرمویت: «سئ که س هه موویان مسوگه ر زامنن له ژیر چاودیری خوای گه وره دان...» وه له وانه: «رَجُلٌ دَخَلَ بَيْتَهُ بِسَلَامٍ فَهُوَ ضَامِنٌ عَلَى اللَّهِ عِزًّا وَجَلًّا.» (۱۱۷)

(۱۱۵) أخرجهُ أهل السنن وانظر صحيح الترمذي ۱۵۲/۳ وصحيح ابن ماجه ۳۳۶/۲.

(۱۱۶) تفسير القرآن العظيم ۲۷۰/۳-۲۷۱.

(۱۱۷) صحيح (صحيح سنن أبي داود ۴۷۳/۲) وه له فهرمووده ی صحیح دا هاتووه: (نه گه ر پیاویک گه رایه وه ماله وه و یادی خوای گه وره کرد له کاتی چوونه ژووره وه و نان خواردنی دا. نه و شعیطان به هاوه له کانی ده لیت: لی ره نه جیگه و نه شیوو خواردنتان نییه) مسلم ژماره (۲۰۱۸).

واته: پیاویک بگه پښته وه ماله وه به سلاو کردن زامنه له لایه ن خواوه.

وه عائیشه (په زای خوی لى بیټ) ده فهرمویت: پیغه مبهری خوا (ﷺ) نه گهر بگه پرایه ته وه ماله وه به سیواک ده سستی پی ده کرد- واته: یه کهم شت سیواکی ده کرد- (۱۱۸).

له کاتی رویشتن دا بهره و مزگه وت

«أَللَّهُمَّ اجْعَلْ فِي قَلْبِي نُورًا. وَفِي لِسَانِي نُورًا. وَفِي سَمْعِي نُورًا. وَفِي بَصَرِي نُورًا. وَمِنْ فَوْقِي نُورًا. وَمِنْ تَحْتِي نُورًا. وَعَنْ يَمِينِي نُورًا. وَعَنْ شِمَالِي نُورًا. وَمِنْ أَمَامِي نُورًا. وَمِنْ خَلْفِي نُورًا. وَاجْعَلْ فِي نَفْسِي نُورًا. وَأَعْظِمْ لِي نُورًا. وَعَظِّمْ لِي نُورًا. وَاجْعَلْ لِي نُورًا. وَاجْعَلْنِي نُورًا. اللَّهُمَّ اعْطِنِي نُورًا. وَاجْعَلْ فِي عَصَبِي نُورًا. وَفِي لَحْمِي نُورًا. وَفِي دَمِي نُورًا. وَفِي شَعْرِي نُورًا وَفِي بَشْرِي نُورًا» (۱۱۹)

«وَزِدْنِي نُورًا. وَزِدْنِي نُورًا. وَزِدْنِي نُورًا» (۱۲۰)

(۱۱۸) صحیح مسلم / کتاب الطهارة باب ۱۵ / رقم (۴۴).

(۱۱۹) هه موو ئه م خالانه هاتوو له البخاري ۱۱۶/۱۱ رقم ۶۳۱۶ ومسلم ۱/ ۵۲۶ ، ۵۲۹،۵۳۰ برقم ۷۶۳.

(۱۲۰) اخرجہ البخاري في الادب المفرد برقم ۶۹۵. ص ۲۵۸ وصَحَّحَ إِسْنَادُهُ الْأَلْبَانِي فِي صَحِيحِ الْأَدَبِ الْمَفْرَدِ بِرَقْمِ ۵۳۶.

«وَهَبْ لِي نُوراً عَلَى نُورٍ». (۱۲۱)

واته: خوايه له دلم دا نور بهر پايگه‌ی، وه له زوبانم و بیستن و بینین و سه‌ره‌وه و خواره‌وه‌م و راست و چه‌پیم و پیشه‌وه و پاشه‌وه‌م و له‌ده‌رونمدا، وه نورم بو گه‌وره‌بک‌ه‌یت و نورم تیا گه‌وره‌بک‌ه‌یت و نورم بو بک‌ه‌یت و بمک‌ه‌یته نور. خوايه نورم پی ببه‌خشی و له‌ده‌مارمدا نورم بده‌یتتی. وه له گوشت و خوین و موو پیستمد. وه نورم بو زیاد بکه - سی جار - وه نور له‌سه‌ر نورم پی ببه‌خشه.

یان به کورتی بلئی:

«اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِي قَلْبِي نُوراً، وَفِي لِسَانِي نُوراً، وَاجْعَلْ فِي سَمْعِي نُوراً. وَاجْعَلْ فِي بَصَرِي نُوراً. وَاجْعَلْ مِنْ خَلْفِي نُوراً. وَمِنْ أَمَامِي نُوراً. وَاجْعَلْ مِنْ فَوْقِي نُوراً وَمِنْ تَحْتِي نُوراً. اللَّهُمَّ اعْطِنِي نُوراً». (۱۲۲)

واته: خوايه نور بخه‌یته دل و زوبان و بیستن و بینین و پاش و پیش و سه‌رو خواره‌وه‌م. سا خوايه نورم پی ببه‌خشی.

(۱۲۱) ابن حجر هیناویه‌تی له (فتح الباری) دا و داویه‌ته پال ابن ابی عاصم له (کتاب

الدعاء). بروانه (الفتح ۱۱/۱۱۸). وه فه‌رموویه‌تی: له کوی جیاوازی

ریوایه‌ته‌کانه‌وه بیست و پینج خال هاتووه.

(۱۲۲) رواه مسلم ۵۱/۶ وابن خزيمة في صحيحه (۴۴۸).

چوونه ناو مزگهوت

«أعوذُ باللهِ العَظيمِ وبِوَجْهِهِ الكَرِيمِ. وَسُلْطَانِهِ القَدِيمِ. مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ»^(۱۲۳) «بِسْمِ اللَّهِ وَالصَّلَاةُ»^(۱۲۴) «وَالسَّلَامُ عَلَيَّ رَسُولِ اللَّهِ»^(۱۲۵) «اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ»^(۱۲۶).

واته: په ناو ته گرم به خوی مه زنو به پووی به پریزی و دهسته لاتی هه ربووی به رده و امی له شیطانی نه فرت لی کراوی له رحمت دهر کراو. به ناوی خوی گه وره و درود و ساو له سهر پیغه مبهری خوا (ﷺ). خوی دهر گاکانی رحمتی خوتم لی بکه ره وه.

هاتنه دهره وه له مزگهوت

«بِسْمِ اللَّهِ. وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيَّ رَسُولِ اللَّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ. اللَّهُمَّ أَعْصِمْنِي مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ»^(۱۲۷).

(۱۲۳) نه گهر نه مه بلی شیطانی ده لی: به دریزی هه موو روژکه پاریزی راه لیم / حدیث صحیح (انظر صحیح سنن أبي داود ۹۳/۱) وانظر صحیح الجامع برقم ۴۵۹۱.

(۱۲۴) رواه ابن السني برقم (۸۸) وحسنه الألباني.

(۱۲۵) أبوداود ۱۲۶/۱ وانظر صحیح الجامع ۵۲۸/۱.

(۱۲۶) مسلم ۴۹۴/۱.

(۱۲۷) بروانه ته خریجی ریوایه ته کانی فهرمووده ی چوونه ناو مزگهوت له په راویزی لاپه ره (۶۴) دا. وه زیاده ی: «اللَّهُمَّ أَعْصِمْنِي مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ» لابن ماجه وهو صحیح. انظر صحیح ابن ماجه ۱۲۹/۱.

واته: به ناوی خوا، درودو سلاو له سهر پیغه مبهری خوا (ﷺ)،
 خوییه من داوای فه زلی خوتت لی ده کم. خوییه بمپاریزه له
 شهیطانی نه فرهت لی کراو.
تیبینی: بۆ چوونه مزگهوت قاچی راست پیش ده خریت. به لام
 بۆ هاتنه دهره وه قاچی چهپ پیش ده خریت.

بینینی نه و کرده وانهی که له مزگهوتدا دروست نین

ئه گهر که سیك له مزگهوتدا جارێ بۆ شتیکی وون بوو ئه دا پیی
 بلی: « لا رَدَّهَا اللهُ عَلَيْكَ ».

واته: خوا بۆت نه گهرینیتته وه.

وه ئه گهر بینیت کرین و فروشتن ده کرا له مزگهوتدا پیی بلی:
 « لا أَرْبَحَ اللهُ تِجَارَتَكَ » (۱۲۸).

واته: خوی گه وره قازانج نه خاته ناو ئه و بازرگانیه ته وه،
 چونکه مزگهوت بۆ ئه وه نه کراوه.

وه دروست نییه تف و به لغم و چلم و شتی پیس پۆبکریته ناو
 مزگهوت چونکه تاوانه و که فاره ته که شی پاک کردنه وه یه تی (۱۲۹)

(۱۲۸) الترمذی (۱۳۲۱) وقال حدیث حسن. والدارمی ۳۲۶/۱ وصححه ابن حبان

(۴۱۳) والحاكم ۵۶/۲ ووافقه الذهبي عن أبوهريرة (ﷺ).

(۱۲۹) البخاری ۴۲۸/۱ ومسلم (۵۲۲).

وه نهى كراوه له وهى كه شيعرى ناجائيزى تيدا بووتريت. (١٣٠)
وه ههروهها دروست ذىيه دهنگ بهرز كردنهوه تيايدا. (١٣١) وه ههر
كه سيك پياز يان سير يان كهوهر (يان توور يان شتى بون
ناخوشى ترى خوارد) با نزيكى مزگهوت نهكه ويتهوه. چونكه
مهلائييه كه تهكان نه زيت نه چيژن بهو شتهى كه مروؤ نه زيتى
پى دهگا. (١٣٢)

پيش دهست نويز

بلى: ((بِسْمِ اللّٰهِ)) (١٣٣)

تبييني: نهو ويردو زيكرانهى خهلكى عهوام دهيلين له كاتى
شوردنى ههر نهنداميك له نهندامهكانى دهست نويزدا هيچ
بنچينهيهكى ذىيهو له فهرموودهدا نههاتووه. (١٣٤) وه هيچ دوعاو
نزايهكى تايبهتيش ذىيه به كاتى دهست نويز شتنهوه.

(١٣٠) ابوداود (١٠٧٩) والترمذي (٣٢٢) وقال حديث حسن. واخرجه النسائي

٤٧/٢ - ٤٨ وسنده حسن، عن عمرو بن شعيب عن أبيه عن جده (ﷺ).

(١٣١) البخاري ٤٦٥/٧.

(١٣٢) البخاري ٤٩٨/٩ ومسلم (٥٦٤).

(١٣٣) ابوداود ٧٥/١ رقم (١٠١) وابن ماجه ١٤٠/١ رقم (٣٩٩) وغيرهم عن ابي

هريرة. وفي سنده مجهولان: يعقوب بن سلمة واباه ولكن الحديث حسن

بمجموع طرقه.. والله اعلم. وانظر ارواء الغليل ٢٢/١. (صحيح الترمذي

١٠١/١).

(١٣٤) انظر الوايل الصيب ص (٣١٦) والأذكار للنووي ١١٦/١.

نزای دواى دەست نويز

۱- « أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ. وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.. » (۱۳۵)

واته: شايه تى دەدهم كه هيچ پەرستراويك نى يه به ههق جگه له (الله) تاكى بى هاوبه شه. وه شايه تى دەدهم كه محمد (ﷺ) بهنده و نيردراوى خوايه.

۲- « أَللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ التَّوَّابِينَ. وَاجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ » (۱۳۶)

واته: خوايه بمگي پرى له تهوبه كاران و بمگي پرى له خو پاك كه ره وه كان.

۳- « سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ » (۱۳۷)

واته: پاكي و بى گهردى و سوپاس بو تو يه خوايه، شايه تى دەدهم كه هيچ پەرستراويك نى يه به ههق جگه له تو، داواى لى خوش بوونت لى ده كه م و ده گه پريمه وه بو لات.

(۱۳۵) (ههركه سيك دەست نويزى ته واو بشورى و ئەمه بلى هه ههشت ده رگا كه ي به ههشتى بو ده كرى ته وه له كاميانه وه ئاره زوو بكات ده چي ته ناوى / مسلم ۱/ ۲۰۹. (۱۳۶) الترمذي ۱/ ۷۸ رقم (۵۵) وانظر صحيح الترمذي ۱/ ۱۸ وهو صحيح. صَحْحَةُ الألباني في سنن الترمذي رقم (۴۸).

(۱۳۷) (ههركه س دەست نويز بگري و پاشان ئەمه بلى له لاپه ريه كدا بو ي دنوسري ته وه، پاشان مور ده كرى ته به موريك ناشكي ته تا پوزى قيامه ت / رواه الحاكم ۱/ ۵۶۴ وهو صحيح وانظر النسائي في عمل اليوم والليلة ص ۱۷۳ وانظر إرواء الغليل ۱/ ۱۲۵ و ۲/ ۹۴ ورواه الحاكم ۱/ ۵۶۴ انظر صحيح الترغيب والترهيب (۲۲۰).

وهلام دانهوهی بانگ بیژ

۱- بانگ بیژ هرچی یهکی ووت تووش دهیلیتهوه جگه له ووتنی: « حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ - حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ » که دهبی بلی: « لا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ». (۱۳۸)

۲- وه بلی: « وَأَنَا أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ. وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ. رَضِيتُ بِاللَّهِ رَبًّا. وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا. وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا ». (۱۳۹)

ئهمه دواي شایه تمانی بانگ بیژ دهوتریت. (۱۴۰)

دواي بانگ

۱- دواي وهلام دانهوهی بانگ بیژ صلاوات بده له سهه پیغه مبهه (ﷺ). (۱۴۱)

۲- پاشان بلی « اللَّهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ. وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ.

(۱۳۸) هه کهس ئاوا له داییهوه بیلی دهچیتته بههشتهوه/ البخاری ۱/۱۵۲
ومسلم ۱/۲۸۸.

(۱۳۹) هه کهسی که گوئی له بانگ بیژبوو بیلی خوای گه وره له گوناهاکانی
خوش دهبی / مسلم ۱/۲۹۰.

(۱۴۰) ابن خزیمه ۱/ ۲۲۰.

(۱۴۱) مسلم ۱/ ۲۸۸. بو شیوازی صلاوات پروانه لاپه ره (۸۶-۸۷).

آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ. وَأَبْعَثُهُ مَقَاماً مَحْمُوداً الَّذِي
وَعَدْتُهُ ((. (١٤٢)

واته: خويیه پهروهردگاری ئهم بانگهوازته تهواوو نویژته
دامه زراوه. ببه خشه به پیغه مبه رمان محمد (ﷺ) پلهی به رزی
(الوسيلة) (که شوینیکه له به هشت دایه بو کهس نابی جگه
له بنده یه که له بنده کانی خوی گه وره، وه پیغه مبه ر (ﷺ)
فه رموویه تی: ئومیدم وایه که ئه و کهسه من بم) وه (الفضيلة) که
پله یه کی زیاده یه به سهر دروست کراواندا. وه بیبه ره ئه و شوینه
سو پاس کراوه ی که به لئنت پی داوه (که پله ی شه فاعه تی
گه وره یه له پوژی دوا یی دا).

۳- پپا ریره وه بو خو ت له نیوان بانگ و قامه ت دا. چونکه
پا رانه وه ی ئه و کاته ره ت نا کریته وه. (١٤٣)

(١٤٢) هه ر که سیک ئهم پا رانه وه یه بلئ کاتی بانگ ده بیستی بهر شه فاعه تی
پیغه مبه ر (ﷺ) ده که ویت البخاری / ١٥٢/١ وه زیاده ی: ((اِنَّكَ لَا تُخَلِّفُ الْمِعَادَ))
للبيهقي ١/٤١٠ ، وه (العلامة ابن باز) له (تحفة الاخيار) ص ٣٨ ئيسناده که ی
به حه سن دانا وه. به لام ئهم زیاده یه ضه عیغه هه روه ک هاتو وه له الإرواء ١/٢٦٠
وه (الفتح) دا.

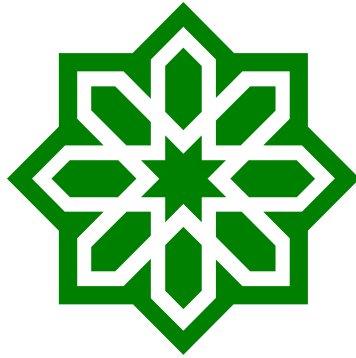
(١٤٣) رواه البخاري ٨/٢٤٤/٥١٧. وانظر صحيح أبوداود (٤٨٩).

فەزلى بانگ وتن

۱- بانگ بيژ له پوژى دوايى دا له هەموو كەسيك گەردن و مى بەرزو دريژترە. (۱۴۴)

۲- وه هەموو شتيك له مروڤ و جنوكه و شتي تر شايه تي بو دەدن له پوژى دوايى دا. (۱۴۵)

۳- وه هەر موسلماننيك (۱۲) سال بانگ بدات (به بي به رانبەر) ئەوا بهههشتى بو واجب دەبي و به هەموو بانگيک له پوژيکدا (۶۰) چاکه و به هەموو قامهتيک (۳۰) چاکه ي دەست گير دەبي. (۱۴۶)

(۱۴۴) مسلم ۳۸۷ عن معاوية (رضي الله عنه).

(۱۴۵) البخاري ۷۲/۲، ۷۳.

(۱۴۶) حديث حسن. أخرجه ابن ماجه رقم (۷۲۸) والدارقطني والحاكم والبيهقي عن ابن

عمر (رضي الله عنه)، انظر (تخريج الاذكار) لابن حجر العسقلاني جزء ۱/.

وصححه الألباني في السلسلة الصحيحة ۱/۱۶.

ووتهی پیش نویژ (امام) بو نویژکه ران

۱- پیش دست پیکردنی نویژو له کاتی چاک کردنی ریزهکانیان دا دهلیت: « سَوَّوْا صُفُوفَكُمْ فَإِنَّ تَسْوِيَةَ الصَّفِّ مِنْ تَمَامِ الصَّلَاةِ ». (۱۴۷)

واته: ریزهکانتان ریک بخه چونکه به راستی ریک و پیکی ریز له تهواوی نویژهوهیه.

(۱۴۷) البخاری ۱۷۴/۲ و مسلم (۴۳۳) عن أنس. وه له ریوایه تی البخاری دا: « فَإِنَّ تَسْوِيَةَ الصُّفُوفِ مِنْ إِقَامَةِ الصَّلَاةِ ». واته: ریک و پیکی ریزهکان له تهواوی و دامه زراوی نویژهوهیه.

تیبینی: ریز ریکخستن بهم جوریه: شان دهن له شانی یهک و پی و تهنیشتی نهژنو دهن له یهک، چونکه هاوه لهکانی پیغه مبه (ﷺ) ناویان دهکرد. انظر (سلسله الصحیحة ۴۰۱/۱) والحديث رواه أبو داود (۶۶۲) وابن حبان وأحمد وسنده صحیح كما قال الألبانی). وه پیویسته ریزی یهکم تهواو بیت نهوجا ریزی دووهم دروست بکریت. وه ههروهها بو ریزهکانی تریش بهه مان شیوه چونکه مهلائیکه تهکانیش بهم شیوازه دوهستن له لای پهروهردگار.

- له نويز و دواى نويزدا -

سوننه تي دهست پيكر دنى نويز (الاستفتاح)

۱- «اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ. اللَّهُمَّ نَقِّنِي مِنْ خَطَايَايَ كَمَا يُنَقِّي الثَّوْبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ. اللَّهُمَّ اغْسِلْنِي مِنَ خَطَايَايَ بِالثَّلْجِ وَالْمَاءِ وَالْبَرَدِ» (۱۴۸)

واته: خوايه نيوان من و گوناهاه كانم دور بخهروه وهك چون روژه لات و روژئاوات له يهك دور خستوتته وه. خوايه له گوناهاه كانم پاك بكهروه ههروه كو چون كراسى سپى له چلك پاك ده بيتته وه. خوايه له گوناهاه كانم بمشوره وه به به فرو باران و ته رزه.

۲- «سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ. وَتَبَارَكَ اسْمُكَ. وَتَعَالَى جَدُّكَ. وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ» (۱۴۹)

واته: خوايه پاكى و بى گهردى و ستايش بو تو يه، وه ناوى تو پيروزه و فهرو بهر كه ته زوره و دهسته لاتت گه و ره و بلنده و هيچ په رستراويك نى يه به ههق جگه له تو.

۳- «وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ. إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.»

(۱۴۸) البخاري ۱/۱۸۱ و مسلم ۱/۴۱۹.

(۱۴۹) أخرجه أصحاب السنن الاربعة وانظر صحيح الترمذي ۱/۷۷. وصحيح ابن

ماجه ۱/۱۳۵.

لا شريك له وبذلك أمرت وأنا من المسلمين. اللهم أنت الملك لا إله إلا أنت. أنت ربي وأنا عبدك. ظلمت نفسي. واعترفت بذنبي، فاغفر لي ذنوبي جميعاً، إنه لا يغفر الذنوب إلا أنت. واهدني لأحسن الأخلاق لا يهدي لأحسنها إلا أنت واصرف عني سيئها لا يصرف عني سيئها إلا أنت. لبيك وسعديك. والخير كله بيدك. والشر ليس إليك. أنا بك وإليك. تباركت وتعاليت. أستغفرك وأتوب إليك» (١٥٠)

واته: به پاکی و دلسوزی پرور کرده ئه و خویه ئی ئاسمانه کان و زهوی به دیهیناوه و من له هاوبهش دانه ران نیم. به راستی نویژو سه برپین و ژیان و مردنم تهنا بۆ پهروهردگاری جیهانیانه و به وه فرمانم پی کراوه و من له موسلمانانم. خویه تو پادشایت هیچ په ستر او یك نی یه به هه ق جگه له تو، تو پهروهردگاری و من بهنده ئی تو، سته م له نه فسم کردوه و دان ئه نیم به گونا همدا سا خویه له هه موو گونا هه کانم خوش به، به راستی جگه له تو کهس له گونا ه خوش نابی. وه رینمویم بکه بۆ چاکترین په وشت، کهس رینمویی ناکات بۆ چاکترینی په وشت و ئاکار جگه له تو. وه کرده وهی خراپم لی دوور بخهروه کهس کردار خراپم لی دوور ناخاته وه جگه له تو. خویه (لَبَّيْكَ) واته: وه لایمی دوا ئی وه لام هه یه بۆت له گوئی رایه لیت داو (سَعَدِيكَ) واته: شوین کهوته ئی دوا ئی

(١٥٠) أخرجه مسلم ٥٧/٦.

شوین كهوتهم بۇ دینه كەت، چاكە ھەمووی بە دەستی تۆیە و خراپەش نادەمە پال تۆ، وە من بە تۆو ھەم و بۆلای تۆ دەگەریمەو. پاکی و بیگەردی و بلندی بۆ تۆیە. داوای لیخوش بوونت لی دەكەم و دەگەریمەو بۆلات.

۴- «اللَّهُمَّ رَبَّ جِبْرَائِيلَ وَمِيكَائِيلَ وَإِسْرَافِيلَ. فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ. عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ. أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ. إِهْدِنِي لِمَا اخْتَلَفَ فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِكَ إِنَّكَ تَهْدِي مَنْ تَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ» (۱۵۱)

واتە: خوایە، پەروردگاری جبرائیل و میکائیل و ئیسرافیل. بەدی ھینەری ئاسمانەکان و زەوی. زانای غەیب و ئاشکرا. تۆ حوکم دەکەیت لەنیوان بەندەکانت دا لەو شتەدا کە جیاوازن تیایدا. ساپینمویم بکە ی بۆ ئەو حەقە ی کە خەلکی تیایدا جیاوازن بەئیزنی خۆت واتە (دامەزراوم بکە لەسەری). بەپراستی تۆ پینمویی ھەرکەسیک بتەوی دەیکەیت بۆ سەر پینگای پراستی.

۵- «الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ» (۱۵۲)

واتە: سوپاس و ستایش بۆ خوای گەرە سوپاسیکی زۆری پاکی پیروزی.

(۱۵۱) أخرجه مسلم ۵۳۴/۱.

(۱۵۲) پیاویک بەم دوغایە دەستی پی کرد. پیغەمبەر (ﷺ) فەرمووی: بینیم دوازدە مەلائیکەت ھەلپەیان بۆ کرد تا کامیان بەرزی بکەنەو/رواه مسلم ۴۱۹/۱.

۶- «اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا. وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا. وَسُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا» (۱۵۳)

واته: خوا گه ورهیهو. زور سوپاس و ستایش بو خوا، وه پاکی و بی گهردی بو خوا له به یانیان و نیواران دا.

۷- پیغه مبهری خوا (ﷺ) نه گهر هه لبسایه و شه و نویژی بگردایه دهیغه رموو: «اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ. وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ قَيِّمُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ. [وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ] [وَلَكَ الْحَمْدُ لَكَ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ] [وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ] [وَلَكَ الْحَمْدُ] [أَنْتَ الْحَقُّ. وَوَعْدُكَ الْحَقُّ. وَقَوْلُكَ الْحَقُّ. وَلِقَاؤُكَ الْحَقُّ. وَالْجَنَّةُ حَقُّ. وَالنَّارُ حَقُّ. وَالنَّبِيُّونَ حَقُّ. وَمُحَمَّدٌ (ﷺ) حَقُّ. وَالسَّاعَةُ حَقُّ] [اللَّهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ. وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ. وَبِكَ آمَنْتُ. وَإِلَيْكَ أُنَبْتُ. وَبِكَ خَاصَمْتُ. وَإِلَيْكَ حَاكَمْتُ. فَاغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ. وَمَا أَخَّرْتُ. وَمَا أَسْرَرْتُ.

(۱۵۳) له ابن عمره وه (رضی الله عنهما) فهرمویه تی: (له کاتی کدا نیمه نویژمان ده کرد له گهل پیغه مبهری خوا دا (ﷺ) له کومه له که دا پیاویک نه مهی فهرموو... پیغه مبهر (ﷺ) فهرموی کی بوو ئاواو ئاواوی ووت؟ پیاویک له کومه له که فهرموی: من بووم نهی پیغه مبهری خوا. پیغه مبهر (ﷺ) فهرموی: سه رم سوپرما لیی ده رگا کانی ئاسمانی بو کرانه وه). مسلم ۱/۴۲۰.

وَمَا أَعْلَنْتُ [أَنْتَ الْمُقَدَّمُ. وَأَنْتَ الْمُؤَخَّرُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ] [أَنْتَ إلهي
لا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ] (١٥٤).

واته: خوياه ستايش بۇ تۆيه. تۆ نوري ئاسمانهكان و زهوى و
هه موو ئەو شتانەى كه تيايدان، وه ستايش بۇ تۆيه تۆ
هه لسورپينهري ئاسمانهكان و زهوى و هه موو ئەو شتانەى
كه تيايدان، ستايش بۇ تۆيه تۆ پهرودگارى ئاسمانهكان و
زهوى و ئەو شتانەى كه تيايدان. ستايش بۇ تۆيه مولكى
ئاسمانهكان و زهوى و چى تىدايه هى تۆيه. ستايش بۇ تۆيه تۆ
پادشاي ئاسمانهكان و زهويت. ستايش بۇ تۆيه. تۆ پرهواو
راستى و به لینه كهت راسته و وته كهت راسته و گه يشتن پیت
راسته و به هه شت راسته و ئاگرى دۆزهخ راسته و پيغه مبهران (عليهم
الصَّلَاةُ وَالسَّلَام) راستن و محمد (ﷺ) راسته و پۆژى دوايى راسته.
خوياه ته سلىمى تۆبووم و پشتم به تۆبه ست و ئيمانم به تۆ
هيناوو و گه پرامه وه بۆلاى تۆو به پشتيوانى تۆوه به پهرچى
دورژمانم ددهمه وه وه حوكمى كيشهى خۆم و ئەو كه سهى مل
نادات بۇ ههق دینمه وه بۆلاى تۆ. سا له و گوناھانهم خوش به
كه پيشم خستوه و له وانەش كه دوام خستوه و ئەوهى به پنهانى
ئەنجام داوه و ئەوهى ئاشكرام كردوه. تۆ پيشخهري و تۆ
دواخهري و هيج پهرستراويك نىيه به ههق جگه له تۆ. تۆ
پهرستراوى منى هيج پهرستراويك نىيه به ههق جگه له تۆ.

(١٥٤) البخاري مع الفتح ٣/٣ و ١١٦/١١ و ٣٧١/١٣، ٤٢٣، ٤٦٥ و مسلم مختصراً
بنحوه ٥٣٢/١.

نزای چه مینه وه کان (الرُّكُوع)

۱- « سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ » سنی جار. (۱۵۵)

واته: پاکى و بئى كه م و كورتى و گه وره یی بؤ په روه ردگارى مه زنه.

۲- « سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي » (۱۵۶)

واته: پاکى و بئى كه م و كورتى و گه وره یی بؤ تویه په روه ردگارم

سو پاس و ستایش لایه قى تویه. ساخوایه لیم خویش به.

۳- « سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ » (۱۵۷)

واته: خوایه ته سبیحات و پیروزی بؤ تویه په روه ردگارى

مه لائیکه تان و پوچ.

۴- « اللَّهُمَّ لَكَ رَكَعْتُ. وَبِكَ آمَنْتُ. وَلَكَ أَسَلْتُ. خَشَعْتُ لَكَ

سَمْعِي وَبَصْرِي. وَمُخِّي. وَعَظْمِي. وَعَصْبِي. وَمَا اسْتَقَلَّ

بِهِ قَدَمِي » (۱۵۸)

واته: خوایه بؤ تۆ چه میمه وه و ئیمانم به تۆ هیئاو ته سلیمی تۆ

بووم و بیستن و بینینم و موخ و ئیسقان و ده مارو هه موو ئەم

لاشه یه م که قاچه کانم هه لیان گرتوو ه مل که چی تۆ بوو.

(۱۵۵) أخرجه أهل السنن وأحمد. وانظر صحيح الترمذي ۸۳/۱. وه زيادهى:

((وَبِحَمْدِهِ)) صحیحه پروانه (صفة صلاة النبي ﷺ) ص/۱۳۳ الطبعة

الثانية من الجديدة ۱۴۱۷هـ - ۱۹۹۶ م .

(۱۵۶) البخاري ۹۹/۱ ومسلم ۳۵۰/۱ .

(۱۵۷) مسلم ۳۵۳/۱ وأبو داود ۲۳۰/۱ .

(۱۵۸) مسلم ۵۳۴/۱ والأربعة إلا ابن ماجه .

۵- «سُبْحَانَ ذِي الْجَبْرُوتِ وَالْمَلَكُوتِ وَالْكِبْرِيَاءِ وَالْعَظَمَةِ» (۱۵۹)

واته: پاکی و بئی عیبی بو تویه نهی خاوهنی قههرو ته صهرو فی
بئی سنوورو مولک و گه وره یی و مه زنی.

نزای هه ستانه وه له چه مینه وه کان

۱- «سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ» (۱۶۰)

واته: خوای گه وره ستایشی نهو که سهی بیست که ستایشی
کردو سوپاس و پی زانینی بو دهر پریوه.

۲- «رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ» (۱۶۱) حَمْدًا كَثِيرًا، طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ» (۱۶۲)

واته: په روه ردگارمان ستایش بو تویه. ستایشی کی زوری پاکی
پیرۆز.

(۱۵۹) أبوداود ۲۳۰/۱ والنسائي وأحمد وإسناده حسن.

(۱۶۰) البخاري مع الفتح ۲/۲۸۲.

(۱۶۱) وه هندی جار دهلی: (رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ) رواه البخاري برقم (۷۹۶) (که مهر

که سیک له دواي ئیما مه وه بیلی و ووتنی نه م له گه ل و تنی مه لایکه ته کاندایه کگیر

بی، نهوا خوای گه وره له گونا هه کانی پیشووی خوش ده بی)، وه هندی جار بو نه م

دوانه ووشه ی (اللهم) له پیشی یه وه زیاد ده کات / مسلم ۱/۳۴۶.

(۱۶۲) کابرایه ک نه مه ی فه رموو: پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموی: (کی نه مه ی ووت؟

فه رموی: من. فه رموی: بینیم سی و نه وه نده مه لایکه ت هه لپه یان بو کرد تا کامیان

بینوسن). البخاري مع الفتح ۲/۲۸۴. وه یان بلئ: (..... مُبَارَكًا عَلَيْهِ كَمَا يُحِبُّ رَبُّنَا

وَ يَرْضَى) البخاري ۳۱۷/۱ و مالک و أبوداود. وه هندی جار له شهو نو یژدا ده لی (لِرَبِّي

الْحَمْدُ. لِرَبِّي الْحَمْدُ) نه مه دووباره ده کاته وه / رواه النسائي بسند صحيح (الارواء ۳۳۵).

۳- « مِلءَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَمَا بَيْنَهُمَا، وَمِلءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ. أَهْلَ الثَّنَاءِ وَالْمَجْدِ. أَحَقُّ مَا قَالَ الْعَبْدُ. وَكُلُّنَا لَكَ عَبْدٌ، اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أُعْطِيَ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ ». (۱۶۳)

واته: پر به ئاسمانه کان و پر به زهوی و پر به نیوانیان و پر بهو شتهی که جگه له مان بتهوی. ئەهی خاوهنی ستایش و پایه بهرزی، ره واتر بی له وهی که بهنده دهیلئی و هه مووشمان بهندهی توین. خوییه ریگر نییه بو ئەو شتهی که تو دهیبه خشی و به خشهر نییه بو ئەو شتهی تو دهیگریته وه و هیچ خاوهن سامان و دهوله مهندی و پله و پایهیه ک مال و منداڵ و پله و پایه کهی سوودی پی ناگهیه نی و رزگاری ناکا له تو (واته: به لکو کرده وهی چاکی سوودی پی دهگهیه نی و رزگاری دهکات). (۱۶۴)

نزای کورنوشه کان (السجود)

۱- « سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى » سئی جار. (۱۶۵)

واته: پاکیی و بی کهم و کورتیی و گه ورهیی بو پهروهردگاری زور به رزم.

(۱۶۳) مسلم ۱/۳۴۶.

(۱۶۴) انظر شرح مسلم ۵/۹۰.

(۱۶۵) أخرجه أهل السنن وأحمد وانظر صحيح الترمذي ۱/۸۳. وه زيادهی (وَبِحَمْدِهِ)

صه حیحیه. بروانه (صفة صلاة النبي ﷺ) ص ۱۴۶ .

۲- « سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي » (۱۶۶)

واته: خوايه پاکی و بی کهم و کورتی و گورهیی بۆ تۆیه
پهروهردگارمان ستایش لایهقی تۆیه. سا خوايه لیم خوش به.

۳- « سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ » (۱۶۷)

واته: ئەهی خوايه پاکی و بی کهم و کورتی و گورهیی و پیروزی
لایهقی تۆیه پهروهردگاری مهلائیکهتهکان و پوچ.

۴- « اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ. وَبِكَ آمَنْتُ. وَلَكَ أَسْلَمْتُ، سَجَدَ وَجْهِي
لِلَّذِي خَلَقَهُ. وَصَوَّرَهُ. وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ. تَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ
الْخَالِقِينَ » (۱۶۸)

واته: خوايه کورنووشم بۆ تۆ بردو باوهپرم به تۆ هیناو تهسلیمی
تۆ بووم، پووم کورنووشی برد بۆ ئەو خوايهی که بهدی هیناوهو
وینهی کیشاوهو بیستن و بینینی بۆ دارشتوه. پاکی و بی کهم و
کورتی و گورهیی بۆ(الله)ی چاکترینی بهدیینهران.

۵- « سُبْحَانَ ذِي الْجَبَرُوتِ وَالْمَلَكُوتِ وَالْكِبْرِيَاءِ وَالْعَظَمَةِ » (۱۶۹)

واته: پاکی و بی کهم و کورتی و گورهیی بۆ تۆیه ئەهی خاوهنی
قههرو تهسهروفی بی سنوورو مولک و گورهیی و مهزنی.

(۱۶۶) البخاري ۹۹/۱ ومسلم ۳۵۰/۱.

(۱۶۷) مسلم ۳۵۳/۱ وأبوداود ۲۳۰/۱.

(۱۶۸) مسلم ۵۳۴/۱ وغيره.

(۱۶۹) أبوداود ۲۳۰/۱ وأحمد. والنسائي وصححه الألباني في صحيح أبي داود
۱۶۶/۱.

۶- « اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي كُلَّهُ. دِقَّةً وَجِلَّةً. وَأَوَّلَهُ وَآخِرَهُ،
وَعَلَانِيَتَهُ وَسِرَّهُ ». (۱۷۰)

واته: خوياه لهه موو گوناهاه كانم خوش ببه: بچوك و گه وره ي.
سه ره تاو كو تا ي و ئاشكراو په نهاني.

۷- « اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ. وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ
عُقُوبَتِكَ. وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ. لَا أَحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ. أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ
عَلَى نَفْسِكَ ». (۱۷۱)

واته: خوياه: په نا ئه گرم به ره زاي تو له تووره بوونت. وه په نا
ئه گرم به لي جوورده يت له سزادانت، وه په نا ئه گرم پييت. ناتوانم
ستايشي تو بزمييم، تو بهو جوورهي كه خووت ستايشي خووت
كردووه.

نزاي دانيشتني نيوان دوو كورنوشه كه

۱- « رَبِّ اغْفِرْ لِي. رَبِّ اغْفِرْ لِي ». (۱۷۲)

واته: په روه ردگار لييم خوش به. په روه ردگار لييم خوش به.

(۱۷۰) مسلم ۳۵۰/۱.

(۱۷۱) مسلم ۵۳۲/۱.

(۱۷۲) ابوداود ۲۳۱/۱ رقم (۸۷۴) والنسائي ۱۹۹/۲ وابن ماجه (۸۹۷) وصححه

الألباني في إرواء الغليل برقم (۳۳۵) وانظر صحيح ابن ماجه ۱۴۸/۱.

۲- « اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِيْ. وَارْحَمْنِيْ. وَاهْدِنِيْ. وَاجْبُرْنِيْ. وَعَافِنِيْ. وَارْزُقْنِيْ. وَارْفَعْنِيْ. » (۱۷۳)

واته: خوايه ليْم خوش بيهو ره حمم پي بكهو پي نمايم بكهو
نوقسانيم تهواو بكهو پاريزراوو لهش ساغم بكهو پوزيم بدهو پلهم
بهرز بكهروه.

نزای کورنوشی قورئان خویندن (سُجُودُ التَّلَاوَةِ)

۱- « سَجَدَ وَجْهِيْ لِلَّذِيْ خَلَقَهُ. وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ بِحَوْلِهِ وَقُوَّتِهِ
{فَتَبَارَكَ اللهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ} » (۱۷۴)

واته: پروم کورنوشی بردبو ئه و خوايه ی بهدی هیناوه و بیستن و
بینینی بو دارشتوو به گوپین و توانای خوئی. پاکی و بی کهم و
کوردی و گورهیی بو ئه و (الله) ی که چاکترینی بهدی هینه رانه.

۲- « اَللّٰهُمَّ اكْتُبْ لِيْ بِهَا عِنْدَكَ اَجْرًا، وَضَعْ عَنِّيْ بِهَا وَزْرًا.
وَاجْعَلْهَا لِيْ عِنْدَكَ ذَخْرًا. وَتَقَبَّلْهَا مِنِّيْ كَمَا تَقَبَّلْتَهَا مِنْ عَبْدِكَ دَاوُدَ. » (۱۷۵)

واته: خوايه بههوی ئه م کورنوشه وه له لای خوت پاداشتم بو
بنوسه و بههوی وه گونا هم له سهر لابهو له لای خوت پاداشته کهیم
بو هه لگره. وه ليْم وه رېگره ههروه ک چوْن له بهندهی خوت (داود)
پيغه مبهرت وه رگرت (عليه الصلاة و السلام).

(۱۷۳) أخرجه اصحاب السنن الا النسائي وانظر صحيح الترمذي ۹۰/۱ وصحيح ابن
ماجه ۱۴۸/۱

(۱۷۴) الترمذي ۴۷۴/۲ وأحمد ۳۰/۶ والحاكم وصححه ووافقه الذهبي ۲۲۰/۱
والزيادة له.

(۱۷۵) الترمذي ۴۷۳/۲ والحاكم وصححه ووافقه الذهبي ۲۱۹/۱.

ته حیات (التشهد)

« التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ. وَالصَّلَوَاتُ. وَالطَّيِّبَاتُ. السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ (۱۷۶) وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ. السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَىٰ عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ. أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ. » (۱۷۷)

واته: (مولک و مانه وه و گه وره یی) و (درود و پاران ه وه و لا لانه وه) و وشه ی پاک و چاک هر بو خواجه. سلاو و رحمت و بهر ه که تی خوات له سه ربی نه ی پیغه مبهری خوا (ﷺ). سلاو له سهر ئیمه شو له سهر ه موو بهنده چاکه کانی خوی گوره. شایه تی ددهم که هیچ په رستراویک نی یه به هق جگه له (الله). وه شایه تی ددهم که محمد (ﷺ) بهنده و نیردراوی خواجه.

صلوات دان له سهر پیغه مبهر (ﷺ) له دوا ی ته حیات

« اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ آلِ مُحَمَّدٍ. كَمَا صَلَّيْتَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ. وَعَلَىٰ آلِ إِبْرَاهِيمَ. إِنَّكَ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ. اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ آلِ مُحَمَّدٍ. كَمَا بَارَكْتَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ. وَعَلَىٰ آلِ إِبْرَاهِيمَ. إِنَّكَ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ. » (۱۷۸)

(۱۷۶) نه مه دهقی فهرموده یه کی پیغه مبهره (ﷺ)، به لام دوا ی وه فاتی پیغه مبهری خوا (ﷺ) ها وه له کان (رهزای خویان لی بیت) دهیان فهرموو: ((... السَّلَامُ عَلَى النَّبِيِّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ)) رواه البخاري. فتح الباري (۳۹۹/۲) رقم الحديث (۳۹۹) وانظر صفة صلاة النبي (ﷺ) ص ۱۶۲.
(۱۷۷) البخاري مع الفتح ۱۳/۱ و مسلم ۳۰۱/۱.
(۱۷۸) البخاري مع الفتح ۴۰۸/۶.

واته: خويیه درودو پرهمهت برپړژه بهسهر محمد (ﷺ) و
 خانه وادهو کهس وکاری محمد (ﷺ). ههروهک درودت پڙان بهسهر
 ئیبراهیم و کهس وکاری ئیبراهیم دا (عليه الصلاة والسلام). بهراستی
 تو سوپاس کراوو خاوهن شکوو بهرزیت. خويیه فهرو پیرۆزی
 برژه بهسهر محمد (ﷺ) و کهس وکاری محمد (ﷺ) دا. ههروهک فهرو
 پیرۆزیت پڙاندوه بهسهر ئیبراهیم و کهس وکاره کهی دا (عليه الصلاة
 والسلام). بهراستی تو سوپاس کراوو خاوهنی شکوو بهرزیت.

۲- «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى أَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ. كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى
 آلِ إِبْرَاهِيمَ. وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى أَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ. كَمَا بَارَكْتَ
 عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ. إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ» (۱۷۹)

واته: خويیه درود بده لهسهر محمد (ﷺ) و خیزان و نهوهکانی
 ههروهک درودت داوه لهسهر کهس وکاری ئیبراهیم (عليه الصلاة
 والسلام). وهبهره کهت برژه بهسهر محمد (ﷺ) و خیزان و
 نهوهکانی دا. ههروهک پڙاندوته بهسهر کهس وکاری ئیبراهیم
 دا (عليه الصلاة والسلام). بهراستی تو سوپاس کراوو بهرپڙیت.

نزای پاش ته حیياتی کوتایو پیش سلاودانهوه

۱- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ. وَمِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ،
 وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ. وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ» (۱۸۰)

(۱۷۹) البخاري مع الفتح ۴۰۷/۶ و مسلم ۳۰۶/۱ واللفظ له.
 (۱۸۰) البخاري ۱۰۲/۲ و مسلم ۴۱۲/۱ واللفظ لمسلم.

واته: خوايه په ناته پي ئه گرم له سزاي گوږو سزاي دوزخ و
ئاشوبه ي ژيان و مردن و خراپه ي ئاشوبه ي چاو سراوه ي هه ق
داپوشهر (المسيح الدجال).

۲- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ. وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ.
وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ. وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ». (۱۸۱)
۳- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ. وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ
الْمَسِيحِ الدَّجَالِ. وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ. اللَّهُمَّ إِنِّي
أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْمَأْثَمِ وَالْمَغْرَمِ». (۱۸۲)

واته: خوايه په ناته پي ئه گرم له سزاي گوږو په ناته پي ئه گرم له
ئاشوبه ي مه سيحي ده جال و په ناته پي ئه گرم له ئاشوبه ي ژيان و
مردن. خوايه په ناته پي ئه گرم له گوناھو قهرزاري.

۴- «اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا. وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ
إِلَّا أَنْتَ. فَاعْفِرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ وَارْحَمْنِي. إِنَّكَ أَنْتَ
الْعَفُورُ الرَّحِيمُ». (۱۸۳)

واته: خوايه من سته م له نه فسي خو م كردووه سته ميكي زورو
كهس له گوناھو تاوان خو ش نابي جگه له زاتي تو. ساخوايه ليم
خو ش ببه به لي خو ش بووني خو ت و ره حمم پي بكه، به راستي
خو ت لي بوورده و به خشنده يت.

(۱۸۱) أخرجه مسلم ۴۱۲/۱ رقم ۵۸۸/۱۲۸ وغيره عن أبي هريرة (رضي الله عنه).

(۱۸۲) البخاري ۲۰۲/۱ ومسلم ۴۱۲/۱.

(۱۸۳) البخاري ۱۶۸/۸ ومسلم ۲۰۷۸/۴.

۵- «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ. وَمَا أَخَّرْتُ. وَمَا أَسْرَرْتُ. وَمَا أَعْلَنْتُ. وَمَا أَسْرَفْتُ. وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي. أَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ» (۱۸۴)

واته: خوايه لهو گوناهاانهم خوش به كه پيشم خستوهو پاشم خستوهو په نهانم كردوهو ئاشكرام كردوهو زياده پويم تيدا كردوه. وه له هه موو ئه وانهي كه تو زاناتري پي ئي له من. به راستي تو پيشخهري پاداشت و سزاي و تو پاشخهري، هيچ په رستراويك نزيه به هه ق جگه له تو.

۶- «اللَّهُمَّ اعْنِي عَلَى ذِكْرِكَ. وَشُكْرِكَ. وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ» (۱۸۵)

واته: خودايه كوومه كيم بكه و يارمه تيم بده له سه ر ياد كردنت و سو پاس كردنت و چاك په رستنت.

۷- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبُخْلِ. وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ. وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أَرْضِ الْعُمْرِ. وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا وَعَذَابِ الْقَبْرِ» (۱۸۶)

واته: خوايه په نات پي ئه گرم له به خيلي و په نات پي ئه گرم

(۱۸۴) مسلم ۵۳۴/۱.

(۱۸۵) ابوداود ۸۶/۲ والنسائي ۵۳/۳ وصححه الالباني في صحيح ابوداود ۲۸۴/۱.

تیبیبینی: ئەم زیکره لیڕه دا یان له دواي سلاودانهوهی نویژدا دهوتری. برونه

په راویزی (۱۶) لا په ره (۲۴).

(۱۸۶) البخاري مع الفتح ۳۵/۶.

له ترسنوکی. وه پهنات پی ئه گرم له وهی که بکهومه ته مه نیکی په ک
کهوتهیی و پهنات پی ئه گرم له ناشوبهیی دونیا (که بریتییه
له فروشتنی قیامت به وهی که له دونیادا ههیه له مال و حال) وه
پهنات پی ئه گرم له سزای گوڤر.

۸- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ» (۱۸۷)

واته: خوییه داوای بههشتت لی ده کهم و پهنات پی ئه گرم له
ئاگری دۆزهخ.

۹- «اللَّهُمَّ بَعْلَمِكَ الْغَيْبَ وَقُدْرَتِكَ عَلَى الْخَلْقِ أَحْيَيْتَنِي مَا عَلِمْتَ
الْحَيَاةَ خَيْرًا لِي، وَتَوَفَّيْتَنِي إِذَا عَلِمْتَ الْوَفَاةَ خَيْرًا لِي. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ
خَشْيَتِكَ فِي الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ. وَأَسْأَلُكَ كَلِمَةَ الْحَقِّ فِي الرِّضَا
وَالْغَضَبِ. وَأَسْأَلُكَ الْقَصْدُ فِي الْغِنَى وَالْفَقْرِ. وَأَسْأَلُكَ نَعِيمًا لَا يَنْفَدُ.
وَأَسْأَلُكَ قُرَّةَ عَيْنٍ لَا تَنْقَطِعُ. وَأَسْأَلُكَ الرِّضَا بَعْدَ الْقَضَاءِ. وَأَسْأَلُكَ بَرْدَ
الْعَيْشِ بَعْدَ الْمَوْتِ. وَأَسْأَلُكَ لَذَّةَ النَّظَرِ إِلَى وَجْهِكَ وَالشَّوْقَ إِلَى لِقَائِكَ
فِي غَيْرِ ضَرَاءٍ مُضِرَّةٍ وَلَا فِتْنَةٍ مُضِلَّةٍ. اللَّهُمَّ زَيْنًا بِزِينَةِ الْإِيمَانِ
وَأَجْعَلْنَا هُدَاةً مُهْتَدِينَ» (۱۸۸)

واته: خوییه به زانینت به غهیب و نهیندی و نادیاره کان و
به توانای خۆت به سهر دروست کراوانتدا بمژینه تا ئه وکاتهی

(۱۸۷) وانظر صحيح ابن ماجه ۲/۳۲۸.

(۱۸۸) النسائي ۴/۵۴، ۵۵ وأحمد ۴/۳۶۴ وصححه الألباني في صحيح النسائي
۲۸۱/۱.

خۆت ئەزانیت ژيان چاڪه بۆم و بممړينه هر كات مردن چاك
 بوو بۆم. خوايه داواى ترسانت لى دهكهم له تۆ به پنهانى و
 ئاشكراو داواى وشه ههق و پهوات لى دهكهم له كاتى پازى بوون و
 تووره يمدا. وه داواى مامناوه نديت لى دهكهم له دهوله مهندي و
 هه ژاريم دا. وه داواى نيعمه تيك ت لى دهكهم كه نه برپيته وه و
 خوشه ويست و بينايى چاويك كه نه چپري و له بهر چاو
 ووننه بيت. وه داواى پازى بونت لى دهكهم له داواى قهزاو بريارت
 به سهرم دا. وه داواى ژيانىكى خوش و فينكت لى دهكهم له داواى
 مردن. وه داواى چيژى تى پوانينت لى دهكهم بۆ پووى پيرۆزت و
 تامه زرووى بينينت به بى نارهحه تى يهكى زيان
 گه يهن و ئاشوبه يهكى گومپراكه. خوايه بمان پازينه ره وه به جوانى
 ئيمان و بمانكه به پينموزى كه رانى پينموزى كراوان.

١٠- « اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ يَا اَللّٰهُ بِاَنَّكَ الْوَاحِدُ الْاَحَدُ الصَّمَدُ. الَّذِي لَمْ
 يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ. وَلَمْ يَكُنْ لَهٗ كُفُوًا اَحَدٌ. اَنْ تَغْفِرَ لِيْ ذُنُوْبِيْ اِنَّكَ اَنْتَ
 الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ. » (١٨٩)

واته: خوايه من داوات لى دهكهم ئەهى خوايه به وهى كه تۆ تاك و
 ته نياو جئى نيازى، ئەو خوايهى نه كه ست لى بووه و نه له كهس
 بوويت و كهس له هاووينه و هاوتاي تۆ ذى يه. داوات لى ئەكهه
 له گونا هه كانم خوش بيت به راستى تۆ لى بورده و به خشندهيت.

(١٨٩) وه پينغه مبهر (ﷺ) بهو كه سهى فهرموو كه ئەمهى لى بيست: خوا لى خۆش
 بوو. سى جار/ أخرجه النسائي بلفظه ٥٢/٣ وأحمد ٣٣٨/٤ وصححه الألباني
 في صحيح النسائي ٢٨٠/١.

۱۱- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنَّ لَكَ الْحَمْدُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ. الْمَنَانُ. يَا بَدِيعَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ. يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ. يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ.» (۱۹۰)

واته: خوايه من لیت دپاریمه وه به وهی که ستایش بو تویه هیچ په رستراویک ذییه به هق جگه له تو، ته نیای بی ها وه لی تو خاوه ن و شایسته ی فزل و منه ت کردنی. نه ی داهینه ری ئاسمانه کان و زهوی نه ی خاوه نی شکوو ری ز. نه ی زیندوی مشورگیرو ه لسورینه ری بوونه وه ر من داوای به ه شتت لی ده که م و په نات پی نه گرم له ناگر.

۱۲- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنِّي أَشْهَدُ أَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ. الْأَحَدُ. الصَّمَدُ. الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ. وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ.» (۱۹۱)

واته: خوايه من نه پاریمه وه لیت به وهی که من شایه تی ده دم که تو (الله) ییت هیچ په رستراویک ذییه به هق جگه له تو، تاکی جی نیازی که ست لی نه بو وه له که سیش نه بویت و که س هاوشیوه و هاوتای تو ذییه.

(۱۹۰) رواه أهل السنن وانظر صحيح ابن ماجه ۳۲۹/۲.

(۱۹۱) أبوداود ۶۲/۲ والترمذي ۵۱۵/۵ وابن ماجه ۱۲۶۷/۲ وأحمد ۳۶۰/۵ وانظر

صحيح ابن ماجه ۳۲۹/۲ وصحيح الترمذي ۱۶۳/۳.

۱۳- «اللَّهُمَّ حَسْبِنِي حِسَاباً يَسِيراً» (۱۹۲)

واته: خوايه (له رۆژی دوايي-دا) به لي پرسینه وه یه کی ئاسان. (۱۹۳) لي پرسینه وهم له گه ل بکه.

۱۴- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا عَمِلْتُ وَمِنْ شَرِّ مَا لَمْ أَعْمَلْ [بَعْدُ]». (۱۹۴)

خوايه: من په نات پی ده گرم له خراپه ی ئه وه ی که ئه نجام داوه و کردومه له تاوان و خراپه. وه له خراپه ی ئه وه ی که نه مکردوه و هیشتا ئه نجام نه داوه له چاکه.

۱۵- وه ئه توانی بیاریته وه له م نیوانه دا تا سلاوی نویژ ده داته وه به هر پارانه وه یه ک که خوی پی ی باش بییت. (۱۹۵)

زانایانی سه له ف ده فهرموون: به لام باشت وایه چی (وارد) بووه له م کاته دا ئه وه بخوینی به تایبته له نویژه فهرزه کاندای.

(۱۹۲) رواه أحمد والحاكم وصححه و وافقه الذهبي (صفة صلاة النبي للألباني).

(۱۹۳) لي پرسینه وه ی ئاسان ئه وه یه که موناقه شه ی کرده وه کانی له گه لا نه کری. به لکو پیشان بدری و به س.

(۱۹۴) حدیث صحیح (صحیح سنن النسائي ۱۱۲۲/۳).

(۱۹۵) البخاري (۳۲۰/۲) رقم (۸۳۵) و مسلم (۳۰۱/۱) رقم (۴۰۲) بلفظ: «ثُمَّ يَتَخَيَّرُ مِنْ

المسألة ما شاء» واته: پاشان کام دووعایه ی ده وی هه لی ببژی ریتوئیختیاری بکات و پی ی بیاریته وه.

ويدى داواى سالاودانهوى نويز (۱۹۶)

۱- سى جار بلى « اَسْتَغْفِرُ اللهَ ». ئىنجا بلى: « اللّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ. تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ». (۱۹۷)

واته: خوا گورهيه، داواى لى خوشبون له خوا دهكهم.. خوايه تو سهلامى و ئاشتى و سهلامه تيش له تووهيه. پاكى و بى عيبى بو توويه نهى خاوهنى شكو و ريز.

۲- « لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ. لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ. وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ. وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ ». (۱۹۸)

واته: هيچ پهرستراويك نى يه بههق جگه له (الله) تاكى بى هاوبه شه، مولك و ستايش بو ئه وه و به سهر هه موو شتيك دا به توانايه. خوايه ريگر نى يه بو ئه وه و شتهى تو دهبه خشى و به خشهر نى يه بو ئه وه و شتهى تو دهيگر يته وه و هيچ خاوهن پايه و دهسته لاتيک دهسته لاته كهى سوودى نى يه بوى له پوژى داوى دا له سزاي تو.

(۱۹۶) سهره تا له سهرده مى پيغهمبهدا (ﷺ) ئەم ويدانه بهدنگى بهرز خویندراوه

بوئه وهى خهلكى فيرى بن پاشان بهدنگى نزم و ههركهسه و بوخوى

خویندونی، له بهر ئه وه دروست نى يه به كورس و بهدنگى بهرز بخویندريين/

بپروانه (الفتح البارى).

(۱۹۷) مسلم ۴۱۴/۱.

(۱۹۸) البخاري ۲۵۵/۱ و مسلم ۴۱۴

۳- « لا إله إلا الله وحده لا شريك له. له الملك وله الحمد وهو على كل شيء قدير. لا حول ولا قوة إلا بالله. لا إله إلا الله ولا نعبد إلا إياه. له النعمة وله الفضل وله الثناء الحسن. لا إله إلا الله مخلصين له الدين ولو كره الكافرون » (۱۹۹)

واته: هيچ پهرستراويك نزيه بههق جگه له (الله) تاك و بي هاوبه شه. مولك و ستايش بو ئه وه و به سهر هه موو شتيك دا به توانايه. هيچ گوپان و هيژيكي نزيه مه گهر به خواوه. هيچ پهرستراويك نزيه بههق جگه له (الله) وه جگه له و كهس ناپهرستين. نيعمهت و فهزل و ستايشي چاك بو ئه وه. هيچ پهرستراويك نزيه بههق جگه له (الله). به دلسوذي دينداري بو ده كهين نه گهر چي بي باوه پان پي يان ناخوش بي.

۴- « سبحان الله » ۳۳ جار « الحمد لله » ۳۳ جار « الله أكبر » ۳۳ جار ئينجا بلي: « لا إله إلا الله وحده لا شريك له. له الملك له الحمد وهو على كل شيء قدير » (۲۰۰)

(۱۹۹) مسلم ۱/۴۱۵.

(۲۰۰) (ههركه سيك ئه مه بلييت له دواي هه موو نويزيكي فهرز نه وا خواي كهوره له گونا هه كانى خوش ده بي نه گهر چي به وينه ي كه فى ده ريبا بيت) مسلم ۱/۴۱۸. **تيبيني:** له فهرمووده ي تر دا ئه م زيكرانه به بي زياده ي « لا إله إلا الله وحده ... » به م جو رانه ها تو وه:

۱- يه كى (۱۰) جار ده يلييت / البخاري. فتح الباري مجلد (۱) رقم (۶۳۲۹).

۲- يه كى (۱۱) جار ده يلييت / مسلم رقم (۵۹۵-۱۴۳).

۳- يه كى (۲۵) جار ده يلييت و له گه ل زياده ي (۲۵) جار وتنى: « لا إله إلا الله » دا / صحيح النسائي (۱۲۷۹).

۴- « سبحان الله » (۳۳) جار و « الحمد لله » (۳۳) جار و « الله أكبر » (۳۴) جار كه ههركه س ئه مه بلييت نا ئوميد ناييت. / رواه النسائي (صحيح سنن النسائي) رقم (۱۲۷۸) و الترمذي (۳۶۵۳) و مسلم (۱۳۴۸) انظر سلسلة الصحيحة رقم (۱۰۲).

۵- سورہتی ﴿ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴾ و ﴿ الْفَلَقُ ﴾ و ﴿ النَّاسُ ﴾ بخوینہ
له دواى هموو نويژيكي فہرز. (۲۰۱)

۶- خویندنی ﴿ آية الكرسي ﴾ له دواى هموو نويژيكي فہرز. (۲۰۲)

۷- ﴿ لا إِلَهَ إِلَّا وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ. لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي
وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾ (ده) جار له دواى نويژي
مه‌غريب و به‌يانی. (۲۰۳)

(۲۰۱) أبوداود ۸۶/۲ والنسائي ۶۸/۳ وانظر صحيح الترمذي ۸/۲. وه ثم سئ
سورہتہ پئ‌یان دہوتريّت (المُعَوِّذَات) وانظر فتح الباري ۶۲/۹. وهو صحيح
(انظر صحيح أبي داود ۲۸۴/۱).

(۲۰۲) هه‌رکەسئ له دواى هموو نويژيکەوہ بيخوينيت هيچ ريگري نيزه له‌چوونہ
به‌هشت جگه له‌وه نه‌بئ بمري. /النسائي في عمل اليوم والليلة برقم (۱۰۰).
وابن السني برقم (۱۲۱) وصحة الالباني في صحيح الجامع ۳۳۹/۵ وسلسلة
الاحاديث الصحيحة ۶۹۷/۲ برقم (۹۷۲).

(۲۰۳) ئەمە پيش هه‌ستان له جيگه‌که‌ی خوٓت و قاچ جولاندين دہوتري. (هه‌ر
که‌سيک ئەم نزايه بلئت له دواى نويژي به‌يانی و ئيواره‌وه ئەو به هه‌ر دانەيه‌کی (۱۰)
چاکه‌ی بۆ دهنوسريٓت و (۱۰) خراپه‌ی ئی دهنسريٓته‌وه و، (۱۰) پله‌ش به‌رز دهنسريٓته‌وه و
ده‌پاريژريٓت له هه‌موو خراپه‌يه‌ک و، ده‌پاريژريٓت له شه‌يطان. وه هيچ گوناھيک
نايگريٓته‌وه. جگه له شرک، وه چاکترين که‌سه که کرده‌وه‌ی ئەنجام داوه و تهنه‌ا که‌سيک
له‌و باشتره که له‌و باشتري ووتبيٓت / رواه الترمذي ۵۱۵/۵ و أحمد ۲۲۷/۴ و انظر
صحيح الترمذي و الترمذي برقم (۷۴۵) ص ۱۹۱ - ۱۹۲ حديث حسن. و انظر تخريجه في
زاد المعاد ۳۰۰/۱ وانظر صحيح الترمذي ۱۹۰/۱-۱۹۱.

وه له فەرمووده‌ی ترده‌ا هاتووہ که: (هه‌ر که‌سيک ده‌ (۱۰) جار بيٓئ له دواى نويژي
به‌يانی‌يه‌وه ئەوا کۆمه‌ئيک فريشته‌ی بۆ دهنيرديٓت تا له شه‌يطان بيپاريژن تا به‌يانی‌و
(۱۰) چاکه‌ی رزگار که‌ری بۆ دهنوسريٓت و (۱۰) گوناھي له‌ناوبه‌ری دهنسريٓته‌وه و
پاداھتی رزگار کردنی (۱۰) به‌نده‌ی بروداری بۆ دهنوسريٓت. / انظر ترتيب أحاديث
(صحيح الجامع الصغير) ۴۳۰/۲ رقم (۳۷).

۸- « اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا. وَرِزْقًا طَيِّبًا. وَعَمَلًا مُتَقَبَّلًا »

له دواى سلاو دانهوه له نويژى به يانى. (۲۰۴)

واته: خوايه داواى زانستىكى به كه لكت لى ده كه م (كه كرده وهى له گه ل دا بيت) له گه ل پوزى يه كى پاك و حه لال و كرده وه يه كى وه رگيراو.

نه گهر له نويژدا بوويت و بانگيان كرديت

پياو ده بيت بليت: (سُبْحَانَ اللَّهِ) وه ئافرهت چه پله لى بدات. (واته: به بهرى ده ستى راستى بكيشى به پشتى ده ستى چه پى دا تا بزائن كه نويژ ده كات). (۲۰۵)

نه گهر دوو دلبيت بو دروست بوو

له نويژه كه ت يان قورئان خويندنه كه ت دا

له عوئمانى كورى عاصه وه (خواى لى رازى بيت) فه رموى: و وتم: نهى پيغه مبهرى خوا شهيطن ديته نيوان من و نويژه كه م و قورئان خويندنه كه م و ليم تيك ده دات. پيغه مبهرى خوا (ﷺ)

(۲۰۴) ابن ماجه و غيره و انظر صحيح ابن ماجه ۱۵۲/۱ و مجمع الزوائد ۱۱۱/۱۰.

(۲۰۵) البخاري ۱۳۹/۲-۱۴۰ و ۶۱/۳ و ۷۰، ۸۶ و مسلم (۴۲۱).

تاييبنى: نه گهر له نويژدا بوويت و سلاويان كرد نه توانى به ئيشاره تى ده ستى

راستت وه لام بده يته وه به جوړى پشتى ده ستت كه ميك به ره و سه ره وه به رز

بكه يته وه / انظر السلسلة الأحاديث الصحيحة (۱/۳۱۰) رقم الحديث (۱۸۵).

فه رمووی: ((ئه وه شهیطانیکه پیی دهوتری. خه نزه ب
یان (خینه زه ب)، هه ر کاتیك هه ستت پیکرد په نا بگره به خوا
لیی (أعوذُ بالله من الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ)، وه سی تف بکه به لای
چه پت دا)) (۲۰۶)

پاران هوهی قنوتی ویتز

۱- ((اللَّهُمَّ اهْدِنِي فِيمَنْ هَدَيْتَ. وَعَافِنِي فِيمَنْ عَافَيْتَ. وَتَوَلَّنِي فِيمَنْ
تَوَلَّيْتَ. وَبَارِكْ لِي فِي مَا أُعْطِيتَ. وَقِنِي شَرَّ مَا قَضَيْتَ. فَإِنَّكَ تَقْضِي وَلَا
يُقْضَى عَلَيْكَ. إِنَّهُ لَا يَدُلُّ مَنْ وَالَيْتَ. [وَلَا يَعِزُّ مَنْ عَادَيْتَ]. تَبَارَكْتَ
رَبَّنَا وَتَعَالَيْتَ)) (۲۰۷)

(۲۰۶) وه تیایدا هاتووه که ده فرموی: ئەمەم کرد خوای گه وره لیی دور
خستمه وه/مسلم ۱۷۲۹/۴.

(۲۰۷) أخرجه أصحاب السنن الاربعة وأحمد والدارمي والحاكم والبيهقي و انظر
أبوداود رقم (۱۴۲۵) والترمذي برقم (۴۶۴) وصححه الألباني في الإرواء (۴۲۹).
وماين المعكوفين للبيهقي وانظر صحيح الترمذي ۱/۱۴۴ وصحيح ابن ماجه
۱/۱۹۴ وارواء الغليل للألباني ۲/۱۷۲.

تیبینی (۱): شوینی ئەم دو عایه پیش چه مینه وه (رکوع) ه به پیچه وان ه قنوتی کاتی
سه غله تی (النازلة) ه وه که له دوای چه مینه وه دا ده کری. وه له
پیغه مبه ره وه (ﷺ) نه هاتووه که دهستی بهرز کرد بیته وه له قنوتی ویتزدا.
به لام له ها وه له کانه وه (رهزای خویان لی بیت) هاتووه وه هر دوو شیوازه که
دروسته. وه صلاوات دانیش له دوایه وه له سه له فه وه وارد بووه.

تیبینی (۲): هیچی تییدا نییه نه گهر قنوته که بخاته دوای چه مینه وه زیاده وه
دو عایه ش له عنته له کافران بکات و صلاوات بدات له سه ره پیغه مبه ره (ﷺ)،
وه بیاریته وه بو موسلمانان له نیوهی دووه می مانگی ره مه زاندا/ انظر قیام
رمضان للألباني ص ۲۳. رواه ابن خزيمة في صحيحه ۲/۱۵۵. قال الأرناؤوط
رجالہ ثقات.

واته: خوايه پړنمويم بکه له گهل ټهوانه دا که پړنمونيت کردوون. وه پاريزراوو له ش ساغم بکه له گهل پاريزراواندا. وه پشتم بگره له گهل پشستگيرى لى کراواندا. وه له وهى دهيبه خشيت پيم بهرکه تى تى بخه و له خراپهى ټه وهى بريارت له سهرى داوه بمپاريژه. بهراستى تو پريار دهدهيت و کهس پريار نادات به سهرتدا. وه ټه وهى توپشستى بگريت هرگيز زه بوون نابى و ټه وهى تو دوژمنايه تى بکهى هرگيز به عيزه ت و به دهسته لات نابى. پاکى و بى گهردى و بهرزو بلندى بو توپه پهروه ردگارمان.

۲- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ. وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ. وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ. لِأُحْصِيَ ثَنَاءً عَلَيْكَ. أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَيَّ نَفْسِكَ» (۲۰۸)

واته: خوايه په نا ده گرم بهر زاي تو له خه شم و تووره بوونت. وه په نا ټه گرم به لى بووردهيت له سزادانت و په نا ټه گرم پيت. ستايشم بو ت ژماره ناکه م. تو به و جوړهى که خوت و هسف و ستايشى خوتت کردووه.

۳- «اللَّهُمَّ إِيَّاكَ نَعْبُدُ. وَلَكَ نُصَلِّي وَنَسْجُدُ. وَإِلَيْكَ نَسْعَى وَنَحْفَدُ. نَرْجُو رَحْمَتَكَ. وَنَخْشَى عَذَابَكَ. إِنَّ عَذَابَكَ بِالْكَافِرِينَ مُلْحَقٌ. اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْتَعِينُكَ، وَنَسْتَغْفِرُكَ. وَنُشْنِي عَلَيْكَ الْخَيْرَ. وَلَا نَكْفُرُكَ. وَنُؤْمِنُ بِكَ. وَنَخْضَعُ لَكَ. وَنَخْلَعُ مِنْ يَكْفُرِكَ» (۲۰۹)

(۲۰۸) أخرجه أصحاب السنن الأربعة وأحمد. انظر صحيح الترمذي ۱۸۰/۳. وصحيح ابن ماجه ۱۹۴/۱ والارواء ۱۷۵/۲.

(۲۰۹) أخرجه البيهقي في السنن الكبرى وصحح اسناده ۲۱۱/۲ وقال الشيخ الألباني (رحمه الله) في ارواء الغليل: وهذا اسناده صحيح ۱۷۰/۲. وهو موقوف على عمر (رضي الله عنه). به لام ټه م دوعايه تايبه ته به (۱۵) پوژى كوټايى مانگى په مهزان.

واته: خوايه تۆ دهپه رستين و بۆ تۆ نويزده كهين و كورنوش ده بهين. وه بۆلاي تۆ هه لپه ده كهين و خيرايبى ده كهين و ئوميدى به زهيبى تۆ ده كهين و له سزاكهت ده ترسين. به راستى سزاكهت بى باوه ران ده گريته وه. خوايه پشت به تۆ ده به ستين و داواى لى خوشبوونت لى ده كهين و ستايشى چاكى تۆ ده كهين و بى باوه ر نابين پيىت و باوه رت پى دينين و مل كه چين بۆت و دووره په رييز ده وه ستين له وه كه سهى كه بى باوه ره پيىت و خو مانى لى داده مالين.

ويدى دواى سلاودانه وهى نويزى ويدر

پيغه مبه رى خوا (ﷺ) له نويزى ويدر دا سوره تى ﴿سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى﴾ و ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ﴾ و ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ ي ده خويندو كه سلاوى ده دايه وه ده يفه رموو: «سَبْحَانَ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ» سى جار، وه له سى هه م جاردا دهنگى هه لده برى و دهنگى دريژده كرده وه پى و ده يفه رموو: «رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ» (٢١٠) واته: پاكى و گه وره يى بۆ خواى پادشاي پاك و پيرۆز له هه موو ناته واوى يهك. په روه ردگارى مه لائيكه ته كان و رۆح.

(٢١٠) رواه النسائي ٣ / ٢٤٤ والدارقطني وغيرهما وما بين المعكوفين زيادة دار القطني ٣ / ٣١ وإسناده صحيح. انظر زاد المعاد بتحقيق شعيب الأرنؤوط وعبدالقادر الأرنؤوط ١ / ٣٣٧.

نویژہ سونہ تہ کان

- ۱- پیش نیوہ پو چوار رکات و لہ پاشی یہ وہ چوار (۲۱۱) یان لہ پیشی یہ وہ دوو. (۲۱۲)
- ۲- چوار رکات پیش نویژی عہسر (۲۱۳) یان دوو رکات. (۲۱۴)
- ۳- دوو رکات پاش مہ غریب و (۲۱۵) دوو رکات لہ پیشی یہ وہ. (۲۱۶)
- ۴- دوو رکات پاش عیشا (۲۱۷) و دوو رکات لہ پیشی یہ وہ. (۲۱۸)

-
- (۲۱۱) ہرکس پاریزگاریان بکات لہ سہر ٹاگری دوزخ حہرام دہکریت لہ وہی کہ تیئی بجیت / ابوداود ۵۵/۲ و الترمذی ۲۹۲/۲. وقال: حدیث حسن غریب. والنسائی ۳/۲۶۵ وابن ماجہ ۱/۳۶۷ وهو حدیث صحیح.
- (۲۱۲) البخاری (رقم ۶۰۱ - البغا) و مسلم ۱/۵۷۳.
- (۲۱۳) رہمہ تی خوا لہ و کہ سہ بیت لہ پیش نویژی عہسر دا چوار رکات دہکات / ابوداود ۵۳/۲ و الترمذی ۲۹۵/۲ وقال: غریب حسن. وهو حدیث حسن. انظر صحیح الترمذی (۳۵۴).
- (۲۱۴) البخاری (رقم ۶۰۱ - البغا) و مسلم ۱/۵۷۳. وہ بہ لای ہندیک لہ زانایانہ وہ دواى نویژی عہسر دوو رکات سونہت ہیہ. / انظر مسلم مجلد (۱) رقم (۸۳۵).
- (۲۱۵) پیغہ مہر (ﷺ) فہرموی: ئەم دوو رکاتہ لہ مالہ و ہتان بیکہن / ابن ماجہ ۱/۳۶۸ وهو حدیث حسن.
- (۲۱۶) البخاری رقم (۵۹۹ - البغا) و مسلم ۱/۵۷۳.
- (۲۱۷) مسلم ۱/۵۰۴.
- (۲۱۸) البخاری (رقم ۶۰۱ - البغا) و مسلم ۱/۵۷۳.

- ۵- دوو پرکات پیش به یانی. ^(۲۱۹) سوننه ته له یه کهم پرکاتدا سورتهی **﴿الکافرون﴾** و له دووهدا **﴿الإخلاص﴾** بخویندریت. ^(۲۲۰)
- ۶- نویژی چیشت ههنگاو **(الضحی)**: (۲ - ۴ - ۶ - ۸) پرکاته. باش وایه که به دوو دوو بیکهیت و کاته کهی له خوږبهرز بوونه وه به نه دازهی پرمیک و (چاکتر وایه که پوژ گهرم ده بیئت بکریت) تا کاتی لادانی خوږ له ناوه پراستی ئاسمان. ^(۲۲۱)
- ۷- شهو نویژ: لایه نه زوره کهی (۱۳) پرکاته به دوو پرکاتی سوننه تی فه جره وه. به پرکاتیکی تا ک کو تایی پی دیت. ^(۲۲۲)
- ۸- نویژی ویت: (۱-۳-۵) تا (۱۳) پرکاته. ^(۲۲۳) وه دوو پرکاتیش له دواوهی. ^(۲۲۴)

- ^(۲۱۹) پیغه مبه ر **(ﷺ)** هیچ نویژیکی سوننه تی به نه دازهی نه مه پاریزگاری نه ده کردو به رده وام نه ده بوو له سه ری / البخاری ۴/۵۰ و مسلم ۱/۵۰۱. وه پیغه مبه ر **(ﷺ)** ده فهرمووی: نه م دوو پرکاته چاکتره له دنیا و چی تیدایه / رواه مسلم. صحیح الترغیب والترهیب (۱/۳۰۹).
- ^(۲۲۰) مسلم ۱/۵۰۲.
- تیبینی**: سوننه ته دواي نه نجام دانی نویژی سوننه تی پیش به یانی له سه ر لای راست پرابکشیت وه ک پیغه مبه ر **(ﷺ)** کردو ویه تی / رواه البخاری (۳/۳۵) عن عائشه **(رضی الله عنها)**.
- ^(۲۲۱) البخاری ۴/۲۲۶ و مسلم ۱/۴۹۹.
- ^(۲۲۲) مسلم ۱/۵۰۹. به لام نویژی ته راویح (۱۱) پرکاته / أخرجه الشيخان و غیرهما وانظر صحیح أبي داود (۱۲۱۲).
- ^(۲۲۳) أبوداود ۲/۱۳۲ والنسائي ۳/۲۳۸ وابن ماجه ۱/۳۷۶ و غیرهم وهو حدیث صحیح.
- ^(۲۲۴) ابن خزيمة في (صحیحه) و الدارمي و غیرهما وهو مخرج في الصحیحة. و رواه مسلم من فعله **(ﷺ)**، انظر قیام رمضان للألباني ص (۳۳) وانظر (كشف الستر عن رکعتین بعد الوتر) لابن القيم (رحمه الله).

- ۹- سلاوی مزگهوت (تَحِيَةُ الْمَسْجِدِ): دوو پرکاته کاتی چوونه مزگهوت پیش دانیشتن نه نجام دهریت. (۲۲۵)
- ۱۰- نویژی داوای چاکه کردن (الِاسْتِخَارَةَ): دوو پرکاته. (۲۲۶)
- ۱۱- دوو پرکات له نیوان هه موو بانگ و قامه تیک دا. (۲۲۷)
- ۱۲- نویژی دهست نویژ: دواي دهست نویژ شتن. دوو پرکاته. (۲۲۸)
- ۱۳- سوننه تی دواي نویژی جومعه: چوار پرکات له مزگهوت. (۲۲۹) یان دوو پرکات له ماله وه. (۲۳۰)

- (۲۲۵) البخاري ۵۳۷/۱ و مسلم ۴۹۵/۱ وغيرهما.
- (۲۲۶) البخاري ۱۶۲/۷ وه بروانه لاپه ره (۱۰۶ - ۱۰۷) له ناميلکيه دا.
- (۲۲۷) البخاري (رقم ۶۰۱ - البغا) و مسلم ۵۷۳/۱.
- (۲۲۸) هر كه سيك دهست نویژی چاك بشوات و پاشان دوو پرکات نویژ بکات و له گه ل خویدا مه شغول نه بییت تیایدا خوای گه وره له گوناھی له وه و پیشی خوش دهبن / البخاري ۲۶۶/۱ و مسلم ۲۰۴/۱.
- (۲۲۹) مسلم (۸۸۱) وغيره عن ابي هريرة (رضي الله عنه).
- (۲۳۰) مسلم (۸۸۲) عن ابن عمر .
- تیبینی:** نویژی سوننه ته ره واتیبه موئه كه ده كان (۱۲) پرکاتن. پیغه مبه (ﷺ) ده فرمویت:
- ((هر كه سيك به رده وام بییت له سهر دوانزه پرکات نویژی سوننه ته له پوژدا خوای گه وره مالیکي له به هه شتدا بو دروست ده کات: چوار پرکات پیش نیوه پوو دوو پرکات له دوايه وه و دوو پرکات پاش مه غریب و دوو پرکات دواي عیشاو دوو پرکات پیش نویژی به یانی)). رواه الترمذي والنسائي وابن ماجه عن عائشة (رضي الله عنها) وقد صحح الحديث الألباني في صحيح الجامع الصغير (۲۷۸/۵).

هه ندى نويزى تر

نويزى تهوبه (نه گهر گوناھيكي كرد)

« ما مِنْ عَبْدٍ يُذْنِبُ ذَنْبًا فَيُحْسِنُ الطَّهْرَةَ. ثُمَّ يَقُومُ فَيُصَلِّي رَكَعَتَيْنِ. ثُمَّ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ إِلَّا غَفَرَ اللَّهُ لَهُ » (٢٣١)

واته: هيچ بهنده يهك نى يه كه گوناھيكي دهكات چاك دهست نويزى هه لگري، پاشان هه لسي و دوو پرکات نويزى بکات. پاشان داواى لى خوش بوون له خوا بکات. ئيلا خواى گه وره لى خوش دهبي.

نويزى دوو جهژنه كه (رهمه زان و قوربان)

ئهم دوو نويزه واجب (٢٣٢) وه دوو پرکات به بي بانگو و قامهت و به بي (الصلاة جامعة) دهكريت. له پرکاتى يه كه م دا پيش خويندنى سوره تي (الفاتحة) كهوت ته كيريات دهكري. وه له پرکاتى دووهم دا پينج ته كيريات دهكري. وه زيكرى كى ديارى كراو نه هاتوو كه له نيوان ته كيره كاندا بووترى. (٢٣٣) وه له داواى نويزو وتاريك

(٢٣١) أبوداود ٨٦/٢ والترمذي ٢٥٧/٢ وصححه الألباني في صحيح أبي داود ٢٨٣/١. وانظر صحيح الجامع ١٧٣/٥.

(٢٣٢) ئهمه ووتهى ابن تهيميه و أبى حنيفة و غه يري ئهمان و وته يهكى شافعى و يه كيكه له دوو ووته له مه زه به بي ئيمامى ئهمه ددا/ پروانه مجموع الفتاوي ١٦١/٢٣.

(٢٣٣) به لام چه سپاوه له ابن مه سعو ده وه (ره زاي خواى لى بيت) كه سه بارهت به نويزى جهژن فه رموويه تي: (بَيْنَ تَكْبِيرَتَيْنِ حَمْدُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَتَسْلِيمٌ عَلَى اللَّهِ) رواه البيهقي ٢٩١/٣ بسند جيد. واته: له نيوان دوو ته كيره دا سوپاس و ستايشى خواى گه وره دهكري.

دەخویندیریتهوه. وه سوننهته خو گوړین و جلی نوی له بهرکردن و خوبون خوش کردن و دورکه وتنه وه بو نویژگه (المصلی) بو ئەنجام دانی نویژکه مه گهر سه رمای زور نه یهیلئ وه گوړینی ریگای چوون و گه پانه وه. وه له جهژنی ره مه زانیشتا سوننهته پیش دهرچوون بو نویژ چهند دهنکه خورمایهک (یان شتیك) بخوریئت. (۲۳۴) وه دروسته (دهف) لی بدریئت و سرود بوتری له لایهن کچولهی بالغ نه بوو بو دهرخستنی شادی و خوشی تیایدا. (۲۳۵)

نویژی خورو مانگ گیران (الخسوف و الکسوف)

ئه م نویژه به وتنی: (الصلاة جامعة) خه لکی بو کۆده کریته وه و بانگ و قامه تی نییه، وه سوننهت وایه ئیمام دهنگ بهرز بکاته وه تیایدا و راست ترین وه سفی دوو پکاته و له هه موو پکاتیك دا دوو چه مینه وه (الركوع) ی تیایه. وه له نیوان چه مینه وه کاندای سورته تی ﴿ الفاتحة ﴾ دهخویندیریته وه. وه سوننهته له وکاته دا خیر و چاکه زور بکری و هک پاران ه وه ته کبیرات و خیرکردن و داوای لی خوشبوون کردن له خوای گه وره. (۲۳۶) به لام ته پل و ته نه که و دهف لیدان له وکاته دا داهیئراوو (بدعة) یه و له خوورده و شتی ناموسلمانانه.

(۲۳۴) بروانه احکام العیدین / علی حسن علی عبدالحمید الحلبي الاثري.

(۲۳۵) البخاري (۹۴۹) و (۹۵۲) و (۹۸۷) و (۳۵۳۰) و (۳۹۳۱) و رواه مسلم (۸۹۲)

وغيرهما عن عائشة (رضي الله عنها).

(۲۳۶) بروانه الأدلة الرضية ... / للشوکاني لاپه ره ۹۱ - ۹۳.

نویژہ بارانہ (صلاة الإستسقاء)

سوننہ تہ لہ کاتی باران نہ بارین دا بکریّت و ئەم نویژہ لہ دەرہوہی شار ئەنجام دەریت و دوورکاتہو لہ دواییدا ئیمام ووتاریک دەخوینیّتہوہ. کہ تیایدا باسی یادی خواو هه‌لنان دەکات بو گوئی رایه‌لی کردنی خوای گه‌وره و سەرزنشت کردنی یاخی بوون باس دەکات. وه ئیمام و ئەوانه‌ی که له گه‌لیدان زۆر داوای لی خوشبوون له‌خوای گه‌وره ده‌کهن و ده‌پارینه‌وه بو لاچوونی ئەم نه‌بارینی بارانه، له‌و دو‌عیانه‌ش که ده‌یکهن ب‌روانه لا‌په‌ره (۱۴۵-۱۴۶) لهم نامیلکه‌یه‌دا. وه ئیمام پۆشاکه‌که‌ی هه‌لده‌گیریت‌ه‌وه‌و به هه‌لگه‌پراوه‌یی له‌به‌ری ده‌کات. (۲۳۷)

نویژنی نیازو داوای چاکه‌کردن له‌خوای گه‌وره (صلاة الإستخارة)

جابری کوری عبدالله (ره‌زای خوای لی بیّت) ده‌فه‌رمویت:
پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) داوای چاکه‌کردن (الإستخارة) ی

(۲۳۷) بروانه (الأدلة الرضية) لا‌په‌ره (۹۴-۹۵).

تیبینی: وه پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) دو‌عیای نویژہ بارانه‌ی له‌خوای گه‌وره کرد پشته‌ی ده‌سته‌کانی به‌رزکردوو به‌ره‌و ئاسمان / رواه مسلم (۸۹۶) عن انس (رضی‌الله‌عنه).

فیرده کردین که له هه موو کاریکدا ئەنجامی بدهین، ههروهکو چۆن سورەتیکی قورئانی فیر ده کردین و دهیفرموو: ئەگەر که سیک له ئیوه ویستی کاریک بکات. با دوو پرکات نویژ بکات جگه له فەرزەکان، پاشان با بیاریتەوهو بلی:

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَخِيرُكَ بِعِلْمِكَ. وَأَسْتَقْدِرُكَ بِقُدْرَتِكَ. وَأَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ الْعَظِيمِ. فَإِنَّكَ تَقْدِرُ وَلَا أَقْدِرُ وَتَعْلَمُ وَلَا أَعْلَمُ. وَأَنْتَ عَالِمُ الْغُيُوبِ. اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ - ناوی پیویستی یه کهی دهیئنی - خَيْرٌ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أَمْرِي. يَانَ فەرمووی - عاجله و آجله - فاقدرة لي ويسره لي ثم بارك لي فيه. وَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ شَرٌّ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أَمْرِي، يَانَ فەرمووی - عاجله و آجله - فاصرفه عني واصرفني عنه، واقدر لي الخير حيث كان ثم أرضني به» (۲۳۸)

واته: خوايه من به زانستی خۆت داواي خیر و چاکهت لی ده کهم و داواي توانات لی ده کهم به توانای خۆت. وه له فهزلی گهرهت داوات لی ده کهم. به راستی تو ده توانی و من ناتوانم و تو زانای و من نازانم و تو زانای نهیئنی و غه یبه کانی. خوايه ئەگەر ئەم مهسه له یه چاکه و خیری تیا یه بو دین و ژیان و بزئیوی و کو تایی ته مه نم، یان ئیستا و کو تایم، ئەوا خوايه به نسیم بکهیت و ئاسانی بکهیت له سه رم و به ره کهتی تی بخه بۆم. وه ئەگەر ئەم

کاره خراپه بو دین و بزئیوی و کوّتایی ته مه نم. یان ئیستاو کوّتایم. ئەوا خوایه لیم دوور بخه ره وه و منیش له و دوور بخه ره وه و خه یرو چاکه م به نسیب بکه له هه رشوینیکه و پاشان ده روونم رازی بکه پیی.

وه په شیمان نابیته وه ئەو که سه ی داوای چاکه و خیر (استخارة) له خوای گه وره بکات و پراویژ به پرواداران بکات و له کاره که ی بچه سپی. خوای گه وره ده فهرمویت: ﴿وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾. (آل عمران: ۱۵۹)

واته: مشوره ت به موسلمانان بکه له مه سه له داو ئەگه ره له سه ره کاره که ت چه سپایت ئەوا پشت به خوا ببهسته تیایدا. (۲۳۹)

نوێژی (صلاة التَّسْبِيح)

ئهم نوێژه چوار پکاته و شیوه که ی که میك جیاوازی ناوه کی هه یه له گه ل نوێژه کانی تر دا، ئەویش به م شیوه یه ئەنجام ده دریت:-

دوای ته کبیری نوێژ دابه ستن سوره تی ﴿الفاتحة﴾ و سوره تی کی تر ده خوینیت و پاشان هه ره به پیوه (۱۵) جار ده لێی (سبحان الله وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ) پاشان ده چه میته وه و (۱۰)

(۲۳۹) مختصر تفسیر ابن کثیر ۱/ ۳۳۳ بروانه الجواب الکافی ابن القیم ص ۱۲۳.

جاریش له چه مینه وه دا ده یلییت. ئینجا راست ده بیته وه له چه مینه وه (۱۰) جار ئەم نزایه ده یلیته وه. پاشان کورنوش ده بهیت و (۱۰) جار ده یلیته وه، پاشان سه ربه رز ده که یته وه له کورنوش و (۱۰) جار ده یلیته وه. پاشان کورنوشی دووهم ده بهیت و (۱۰) جار ده یلیته وه. پاشان سه رت له کورنوش به رز ده که یته وه و پیش هه ستانه وه بو پرکاتی دووهم (۱۰) جار ده یلیته وه، به هه مان شیوه پرکاته کانی تریش هه ر ئاوه ها ئەنجام ده دریت. واته له هه ر پرکاتی کدا (۷۵) جار ئەو ذیکره دووباره ده کریته وه، ئەگه ر توانیت پوژی جاریک ئەنجامی بده. ئەگه ر نا هه فته ی جاریک. ئەگه ر نه ت توانی مانگی جاریک ئەگه ر نا سالی جاریک. ئەگه ر توانات نه بوله ته مه نت دا جاریک ئەنجامی بده. (۲۴۰)

تیبینی: ئەم نویژه تایبته نییه به مانگی پیروزی په مه زان و شهوی قه دره وه. وه ئەصل وایه به ته نها ئەنجام بدریت نهک به جه ماعت.

(۲۴۰) أخرجه أبوداود وابن ماجه وابن خزيمة في صحيحه. هه رچه نده ئەم نویژه زانایان جیاوازن له باره ی سه حیدی و سه عیفی فه رموده که یه وه. به لام به چه سپاوی فه رموده ی له سه ره و کاری پی ده کریت. وهک زوریک زانایانی متمانه پیکراو رایان له سه ریه تی. / پروانه (صحیح جامع الصغیر و زیاده ته) (ص ۳۱۰) وه (قیام رمضان).

سوننه ته كانی رۆژی ههینی (الجمعة)

- ۱- زووهاتن بۆ مزگهوت. (۲۴۱)
- ۲- خوشتن (كه سوننه تيكي موهه كه دهيه و ههندي له زانايان پييان وايه واجبه) وه خو بۆن خو ش كردن و سه رچه ور كردن به زهيت. (۲۴۲)
- ۳- پۆشینی پۆشاکى نوئى. (۲۴۳)
- ۴- نزيك بوونه وه له ئيمام. (۲۴۴)
- ۵- خویندنی سوره تی (الكهف). (۲۴۵)
- ۶- زۆر صلاوات دان له پيغه مبهري خوا (ﷺ) تيايدا. (۲۴۶)

(۲۴۱) البخاري ۳۶۶/۲ و مسلم ۵۸۲/۲.

(۲۴۲) البخاري ۳۷۰/۲.

(۲۴۳) رواه أحمد والشيخان عن أبي سعيد (رضي الله عنه) انظر فقه السنة. للسيد سابق

۲۹۸/۱. وه بېروانه (السلسلة الصحيحة) (۱۲۷۹).

(۲۴۴) أبوداود ۶۶۳/۱ وأحمد في المسند ۱۱/۵ والحاكم في المستدرک ۲۸۹/۱

وصححه ووافقه الذهبي.

(۲۴۵) ههركه سئ رۆژی ههینی سوره تی (الكهف) بخویننی نوريکی بۆ داده گيرسي به

ئه ندازه ی نيوان ههردوو جومعه كه / مستدرک الحاكم ۳۶۸/۲ وقال: هذا حديث

صحيح الاسناد ولم يخرجاه. وقال الذهبي: (نعيم - أي: ابن حماد - ذو مناكير)

وقال الالباني (صحيح) (صغير الجامع الصغير) ۳۴۰/۵ (ح ۶۳۴۶).

(۲۴۶) رواه أبوداود (۱۵۴۷) واسناده صحيح وصححه ابن حبان (۵۵۰) والحاكم

۲۷۸/۱ ووافقه الذهبي عن أوس بن أوس.

هه ندى كاتى گرنگ و پيويستى

نزاو پارانه وهى دل ته نگی و خه فه ت

۱- «اللَّهُمَّ إِنِّي عَبْدُكَ ابْنُ عَبْدِكَ ابْنُ أُمَّتِكَ. نَاصِيَتِي بِيَدِكَ. مَاضٍ فِي حُكْمِكَ. عَدْلٌ فِي قَضَائِكَ. أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ سَمَّيْتَ بِهِ نَفْسَكَ. أَوْ أَنْزَلْتَهُ فِي كِتَابِكَ. أَوْ عَلَّمْتَهُ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ. أَوْ اسْتَأْثَرْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ. أَنْ تَجْعَلَ الْقُرْآنَ رَبِيعَ قَلْبِي. وَتُورَ صَدْرِي. وَجَلَاءَ حُزْنِي. وَذَهَابَ هَمِّي.» (٢٤٧)

واته: خوايه من به ندهتم كورى به ندهتم كورى كه نيزهك و كويله كه تم. نسيب و ناوچه وان و چاره نوسم به دهست تويه و حوكم و بريارت به سه رمدا رابوردوه. برياردانت به سه رم دا دادپه روه رانه يه. داوات لى ده كه م به هه موو ناويك كه هه ته و خوئت پى ناوناوه. يان له كتيبه كه ت دا ناردووته ته خواره وه. يان فيرى يه كييك له دروست كراوه كانت كردوه. يان له عيلمى غه ييدا

(٢٤٧) هه رگيز هيچ كه سيك نى يه كه توشى ناخوشى و خه فه تييك ده بيت و بليت ... فه رموده كه ئيلا خواى گه وره غه م و خه فه ته كه ي لاده بات و شوينه كه ي پرده كاته وه به ده رو لى كردنه وه و دل خوشى و كامه رانى. ووتيان: ئه ي پيغه مبه رى خوا ئايا له به رى نه كه ين؟ فه رموى: به لى پيويسته هه ركه سيك ده بيستيت له به رى بكات / احمد ٣٩١/١ و صححه الالباني. انظر سلسلة الأحاديث الصحيحة (٣٣٦/١) رقم (١٩٩) والكلم الطيب (ص ٧٤).

له لای خوٓت ههٓلت گرتوووه و تهٓنها خوٓت دهٓیزانی. که قورئان بکهٓیته بهٓهاری دلم و نوری سنگم و رهوٓینه رهوهی دل تهٓنگیم و لابهٓری خهٓم و خهٓفه تم.

۲- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْبُخْلِ وَالْجُبْنِ. وَضَلَعِ الدِّينِ وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ» (۲۴۸)

واته: خوايه پهٓنات پئ تهٓگرم له دل تهٓنگی و خهٓفه ت، وه له بی دهٓسته لاتی و بی توانایی و تهٓمهٓلی. وه له بهٓخیلی و ترسنوکی. وه له پشت چهٓمانه وه بهٓهوٓی قهٓرزاری یهٓوه وه له دوٓرانی پیاوانی ئیسلام و ژیرکه و تنیان.

نزاو پارانه وهی کاتی تهٓنگانه و سهٓ خهٓه تی (الکرب)

۱- «لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ. لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ. لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَرَبُّ الْأَرْضِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ» (۲۴۹)

واته: هیچ پهٓرستراویک نییه بهٓهه ق جگه له (الله) ی مهٓزنی خاوهٓن حیلیم و هیٓدی. هیچ پهٓرستراویک نییه بهٓهه ق جگه له پهٓروه ردگاری عهٓرشی گهٓوره. هیچ پهٓرستراویک نییه بهٓهه ق جگه له پهٓروه ردگاری ئاسمانه کان و زهٓوی و پهٓروه ردگاری عهٓرشی بهٓرین.

(۲۴۸) البخاري ۱۵۸/۷ پیغه مبهٓر (ﷺ) زور تهٓم پارانه وه یهٓی دهٓکرد / انظر البخاري مع الفتح ۱۷۳/۱۱.

(۲۴۹) البخاري ۱۵۴/۷ و مسلم ۲۰۹۲/۴.

٢- « لا إله إلا أنت سبحانك إنِّي كنتُ مِنَ الظَّالِمِينَ » (٢٥٠)

واته: هیچ پەرستراویک نزییه بهههق جگه له تو، خوییه پاکى و بئ گهردى بؤ توویه، بهراستى من له ستهم کارانم و ستهم له خوم کردوه.

٣- « اللَّهُ اللَّهُ رَبِّي لَا أُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا » (٢٥١)

واته: (الله) (الله) پهرودرگارمه هیچ هاوبهشیکی بؤ دانانیم.

٤- « يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيْثُ » (٢٥٢)

واته: ئەى خوی زیندوو ئەى ههلسورینهرى بوونهوهر هاناو هاوار بۆلای رهحمهتى تو دهبهم.

٥- « اللَّهُمَّ رَحْمَتَكَ أَرْجُو فَلَا تَكْلِنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ وَأَصْلِحْ

لِي شَأْنِي كُلَّهُ. لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ » (٢٥٣)

(٢٥٠) ئەمه نزاو پارانهوهى يونس پيغه مبهه (عليه الصلاة والسلام) بوو كه له سكى

حوته كه دا كردى، هيچ موسلمانىك نزييه كه بيلئ ئيلا وه لام دهدرئته وه/

الترمذي ٥٢٩/٥ والحاكم وصححه ووافقه الذهبي ٥٠٥/١ وانظر صحيح

الترمذي ١٦٨/٣ .

(٢٥١) أخرجه أبوداود ٨٧/٢ وانظر صحيح ابن ماجه ٣٣٥/٢ .

(٢٥٢) رواه الترمذي (٣٥٢٢) و قال: حديث غريب. عن انس (رضي الله عنه). قال الحاكم: حديث

صحيح الاسناد، انظر الاذكار للنووي. قال عبدالقادر الأرناؤوط في تخريج

كتاب (الدعاء المستجاب من السنة و الكتاب) لأحمد عبدالجواد ص ٧٧: نقول

وهو حديث حسن.

(٢٥٣) أبوداود ٣٢٤/٤ وأحمد ٤٢/٥ وحسنه الالباني في صحيح أبوداود ٩٥٩/٣ .

واته: خوييه ئوميڧىدى رەحمەتت دەكەم بۇ ئەندازەى
چاوتروكانىك مەمدەرە دەست نەفسم و ھەموو كاروبارم چاك بكة.
ھىچ پەرسراويك نىيە بەھەق جگە لە تۇ.

لەكاتى بەرەنگار بونەوہى دوزمن و خاوەن

دەستەلآت دا

۱- «اللَّهُمَّ إِنَّا نَجْعَلُكَ فِي نُحُورِهِمْ. وَنَعُوذُ بِكَ مِنْ شُرُورِهِمْ». (۲۵۴)

واته: خوييه خۆت بچۆ بەگژيانداو پەنادەگرم بەتۆ لە شەپرو
خراپەكانيان.

۲- «اللَّهُمَّ أَنْتَ عَضِدِي. وَأَنْتَ نَصِيرِي. بِكَ أَجُولُ. وَبِكَ أَصُولُ.
وَبِكَ أُقَاتِلُ». (۲۵۵)

واته: خوييه تۆ كۆمەك و تۆ پشتيوان و سەرخەرمى.
بەتۆوہ ئەجوليم و بەتۆوہ ھەلمەت ئەبەم و بەتۆوہ ئەجەنگم و
كوشتار دەكەم.

۳- «حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ». (۲۵۶)

واته: خوامان بەسە و چاكترين پشتيوانە.

(۲۵۴) أبوداود ۸۹/۲ وصَحَّحَهُ الْحَاكِمُ وَوَافَقَهُ الذَّهَبِيُّ ۱۴۲/۲.
(۲۵۵) أبوداود ۴۲/۳ والترمذي ۵۷۲/۵ وانظر صحيح الترمذي ۱۸۳/۳.
(۲۵۶) البخاري ۱۷۲/۵.

نزاو پارانه وهی که سیک که له سته می

خاوهن دهسته لاتیك بترسی

۱- «اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ. وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ. كُنْ لِي جَارًا مِنْ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ. وَأَحْزَابِهِ مِنْ خَلَاتِقِكَ. أَنْ يَفْرُطَ عَلَيَّ أَحَدٌ مِنْهُمْ أَوْ يَطْغَى. عَزَّ جَارُكَ. وَجَلَّ ثَنَاؤُكَ. وَلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ.» (۲۵۷)

واته: خوايه پهروهردگاری حهوت ئاسمانهکان و پهروهردگاری عهرشی مهزن. پشتیوانم به له دژی فلانی کوپی فلان و پارت و کومه له که می له دروست کراوه کانت. له وهی که یه کیکیان زال بین به سه رمدا یان دهستم لی بیننه وه. به هیزه پشتیوانیت بو خه لکی و هر کهس په نات پی بگریت شکومه نده و ستایشت پیروزو دیاره و هیچ په رستراویک ذییه به هه ق جگه له تو.

۲- «اللَّهُ أَكْبَرُ. اللَّهُ أَعَزُّ مِنْ خَلْقِهِ جَمِيعًا. اللَّهُ أَعَزُّ مِمَّا أَخَافُ وَأَحْذَرُ. أَعُوذُ بِاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ. الْمُمْسِكِ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ أَنْ يَقَعْنَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ. مِنْ شَرِّ عَبْدِكَ فُلَانٍ وَجُنُودِهِ وَأَتْبَاعِهِ وَأَشْيَاعِهِ. مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ. اللَّهُمَّ كُنْ لِي جَارًا مِنْ شَرِّهِمْ. جَلَّ ثَنَاؤُكَ وَعَزَّ جَارُكَ. وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ.» (سی جار). (۲۵۸)

(۲۵۷) البخاري في الادب المفرد برقم ۷۰۷ وصَحَّحَهُ الالباني في صحيح الادب المفرد برقم ۵۴۵.

(۲۵۸) البخاري في الادب المفرد برقم ۷۰۸ وصَحَّحَهُ الالباني في صحيح الادب المفرد برقم ۵۴۶.

واته: خوا گه وره یه. خوا له هموو دروست کراوه کانی دهسته لاتدار تره و شکومه ندره، خوا دهسته لاتدار تره له هموو ئه وهی که لئی دهرسم و سلی لی دهکه مه وه. په نا دهگرم به و خویه ی که په سترای تر نی یه بهه ق جگه له و، راگیر که ری هوت ئاسمانه کان تانه که ون به سهر زه وی دا به ئیزی خوی. له خراپه ی فلانی به ندهت و سهر بازو شوین که وته و کومه له کانی له جنوکه و مروژ. خویه پشتیوانم به له خراپه یان. ستایشت پیروژو دیاره و ئه و که سه ی په نات بو دینی شکومه نده و ناوت به رزو پیروژه و هیچ په سترایک نی یه بهه ق جگه له تو.

نزاو پاران هوه له دوژمن

«اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ. سَرِيعَ الْحِسَابِ. إِهْزِمِ الْأَحْزَابَ. اللَّهُمَّ اهْزِمْهُمْ وَزَلِّزْلِهِمْ» (٢٥٩)

واته: خویه دابه زینه ری قورئان. حیسابت خیرایه. حیزب و کومه له بی باوه ره کان بشکینه. خویه شکستیان پی بهینه و جی پییان له ق بکه و راچه مانیان تی بخه.

ئه گهر له کومه ئیک ترسایت

«اللَّهُمَّ أَكْفِنِيهِمْ بِمَا شِئْتَ» (٢٦٠)

(٢٥٩) مسلم ١٣٦٢/٣.
 (٢٦٠) ئه مه ووته ی مناله که ی (أصحاب الأعدود) ه که له بی باوه ره کانی کرد / مسلم
 ٢٣٠٠/٤.

واته: خوايه بههر شتيك تو ويستت لي يه تي له ناويان بهره و
كوتايي يان پي بينه.

ئه گهر بينيت موسلمانان شان له جه نكيك دا

«اللَّهُمَّ اعْتَدِرْ إِلَيْكَ مِمَّا صَنَعَ هَؤُلَاءِ _ يَعْنِي أَصْحَابَهُ _ وَأَبْرَأَ إِلَيْكَ
مِمَّا صَنَعَ هَؤُلَاءِ _ يَعْنِي الْمُشْرِكِينَ _». (٢٦١)

واته: خوايه خه جاله تي دهرده بېرم و به هانه دينمه وه بو ت له وه ي
ئه و كومه له كرديان _ واته هاوه له كاني _ له شكستي توش بوون
و پشت هه لكردن. وه خو به ري ده كه م له وه ي ئه و كومه له پي ي
هه ستان _ واته هاوبه ش په يدا كه ران _ له دژايه تي كردن و
ئه زيه ت داني موسلمانان.

له سه ره مه رگي شه هيدى دا

بلى: «اللَّهُ أَكْبَرُ. فُزْتُ وَرَبُّ الْكَعْبَةِ». (٢٦٢)

واته: خوا گه وره يه. به په روه ردگاري كه عبه برده مه وه.

(٢٦١) ئه مه ووته ي ئه نه سي كوپي نه ضره (ره زاي خواي لي بي) كه له روژي
ئو حوددا كه بيني موسلمانان ده شكين و هه لدين. وه له دوايي دا جه نكاو شه هيد
بوو، بينيان هه شتاو ئه وه نده زامى پيوه بوو، كه س نه يناسي يه وه جگه له
خوشكيكي نه بيت ئه و يش به نيشانه يه كدا ناسي يه وه كه به په نجه يه وه بوو/
البخاري ١٦/٦، ١٧ و مسلم (١٩٠٣)

(٢٦٢) ئه مه ووته ي چه راميي كوپي مه لكان ي خالي ئه نه سي كوپي ماليكه كه له
كاتي شه هيد بوونى دا له (بئر المعونة) دا فه رموي / بېروانه (الرحيق
المختوم) ص (٢٦٧). رواه البخاري و مسلم، به لام له ريوايه تي مسلم دا (الله اكبر) ي
تي دا نى يه. عن أنس (رضي الله عنه) انظر الأذكار للنووي ص (١٩٢).

له کاتی پهیدا بوونی گومان له ئیمان دا

- ۱- په نا دهگری به خوی گوره. (۲۶۳)
 - ۲- کو تایی لهو شته دینی که گومانی ههیه تیایدا. (۲۶۴)
 - ۳- بلی: « آمَنْتُ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ » (۲۶۵) واته: ئیمانم هیئا به خواو پیغه مبهه کانی (علیهم الصلاة والسلام).
 - ۴- ئەم ئایه ته ده خوینیته وه: ﴿ هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴾ (۲۶۶).
- واته: خوا ئەو خویایه که یه کهمین و دویایه مین و زاله به سهر هه موو شتیك دا به زانستی و په نهانه به سهر هه موو شتیك دا به زانستی و به هه موو شتیك ئاگاداره و زانایه. (۲۶۷)

(۲۶۳) البخاري مع الفتح ۳۳۶/۶ و مسلم ۱۲۰/۱.

(۲۶۴) البخاري مع الفتح ۳۳۶/۶ و مسلم ۱۲۰/۱.

(۲۶۵) مسلم ۱۱۹/۱-۱۲۰.

(۲۶۶) سورة الحديد: الآية (۳) . أبو داود ۳۲۹/۴ وحسنه الالباني في صحيح أبوداود ۹۶۲/۳.

(۲۶۷) مختصر تفسير ابن كثير ۴۴۰/۳.

نزاو پارانه وهی قهرزاری

۱- «اللَّهُمَّ أَكْفِنِي بِحَلَالِكَ عَن حَرَامِكَ. وَأَغْنِنِي بِفَضْلِكَ عَمَّنْ سِوَاكَ» (۲۶۸)

واته: خوايه به چه لالی خوت تیرم بکهو بی نیازم بکه له حرامت تا مه جبوری نه بم و به فه زلی خوت دهوله مه ندو بی نیازم بکه له غه یری خوت.

۲- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ. وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ، وَالْبُخْلِ وَالْجُبْنِ. وَضَلَعِ الدِّينِ وَغَلْبَةِ الرَّجَالِ» (۲۶۹)

واته: خوايه په نات پی نه گرم له دل ته نگوی و خه فته. وه له بی دهسته لاتی و ته مبه لی. وه له به خیلی و ترسنوکی. وه له پشت چه مانه وه به هوئی قورسی قهرزاری یه وه وه له دورانی پیوانی نیسلام و شکست هینانیان.

نه گهر کاریکت له سهر گران بوو

«اللَّهُمَّ لَاسَهْلَ إِلَّا مَا جَعَلْتَهُ سَهْلًا. وَأَنْتَ تَجْعَلُ الْحَزْنَ إِذَا شِئْتَ سَهْلًا» (۲۷۰)

(۲۶۸) هه رکهس نه مه بلئی و به نه ندازهی شاخی (صییر) قهرزار بیته، خواهی گه وره دانه وهی بوئاسان دهکات/ الترمذی ۵/۵۶۰ (۳۵۶۳) و حَسَنَةُ الْأَلْبَانِي فِي صَحِيحِ الْجَامِعِ (۲۶۲۵) و انظر صحيح الترمذي ۱۸۰/۳ .

(۲۶۹) البخاري ۱۵۸/۷ .

(۲۷۰) رواه ابن حبان في صحيحه برقم (۲۴۲۷) (موارد) وابن السني برقم (۳۵۱) وقال الحافظ: هذا حديث صحيح. وصححه عبدالقادر الارناؤوط في تخریج الاذکار للنووي ص (۱۰۶).

واته: خوايه هيچ كاريكى ئاسان نى يه مه گهر ئه وهى تو ئاسانت
كردوو. وه تو ئه گهر ويستت لى بى زبرى و ره قى و گرانى زهوى
ئاسان ده كه يت.

ئهو نزايه ي كه شهيطان و دوو دئى يه كانى راوده نى

- ۱- په نا گرتن به خواى گه و ره لى. (۲۷۱)
- ۲- بانگ دان. (۲۷۲)
- ۳- ذيكره شه رعى يه كان و خویندنه وهى قورئان. (۲۷۳)

(۲۷۱) أبوداود ۲۰۶/۱ والترمذی وانظر صحيح الترمذی ۷۷/۱ وانظر سورة
المؤمنون آية (۹۸ - ۹۹).

(۲۷۲) مسلم ۲۹۱ / ۱ والبخاري ۱۵۱/۱.

(۲۷۳) (ماله كانتان مه كهن به گوپستان. به پاستى شهيطان له و ماله پاده كات كه
سوره تى (البقرة) ي تيدا ده خویندري) مسلم ۵۳۹/۱. وه له و نزايانه ي كه
شهيطان راوده نى: ذيكرى به يانيان و ئيواران و خه وتن و هه ستان له خه وو
ذيكرى چوونه مال و هاتنه دهره وه لى و ذيكرى چوونه مزگه وت و هاتنه
دهره وه لى و غه يرى ئه مانه له ذيكره شه رعى يه كان وه كو خویندنى (آية
الكرسي) له پيش خه وتنداو خویندنى دوونايه تى كوتايى سوره تى (البقرة).
وهه ركه سيك (سه د) جار بلئى (لا إله إلا الله وحده لا شريك له. له الملك وله الحمد
وهو على كل شيء قدير) ئه وا ده بيته قه لغان بوى له شهيطان به دريژايى ئه و روزه.
وهه روه ها بانگ دان شهيطان راوده نى.

ئەو نزاپەي بۇ دەركردنى فيلى شەيطان و

دارودەستەكەي دەووترى

«أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ الَّتِي لَا يُجَاوِزُهُنَّ بَرٌّ وَلَا فَاجِرٌ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ. وَبَرًّا وَذِرًّا. وَمِنْ شَرِّ مَا يَتَرَلُ مِنَ السَّمَاءِ. وَمِنْ شَرِّ مَا يَخْرُجُ فِيهَا. وَمِنْ شَرِّ مَا ذَرَأَ فِي الْأَرْضِ. وَمِنْ شَرِّ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا. وَمِنْ شَرِّ فَتَنِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ. وَمِنْ شَرِّ كُلِّ طَارِقٍ إِلَّا طَارِقًا يَطْرُقُ بِخَيْرٍ يَارْحَمَنُ.» (٢٧٤)

واتە: پەنا ئەگرم بە وشە تەواوەکانی خوای گەورە کە چاکەکارو خراپەکار ناتوانن بيبەزینن، لە خراپەي ئەوہی دروست کراوەو دیت و دەچیئ. وە لە خراپەي ئەوہی لە ئاسمانەوہ دادەبەزیئ و خراپەي ئەوہی سەردەکەویئ بوئ. وە لە خراپەي ئەوہی کە لە زەوی دا دەپواو دەچیئە ناوی و ئەوہی لیوہی دەردیئ. وە لە خراپەي ئاشووبەي شەوو روژ. وە لە خراپەي ھەموو لی دەریکی قاپی کە بەشەو لە دەرگا بدات مەگەر لی دەریک کە بەخیر لی بدات ئەي خوای بەبەزەيی.

(٢٧٤) أحمد ٤١٩/٣ بإسنادٍ صحيح وابن السني برقم (٦٣٧) وصَحَّحَ اسناده الارناؤوط في تخريجه للطحاوية ص(١٣٢) وانظر مجمع الزوائد ١٠/١٢٧.

ئەگەر کارىكت ويست و سەرى نەگرت و وا دەرنە چوو

۱- (پرودارى بەھيز چاكترو خوشەويست ترە بە لاي خواي گەورەوہ لە پرودارى لاوازو لە ھەموو چاکەيەکدا. سوور بە لەسەر ئەو شتەي کەلکت پي دەگەيەني و پشت بە خوا ببەستەو دەستەوستان و لاواز مەبە. وە ئەگەر شتيکت تووش ھات مەلي ئەگەر ئاواو ئاوام بکردايە ئەوا ئاواو ئاوا دەبوو. بەلکو بلي: «قَدْرُ اللَّهِ وَمَا شَاءَ فَعَلَ» . واتە: پريارى خواي گەورەو ئەو شتەي ويستی بوو کردی و ئەنجامی دا. چونکە ووشەي (ئەگەر) دەرگای کاری شەيطان دەکاتەوہ). (۲۷۵)

لە کاتی پژمىن (العَطَس) دا

۱- دەست يان کراسەکەت بخەرە سەر دەمت و دەنگت نزم بکەرەوہ. (۲۷۶)

۲- ئەگەر يەکيک لە ئيوە پژمی با بلي: «أَلْحَمْدُ لِلَّهِ» (۲۷۷) يان «أَلْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ» (۲۷۸)

(۲۷۵) مسلم ۲۰۵۲/۴.

(۲۷۶) أبوداود (۵۰۲۹) والترمذي (۲۷۴۶) وقال: حديث حسن صحيح، وسنده حسن

عن أبي هريرة (رضي الله عنه).

(۲۷۷) البخاري ۱۲۵/۷.

(۲۷۸) صحيح (صحيح سنن أبي داود ۹۴۹/۳).

واته: سوپاس و ستایش بۆ خوی گهوره لهسهه هه موو حالیک. وه با براكه ی یان هاوه له که ی پی ی بلی: ((یرحمک الله)) .واته: خوا ره حمت پی بکات، وه نه گهر وتی: ((یرحمک الله)) .ثم پی ی بلی: ((یرحمک الله ویصلح بالکم)) .(۲۷۹)

واته: خوا رینمایتان بکات و حالتان بۆ چاک بکات.

۳- ((نه گهر کهسیک له ئیوه پژی و سوپاسی خوی کردو بیستتان [هه مووتان] وه لامی بده نه وه به: ((یرحمک الله)) به لام نه گهر سوپاسی خوی نه کرد وه لامی مه ده نه وه)) .(۲۸۰)

تیبینی: هه تا سی جار وه لامی کهسیک بده ره وه که پژی به ((یرحمک الله)) . نه گهر زیاد له سی جار پژی وه لامی مه ده ره وه چونکه دیاره نه خوشه وه لامه تی یه تی. (۲۸۱)

نه گهر بی باوه ریک پژی و (الحمد لله) ی کرد

پی ی بلی ((یرحمک الله ویصلح بالکم)) .(۲۸۲)

له کاتی باویشک دان (التائب) دا

۱- ((باویشک له شهیطانه وه یه . نه گهر باویشکت هات تا ده توانی بیگیره وه چونکه شهیطان له و کاته دا پیت پی ده که نیت)) .(۲۸۳)

(۲۷۹) البخاری ۱۲۵/۷.

(۲۸۰) مسلم ۲۲۹۲/۴.

(۲۸۱) بۆ دریزهی ئه مه به به لگه سه حیه کانیه وه برونه (الأذکار) لاپه ره (۲۶۷-۲۶۸).

(۲۸۲) الترمذی ۵/ ۸۲ وأحمد ۴/ ۴۰۰ وأبوداود ۴/ ۳۰۸ وانظر صحيح الترمذی ۲/ ۳۵۴.

(۲۸۳) البخاری ۵۰۱/۱۰ عن أبي هريرة (رضي الله عنه).

۲- « ئه‌گەر باویشکت دا ده‌ست بخه‌ره سه‌رده‌مت چونکه
شه‌یطان ده‌چیته ناوی ». (۲۸۴)

نزاو پارانه‌وه بو موسلمانیک ئه‌گەر

هاوسه‌ری هینا (دوای ماره برین)

۱- پئی بلی: « بَارَكَ اللهُ لَكَ. وَبَارَكَ عَلَيْكَ. وَجَمَعَ بَيْنَكُمَا
فِي خَيْرٍ ». (۲۸۵)

واته: خوا لیت پیروز بکات و به‌ره‌کته برژی به سه‌رت داو
له‌سه‌ر خیر کو‌تان بکاته‌وه.

۲- یان بلی: « اللَّهُمَّ بَارِكْ فِيهِمَا وَبَارِكْ لَهُمَا فِي بَنَائِهِمَا ». (۲۸۶)

واته: خوایه به‌ره‌کته برژه به سه‌ریانداو به‌ره‌کته بخه‌ره
نه‌وه‌کانیا‌نه‌وه.

۳- یان بلی: « عَلَى الْخَيْرِ وَالْبَرَكََةِ وَعَلَى خَيْرِ طَائِرٍ ». (۲۸۷)

واته: له خوا ده‌پاریمه‌وه له‌سه‌ر چاکه‌وه فه‌رو پیروزی بیت و
له‌سه‌ر نسیبیکه چاک کو‌ی کردیته‌وه.

(۲۸۴) رواه مسلم (۲۹۹۵) عن أبي سعيد الخدري (رضي الله عنه).

(۲۸۵) أخرجه أصحاب السنن إلا النسائي وانظر صحيح الترمذي ۳۱۶/۱.

(۲۸۶) رواه الطبراني في الكبير وحسنه الألباني (آداب الزفاف ص ۷۷).

(۲۸۷) رواه البخاري ۳۶/۷.

نزاو پارانهوهی ژن هینه رو بگری هوی

گواستنهوه

(نهگەر یهکیک له ئیوه ژنی هیناو خیزانی پهیدا کرد. یان خزمه تکاریکی کری ^(۲۸۸) با ناوچهوانی بگری و بلی: « اللّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَهَا وَخَيْرَ مَا جَبَلْتَهَا عَلَيْهِ. وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا وَشَرِّ مَا جَبَلْتَهَا عَلَيْهِ. »

واته: خوییه من داوای چاکهی ئەمه و ئەو چاکهیهت لی دهکهم که خستوته سهری و پهنا ت پی ئەگرم له خراپه کهی و لهو خراپه یهی که خستوته ته سهری. وه نهگەر حوشتریکی کری با دهست بگری به پیشی سهریهوه و ههروهکو ئەمه بلی. ^(۲۸۹)

نزاو پارانهوهی پیش چوونه لای خیزان و (جیماع کردن)

« بِسْمِ اللَّهِ. اللَّهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ. وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَارَزَقْتَنَا. » ^(۲۹۰)

(۲۸۸) وه نهگەر ئۆتۆمبیلی کری هه مان کار دهکات و دهست دهگری به سهر ئۆتۆمبیله که وه دهیلی. ...

(۲۸۹) أبوداود ۲/۲۴۸، وابن ماجه ۱/۶۱۷ وانظر صحيح ابن ماجه ۱/۳۲۴. وهو حسن.

(۲۹۰) نهگەر ئەمه بلی و مندالیان بوو ئەوا شهیطان هه رگیز ناتوانی زیانی پی بگهیهنی/ البخاري ۶/۱۴۱ و مسلم ۲/۱۰۲۸.

واته: به ناوی خوا. خوییه شهیطانمان لی دور بخرهوهو
شهیطان لهو منالەش دور بخرهوه که پیمان دهبهخشی.

ئەو نزاو پارانهوهی که مندالی پی پهنا دهدری

ابن عەباس (پهزای خویان لی بیّت) فهرموویهتی: پیغهمبەری
خوا (ﷺ) حەسەن و حوسەینی پهنا دەدا بەمه: « أَعِيدُكُمْ بِكَلِمَاتِ
اللَّهِ التَّامَّةِ. مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ. وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لَامَّةٍ ». (٢٩١)

واته: په ناتان دەدهم به ووشه ته و او هکانی خوی گه وره، له
هه موو شهیطان و گیانله به رو زینده وهریکی زیانبه خشی خاوهن
ژهر. وه له هه موو چاویکی لومه کراو و پیس. (یان – مِنْ كُلِّ عَيْنٍ
لَامَّةٍ – واته: له هه موو دهر دو نه خووشی یه که مروؤ دهیگری له
شییتی و کهم عه قلی) (٢٩٢)

وه دهیغه رموو: ئەمه ئیبراهیم پیغهمبەر (علیه الصلاة والسلام)
ئیسماعیل و ئیسحاقی کوری پی پهنا دەدا. (٢٩٣)

ئەگەر مندالتان بوو

١ – هۆزه بانە (العقیقة) ی بو بکه. ئەویش سه ربپینی دوو مه ره بو
نیرو یه که مه ر بو مندالی میینه. (٢٩٤)

(٢٩١) البخاري ١١٩/٤.

(٢٩٢) الفتح ٣٧٣/٦.

(٢٩٣) البخاري (٣٣٧١).

(٢٩٤) أخرجه الترمذي ٩٦/٤ رقم (١٥١٣) وقال: حديث حسن صحيح، وهو حديث صحيح.

۲- ئەمە لە پوژى حەوتەم دا دەكریٲ و منالەكە ناو دەنریت بە ناویكى جوانى شەرى. ^(۲۹۵) ئەگەر نەكرا ئەتوانرئ لە (۱۴) یان (۲۱) دا بكرئ. ^(۲۹۶)

۳- وه گوٲش (تَحْنِيك) دەكریت، ئەویش بە خورمايەك لە دەمى خوت دا شلى بكەرەوهو بیدە لەمەلاشووی و دوغای خیرى بوٲكە. ^(۲۹۷)

۴- وه سەرى دەتاشرئ و بە ئەندازەى كیشەكەى زیو دەبەخشیتەوه بەسەر هەژاران دا. ^(۲۹۸)

^(۲۹۵) أخرجه أبوداود ۲۶۰/۳ رقم (۲۸۳۸) والترمذي ۱۰۱/۴ رقم (۱۵۲۲) والنسائي ۱۶۶/۷ رقم (۴۲۲۰) وابن ماجه وغيرهم. وهو حديث صحيح. وانظر ابن ماجه (۳۱۶۵).

^(۲۹۶) موقوف على عائشة. انظر (صحيح الجامع الصغير).

^(۲۹۷) صحيح (صحيح سنن أبي داود ۹۶۱/۳). وههروهها ئەبى موسى دەفەرموئت: (منالیکمان بوو بردم بۆلای پیغەمبەر ﷺ) و ئەویش ناوی نا ئیبراهیم و خورمايەكى لە دەمى خوئىدا شل كردهوهو دەمى منالەكەى پئ شیرین كړدو پارايەوه بۆى بە بەرەكەت و دايەوه پئیم... رواه البخاري (۶۱۹۸) ومسلم من حديث أبي موسى الأشعري / انظر تحفة الذاكرين ص ۱۸۲.

تیبینی: سەبارەت بە فەرموودەى بانگ دان بەگوئى مندال دا بەبانگى نوئژ لە حەوتەم پوژىدا شیخى ئەلبانى دەفەرموئت: فەرموودەيەكى ضەعیفە (پروانە سلسلە الأحاديث الضعيفة والموضوعة ۱/۴۹۴. مكتبة المعارف- الرياض) بەلام هەندئ لە زانایان كار بەم فەرموودەيە دەكەن لەوانە: ئیمامى النووى (پروانە الأذكار) وه ابن القيم له (أحكام المولود) دا وه الدهلوى له (حجة الله البالغة)، وه هەندیک زانای تر پئى وایه كه له پئیشینی چاكهوه وارد بووه كه كړدووایانە... والله أعلم.

^(۲۹۸) أخرجه أحمد في المسند ۳۹۰/۶ والبيهقي في (السنن الكبرى) ۳۰۴/۹. وهو حديث حسن.

فهزلی سهردانی کردنی نه خوش

پیغمبهری خوا (ﷺ) دهفهرمویت: «إِذَا عَادَ الرَّجُلُ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ مَشَى فِي خِرَافَةِ الْجَنَّةِ حَتَّى يَجْلِسَ. فَإِذَا جَلَسَ غَمَرَتْهُ الرَّحْمَةُ. فَإِنْ كَانَ غُدُوَّةً صَلَّى عَلَيْهِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ حَتَّى يُمْسِيَ، وَإِنْ كَانَ مَسَاءً صَلَّى عَلَيْهِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ حَتَّى يُصْبِحَ.» (۲۹۹)

واته: ئەگەر پیاویک سهردانی برا موسلمانهکهی بکات و نه خوشی یهکهی بهسهر بکاتهوه ئەوا بهناو باخیکی میوهی بههشت دا دهروات ههتا دادهنیشی. وهکاتی دانیشت بهزهیی خوایی دای دهپوشییت و دای دهگریتهوه. وهئەگەر بهیانی بیٔ حهفتا ههزار مهلائیکهت بوی دهپارینهوه ههتا ئیوارهی لی دهبیتهوه. وهئەگەر ئیواره بیٔ حهفتا ههزار مهلائیکهت بوی دهپارینهوه ههتا بهیانی لی دهبیتهوه.

نزاو پارانهوه بو نه خوش له کاتی سهردانی کردنی دا

۱- پیغمبهری خوا (ﷺ) ئەگەر بچوایه بو سهردانی نه خوشییک پیی دهفهرموو: «لَا بَأْسَ ظَهَرَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ.» (۳۰۰) واته هیچ ذییه پاک دهبیتهوه له گوناھ به ویستی خوای گهوره.

(۲۹۹) رواه الترمذي وابن ماجه وأحمد وانظر صحيح ابن ماجه ۲۴۴/۱ وصحيح

الترمذي ۲۸۶/۱ وصححه أيضاً أحمد شاكر.

(۳۰۰) البخاري مع الفتح ۱۱۸/۱۰.

۲- (هیچ بهنده‌یه‌کی موسلمان ذی‌یه که سهردانی نه‌خوشی‌ک بکات که نه‌جه‌لی نه‌هاتبی و حه‌وت جار بلی: «**أَسْأَلُ اللَّهَ الْعَظِيمَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَنْ يَشْفِيكَ**» ئیلا چاک ده‌بیته‌وه). (۳۰۱)
 واته: داوا نه‌که‌م له خوای مه‌زنی په‌روه‌ردگاری عه‌رشی مه‌زن که شیفات بدات.

۳- «**اللَّهُمَّ اشْفِ عَبْدَكَ يَنْكَأ لَكَ عَدَوًّا. أَوْ يَمْشِي لَكَ إِلَى جَنَازَةٍ**». (۳۰۲)

واته: خوایه شیفای به‌نده‌که‌ت بده تا دوژمنت بو بوړ بدات (به‌وه‌ی زوریان لی‌بریندارو کوژراو بخات). یان له‌به‌ر تو بچیت به دوا‌ی جه‌نازه‌یه‌کداو شوینی بکه‌وی.

۴- «**بِسْمِ اللَّهِ أَرْقِيكَ. مِنْ كُلِّ شَيْءٍ يُؤْذِيكَ. وَمِنْ شَرِّ كُلِّ نَفْسٍ أَوْ عَيْنٍ حَاسِدٍ اللَّهُ يَشْفِيكَ. بِسْمِ اللَّهِ أَرْقِيكَ**». (۳۰۳)

واته: به ناوی خواوه دوعات بو ده‌که‌م له هه‌موو شتی‌ک که نه‌زیه‌تت دودات و له خراپه‌ی هه‌موو نه‌فسی‌ک یان چاوی هه‌سوود به‌ری‌ک که هه‌سوودیت پی دوبات خوا شیفات بدات، به ناوی خواوه دوعات بو ده‌که‌م.

(۳۰۱) أخرجه الترمذي وأبو داود وانظر صحيح الترمذي ۲/۲۱۰. وصحيح الجامع ۱۸۰/۵.

تیبینی: دیاره نه‌مه‌ش به مه‌رجی‌ک خوای گه‌وره نه‌م دوعایه‌ی لی قبول بکات.
 (۳۰۲) صحيح سنن أبي داود (۲/۶۰۰). وفي رواية: «**أَوْ يَمْشِي لَكَ إِلَى صَلَاةٍ**» رواه أبو داود (۳۱۰۷) والحاكم ۱/۳۴۴. وقال: صحيح على شرط مسلم، وحسنه الألباني في صحيح الجامع برقم (۴۴۶).
 (۳۰۳) مسلم (۴/۱۷۱۸) عن أبي سعيد (رضي الله عنه).

۵- « اللَّهُمَّ رَبَّ النَّاسِ. إِذْهَبِ الْبَأْسَ وَاشْفِ أَنْتَ الشَّافِي. لاشْفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ. شِفَاءً لَا يُغَادِرُ سَقَمًا » (۳۰۴)

واته: خوايه پهروهردگاری خه لکی، ئەم ئازاره لابه ره و شیفای بده خوت شيفا دهري دهردانی، هیچ شیفایه ک نییه جگه له شیفای تو، شیفایه ک که هیچ نه خوشییه ک جی ناهیلی.

نزاو پارانه وهی ئەو نه خوشه ی

دهستی له ژیان شتووه و بیزار بووه

۱- « اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَأَحِقْنِي بِالرَّفِيقِ الْأَعْلَى » (۳۰۵)

واته: خوايه لیم خوش بهو په رحمم پی بکهو بمگه یه نه به هاوپی یانی پله بهرز. (۳۰۶)

۲- له عائیشه وه (په زای خوی لی بیت) فه رموویه تی: پیغه مبه ر (ﷺ) له کاتی سه ره مه رگی دا هه ردوو دهستی ده خسته ناو ئاوه وه و ده یسرین به ده م و چاوی داو ده یفه رموو: « لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ إِنَّ لِلْمَوْتِ لَسَكْرَاتٍ » (۳۰۷)

واته: هیچ په رستراویک نییه به هه ق جگه له (الله) به راستی مردن ژان و ناره حه تی خوی هه یه.

(۳۰۴) البخاري مع الفتح (۲۰۶/۱۰) و مسلم (۱۷۲۱/۴).

(۳۰۵) البخاري ۱۰/۷ و مسلم ۱۸۹۳/۴.

(۳۰۶) که بریتین له پیغه مبه ران (عليهم الصلاة والسلام) و راستگۆیان و شه هیدان و پیاوچاکان. بپروانه سوره تی (النساء: ۶۹). وه بپروانه (قصص الأنبياء) ی ابن کثیر لاپه ره (۲۱۰).

(۳۰۷) البخاري مع الفتح ۱۴۴/۸ وه له فه رمووده ی (السواك) دا.

۳- « لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ. لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ. لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ. لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ. لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ » (۳۰۸)

واته: هیچ پەرستراویک نزییه بههق جگه له (الله) و خوا گورهیه. هیچ پەرستراویک نزییه بههق جگه له (الله) و تاکه. هیچ پەرستراویک نزییه بههق جگه له (الله) و تاک و بی هاوبه شه. هیچ پەرستراویک نزییه بههق جگه له (الله) و مولک و ستایش بوئه وه. هیچ پەرستراویک نزییه بههق جگه له (الله) و گوړان و توانا نزییه مه گره به وه وه.

نزاو پارانه وهی نه خوښ بو خوی

(دهستت بخه ره سهر ئه و شوینهی نازاری ههیه له لهشت داو سی جار بلی: « بِسْمِ اللَّهِ » وه هوت جار بلی: « أَعُوذُ بِاللَّهِ وَقُدْرَتِهِ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ وَأُحَاذِرُ » (۳۰۹))

واته: په نا ئه گرم به خوی گوره و قودرته و توانای له خراپه ی ئه و نازاره ی ههستی پی ئه که م و سلی لی ده که مه وه.

(۳۰۸) هه رکه سیك ئه مه کوئا ووتهی بیته لاشه ی ئاگری دوزه خ نایخوات / أخرجه الترمذی وابن ماجه وصححه الألبانی. وانظر صحيح الترمذی ۱۵۲ / ۳. و صحيح ابن ماجه ۳۱۷ / ۲. (۳۰۹) مسلم ۱۷۲۸ / ۴.

چارهسهری برینداری و زام

(پیغهمبهری خوا (ﷺ) ئەگەر مروؤقیك ناساغ بووایه و ئازاری هه بووایه یان برینداری یان زامی پیوه بووایه پهنجهی ئاوا لی دهکردو دهیفرموو - وه سوفیان (که راوییه که) پهنجهی شایه تمانی دها له زهوی - پاشان بهرزی دهکرده وه دهیفرموو: « بِسْمِ اللّٰهِ تُرْبَةُ اَرْضِنَا بِرِيقَةٍ بَعْضِنَا يُشْفِي سَقِيمُنَا يَا ذَنْ رَبَّنَا » (۳۱۰)

واته: به ناوی خوا، گل و خوئی زهوییه که مان به لیکه هه ندیکمانه وه دهیته شیفای بو نه خووش و ناساغه کانمان به ئیزنی پهروه دگارمان.

(وه مانای فهرمووده که واده گه یه نی که هه ندی له لیکه خوئی دهکرد به پهنجهی شایه تمانیه وه، پاشان دهیخته سه ر گله که وه هه ندیکه لی هه لده گرت و دهیینه به شوینی بریندارییه که، یان ناساگییه که داو ئەم ووته و نزایه ی له م حاله تی پیداهینانه دا ده فرموو) (۳۱۱).

(۳۱۰) البخاري مع الفتح ۲۰۶/۱۰. ومسلم ۱۷۲۴/۴ برقم (۲۱۹۴).

(۳۱۱) انظر: شرح النووي على صحيح مسلم ۱۸۴/۱۴ وفتح الباري ۲۰۸/۱۰ وه بروانه پروونکردنه وه یه کی دریژی ئەم فهرمووده یه له (زاد المعاد) ۱۸۶/۴-۱۸۷.

چاره‌سهری پیوه‌دراوی مارو دوو‌پشک (اللسعة واللدغة)

۱- سورته‌تی ﴿الفاتحة﴾ ده‌خوینی له‌گه‌ل کۆکردنه‌وه‌ی تفی
ده‌مت و تف کردنه‌ سهر شوینی پیوه‌دراوی‌یه‌که. (۳۱۲)

۲- به‌ ئاوو خوئی شوینی پیوه‌دراوی‌یه‌که مه‌سح بکه له‌گه‌ل
خویندنی سورته‌تی ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ﴾ و ﴿الْفَلَق﴾ و
﴿النَّاس﴾ (۳۱۳)

چاره‌سهری (تا)

قال (ﷺ): « الْحُمَّى مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ فَأَبْرِدُوهَا بِالْمَاءِ » (۳۱۴)

واته: (تا) له‌ هالاوو له‌ پریشکی دۆزه‌خه‌وه‌یه‌ نه‌گهر تووشتان
هات به‌ ئاو ساردی بکه‌نه‌وه‌.

(۳۱۲) البخاري مع الفتح ۲۰۸/۱۰.

(۳۱۳) الطبراني في المعجم الصغير ۸۳۰/۲ ، وانظر مجمع الزوائد ۱۱۱/۵ وحسن
إسناده.

(۳۱۴) البخاري مع الفتح ۱۷۴/۱۰ ومسلم ۱۷۳۳/۴.

تهلقين دادانی كه سيك كه له سه ره مه رگ دا بيت

« مَنْ كَانَ آخِرُ كَلَامِهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ » (٣١٥)

واته: هه ره كه سيك كوتا ووتهي له دونيادا (لا إله إلا الله) بيت دهچيته

بهه شته وه.

نه گه ر تووشي موسي به تيك بوو (كه سيكي مرد)

خوای گه وه ده فه رمويت: ﴿... وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ * الَّذِينَ إِذَا

أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ * أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ

رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ *﴾ (البقرة: ١٥٥-١٥٧)

واته: ... وه مزده بده به ئارامگران ئه وانهي كاتي توشي

موسي به تيك ده بن ده لين ئيمه مولكي خواين و هه ر بو لاي

ئه وده گه ريينه وه، ئه وانه ستايش و سه نا و ره حمه ت و ئه مينيان

بو هه يه له سزا له لايه ن خوای په روه ر دگاريانه وه و ئه وانه ش به

راستي هيدا يه ت دراوانن. (٣١٦)

(٣١٥) أبوداود ١٩٠/٣ وانظر صحيح الجامع ٤٣٢/٥. وفي رواية: « مَنْ كَانَ آخِرُ كَلَامِهِ

مِنَ الدُّنْيَا... » رواه أبوداود (٣١١٦) والحاكم ٣٥١/١، وحسنه الألباني في إرواء

الغليل برقم (٦٨٧). ورواه مسلم بلفظ: « لَقِّنُوا مَوْتَكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ » مسلم ٢١٩/٦

عن أبي سعيد وفي رواية عن أبي هريرة. وابن حبان (٧١٩) موارد بلفظ:

« لَقِّنُوا مَوْتَكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَإِنَّهُ مَنْ كَانَ آخِرُ كَلَامِهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ يَوْمَئِذٍ مِنَ الدَّهْرِ

وَإِنْ أَصَابَهُ قَبْلَ ذَلِكَ مَا أَصَابَهُ » انظر احكام الجنائز / ١٠. واته: تهلقيني ئه و

كه سانه تان بكه ن كه له سه ره مه رگدان به وتني (لا إله إلا الله) تا بيلين چونكه

هه ره كه سيك كوتا ووشهي (لا إله إلا الله) بيت دهچيته بهه شته وه هه ر روژيك بي

ئه گه رچي پيشنه وه تووشي ئه وه بيئي كه تووشي ده بي له سزا.

(٣١٦) تفسير القرآن العظيم / ١ / ١٨٤.

۱- ﴿ إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴾ اللَّهُمَّ اجْرُنِي فِي مُصِيبَتِي وَأَخْلِفْ لِي خَيْرًا مِنْهَا. (۳۱۷)

واته: ئيمه مولكى خواين و بۆ لاي ئه و دهگه پرينه وه. خوايه پاداشتم بدهيته وه له م موسي به ته مدا و كه سيكى با شترم بۆ بخه ره وه جيگه ي.

۲- يان بلى: ﴿ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَلَهُ. وَأَعِقِبْنِي مِنْهُ عُقْبَةً حَسَنَةً ﴾. (۳۱۸)

واته: خوايه له من و له ئه ويش (مردو وه كه) خو ش ببه و كه سيكى چا كم بۆ بخه ره وه شويني.

له كاتى داخستنى چاوى مردوويهك دا

﴿ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِفُلَانٍ (ناوه كه ي ده لى) وَارْفَعْ دَرَجَتَهُ فِي الْمَهْدِيِّينَ. وَأَخْلِفْهُ فِي عَقْبِهِ فِي الْغَابِرِينَ. وَاعْفِرْ لَنَا وَلَهُ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ، وَافْسَحْ لَهُ فِي قَبْرِهِ وَنُورْ لَهُ فِيهِ ﴾. (۳۱۹)

واته: خوايه له فلانه كه س خو ش ببه و پله ي به رزبكه ره وه له نا و پينمويى كرا و انداو له پاش ئه و كه سيكى دل سو ز جي به يله بۆ كه س و كارى و بيكه ره جي نشيني. وه له ئيمه و له ويش خو ش ببه ئه ي په روه ردگارى جيهانيان و گو په كه ي بۆ فراوان بكه و بو ي پو شن و نوردار بكه.

(۳۱۷) هيچ موسلمانيك نى يه كه موسي به تيكي ئاواى تووش ببى و وه كه ئه وه ي

خواى گه وره فه رمانى پى كردو وه بلى (إِنَّا لِلَّهِ.....) (فه رموده كه...) ئيلا خواى

كه وره كه سيكى چا كتري له پاش ئه و بۆ ده خاته شويني / مسلم ۶۳۲/۲

(۳۱۸) مسلم ۲۲۲/۲.

(۳۱۹) مسلم ۶۳۴/۲.

ئاوات نه خواستنی مردن

(هیچ کهسیک له ئیوه ئاواتی مردن نه خوازی) به هوی نارهحه تییه که وه که توشی هاتوه). (۳۲۰) ئەگەر ههرده بوو بیلئ با بلی: «اللَّهُمَّ أَحْيِنِي مَا كَانَتْ الْحَيَاةُ خَيْرًا لِي. وَتَوَفَّنِي إِذَا كَانَتْ الْوَفَاةُ خَيْرًا لِي.» (۳۲۱)

واته: خوايه بمژینه ههتا ئه و کاتهی ژیان چاکه بۆم و بممژینه ئەگەر مردن خیری تیدا بوو بۆم.

نویژی مردوو

نویژی مردوو فهززی کیفایهیه (واته ئەگەر چه ند کهسیک ئەنجامی بدهن له سههه موسلمانان لاده چی و به نه کردنی هه موو موسلمانانی ئه و ناوچهیه گونا هبار ده بن) وه ئەم نویژه کورنوش و چه مینه وهی تیدا نییه. راسترین شیوهی چوار ته کبیر (الله اکبر) ه، وه پینج ته کبیر تا نو ته کبیر کردن هاتوه.

(۳۲۰) دروست نییه موسلمان ئاواتی مردن بخوازی. له بهرئوهی چاکترین کهس ئه و کهسهیه که ته مهنی دریز بییت و کرداری چاکي زور بییت. وه تا گونا ه کهم بکاته وه و په شیمان ببیته وه ای. ههروه ها له بهر سهختی و نارهحه تی مردن و ژیانانی ناو گۆر. به لام ئەگەر موسلمان له دین و ئیمانی ترسی هه بوو که زیانی پی بگات له کاتی زوربوونی فیتنه و ئاشووبه دا، ئه و ئه و کاته دروسته ئاواتی مردن بخوازی تا ژینی کوتایی پی بییت به لام دینی سه لامهت بییت. (۳۲۱) البخاری ۱۰/۱۰۷، ۱۰۸، و مسلم (۲۶۸۰).

وہ ئەصل وەھایە تەنھا لە تەکبیری یەکەمی نوێژ دابەستندا دەست بەرز بکریتەوہ.

پوو بە (قیبلە) دەوہستی و مردووہکە لەبەردەم خۆیدا دادەنێ و ئەگەر مردووہکە پیاو بوو لەلای سەری یەوہو ئەگەر ئافرەت بوو لەلای ناوہراستی دا دەوہستیو تەکبیری دابەستن دەکاو دەست بەرز دەکاتەوہو پاشان دەست دەگری و سورەتی ﴿الْفَاتِحَةُ﴾ و سورەتیکی تر دەخوینێت بەبێ دوعای دەست پیکردن (الإستفتاح)، وە تەکبیری دووہم دەکات و صلاوات دەدات لەسەر پیغەمبەر (ﷺ) (۳۲۲).

وہ لە دواى تەکبیری سێیەم و چوارەم و... هتد دەپاریتەوہ بو مردووہکە بەو پارانەوہی کە ئیستا پێی دەگەین. وە بە دەنگی نزم ئەم نوێژە دەکریت ئەگەر ئیمام بوو، مەگەر لەبەر فیڕکردنی خەلکەکە دەنگ بەرز بکاتەوہو سلاویش دەداتەوہ ھەر بە دەنگی نزم بە جوړیك تەنھا دواى خۆی بییستن و بە یەك سلاویش دەتوانیت سلاو بداتەوہ (واتە بە یەك لادا)، بەلام لە سێ کاتدا ئەم نوێژە دروست نەبێ مەگەر لەبەر ناچارى: (کاتی خۆر ھەلدى تا بەرز دەبیتەوہ بە تەواوی) وە (کاتیك خۆر دەچیتە ناوہراستی

(۳۲۲) بڕوانە لاپەرە (۸۶-۸۷) لەم نامیلکە یەدا. وە زۆر جوړی صلاوات ھەیەو بەھەر کامیان بیئت دروستە.

ئاسمان تا لادهدات) وه (كاتيک خۆر سەر دەبات بۆ ئاوا بوون تا ئاوا دەبیئت). (۳۲۳) وه ههتا نوێژکه‌ران له‌سه‌ری زۆربن چاکتره، له‌وه‌ فرمودانه‌ش که باسی ئەمه‌ ده‌کات:

پیغه‌مبەر(ﷺ) ده‌فرمویت: ((هەر مردوویه‌ک گرۆیه‌ک له‌ موسلمانان له‌سه‌ری نوێژ بکه‌ن و ژماره‌یان بگاته‌ سه‌د که‌س و تکای بۆ بکه‌ن له‌ خوا، خوای گه‌وره‌ پاران‌وه‌و تکایان وه‌رده‌گرێ)) (۳۲۴).

وه‌ ده‌فرمویت(ﷺ): ((هەر پیاویکی موسلمان بمیئت و له‌سه‌ر جه‌نازه‌که‌ی چل پیاوی یه‌کتا په‌رست بوه‌ستن که‌ هاوه‌لیان هیچ بۆ خوا دانه‌نابن، ئیلا خوای گه‌وره‌ تکایان وه‌رده‌گریت)) (۳۲۵).
وه‌ ده‌فرمویت(ﷺ): ((هەر که‌سیک سی‌ ریز له‌ خه‌لکی له‌سه‌ری نوێژ بکات، به‌هه‌شتی بۆ واجب ده‌بیئت)) (۳۲۶).

(۳۲۳) پروانه‌ درێژه‌ی ئەمه‌ به‌به‌لگه‌کانی یه‌وه‌ له‌ (احکام الجنائز) ی الالبانی‌دا (په‌حه‌تی خوای لێ بیئت).

(۳۲۴) صحیح مسلم بشرح النووي - کتاب الجنائز - ۲۱/۷ رقم (۹۴۷) والجامع الصغیر للترمذی ۳/۳۴۸ رقم (۱۰۲۹) وه‌ له‌ فرموده‌یه‌کی تردا ده‌فرمویت...
ئه‌وا خوای گه‌وره‌ لێی خوش ده‌بی.

(۳۲۵) شرح صحیح مسلم ۲۱/۷-۲۲ رقم (۹۴۸) و صحیح ابن ماجه (۱۴۸۹).

(۳۲۶) رواه ابوداود (۳۱۶۶) والترمذی (۱۰۲۸) وقال: حدیث حسن. واخرجه ابن ماجه (۱۶۹۰) ومسند أحمد ۷۹/۴ وصححه الحاكم في المستدرک ۱/۳۶۲ ووافقه الذهبي.

پارانہوہ بو مردوو له نویژی مردودا

۱- «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ. وَارْحَمْهُ. وَعَافِهِ وَاعْفُ عَنْهُ. وَأَكْرِمْ نُزُلَهُ. وَوَسِّعْ مُدْخَلَهُ. وَاغْسِلْهُ بِالْمَاءِ وَالثَّلْجِ وَالْبَرَدِ. وَنَقِّهِ مِنَ الْخَطَايَا كَمَا نَقَّيْتَ الثَّوْبَ الْأَبْيَضَ مِنَ الدَّنَسِ. وَأَبْدَلْهُ دَارًا خَيْرًا مِنْ دَارِهِ. وَأَهْلًا خَيْرًا مِنْ أَهْلِهِ. وَزَوْجًا خَيْرًا مِنْ زَوْجِهِ. وَأَدْخِلْهُ الْجَنَّةَ. وَأَعِدْهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ [وَعَذَابِ النَّارِ]». (۳۲۷)

واته: خویاه لئی خوش ببهو په حمی پی بکهو بی پاریزه و لئی ببوره و له شوینگه یه کی خوش و بهریژدا داینی و شوینه که ی بو فراوان بکهو به ئاوی باران و به فرو ته رزه بیشوره و له گونا ه پاکي بکهروه ه هروه ک چوڼ پوښاکي سپی پاک ده بیته وه له چلک. وه ماله که ی بو بگوږه به خانه یه کی خوش ترو که س و کاریکی بده ری له که س و کاره که ی چاکترو خیزانیکي بده ری له خیزانه که ی باشترو بیخه ره به ه شته وه و په نای بده له سزای گوږو سزای ناگری دوزه خ.

۲- «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا. وَمَيِّتِنَا. وَشَاهِدِنَا. وَغَائِبِنَا. وَصَغِيرِنَا وَكَبِيرِنَا. وَذَكَرْنَا وَأُنْثَانَا. اللَّهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَأَحْيِهِ عَلَى الْإِسْلَامِ. وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَى الْإِيمَانِ. اللَّهُمَّ لَا تَحْرِمْنَا أَجْرَهُ وَلَا تُضِلَّنَا بَعْدَهُ». (۳۲۸)

(۳۲۷) له عه و فی کوری مالکی نه شجه عی یه وه (ﷺ) ده فرموی: ... ناواتم نه خواست که نه و مردوو من بم. له بهر نه م پارانہو ه یه که پیغه مبه ر (ﷺ) له سه ری پارایه وه / مسلم ۶۶۳/۲.

(۳۲۸) ابن ماجه ۴۸۰/۱ و احمد ۳۶۸/۲ وانظر صحيح ابن ماجه ۲۵۱/۱.

واته: خوايه خوْش ببه له زيندووو مروودمان و له ئامادهو
 نائامادهمان و بچووك و گهوره مان و نيرو مئمان. خوايه
 ههركه سيكمانت ژياند له سهه ئيسلام بيژينه و ههركه سيكمانت
 مراند له سهه ئيسلام بييرينه. خوايه له پاداشتي ئهم موسيبه ته
 بي به شمان مه كه و له دواي ئهم كه سه سهه رلي شيواوو
 گومرامان مه كه.

٣- «اللَّهُمَّ إِنَّ فُلَانَ بِنَ فُلَانٍ فِي ذِمَّتِكَ. وَحَبْلِ جِوَارِكَ. فَقِهِ مِنْ فِتْنَةِ
 الْقَبْرِ وَعَذَابِ النَّارِ. وَأَنْتَ أَهْلُ الْوَفَاءِ وَالْحَقِّ. فَاعْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ إِنَّكَ
 أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ.» (٣٢٩)

واته: خوايه فلانی کوری فلان له ژیر پاریزگاری تو دایه و له ژیر
 چاودیری و دهسته لاتی تو دایه. له ئاشوبه ی گوپو سزای ئاگر
 بیپاریزه. وه تو خاوه نی وه فاو رهواییت. ساخوایه لی خوْش
 ببه و به زهیت پی دا بیته وه به راستی تو لی بوورده و به به زهیی و
 میهره بانیت.

٤- «اللَّهُمَّ عَبْدُكَ وَابْنُ أُمَّتِكَ أَحْتَاجُ إِلَى رَحْمَتِكَ. وَأَنْتَ غَنِيٌّ عَنِ
 عَذَابِهِ. إِنْ كَانَ مُحْسِنًا فَزِدْ فِي حَسَنَاتِهِ. وَإِنْ كَانَ مُسِيئًا
 فَتَجَاوَزْ عَنْهُ.» (٣٣٠)

(٣٢٩) أخرجه ابن ماجه. انظر صحيح ابن ماجه ٢٥١/١ ورواه أبوداود ٢١١/٣.
 (٣٣٠) أخرجه الحاكم وصححه ووافقه الذهبي ٣٥٩/١ وانظر أحكام الجنائز
 للالباني ص ١٢٥.

واته: خوايه ئەمه بهندهتهو نهوهی کۆیلهته پیویستی بهبهزهیی تۆیه. وه تۆش دهوله‌مه‌ندو بی‌نیازی له سزادانی. ساخوایه ئەگهر چاکه‌کاره ئەوا له‌چاکه‌کانی زیاد بکهو ئەگهر خراپه‌کاره لێی ببوره.

پاران‌ه‌وه بو (کۆرپه) له نوێژی مردوودا له‌سه‌ری

۱- «اللَّهُمَّ أَعِذْهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ» (۳۳۱)

واته: خوايه په‌نای بده له سزای گۆر.

۲- «اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا فَرَطًا. وَسَلَفًا. وَأَجْرًا» (۳۳۲)

واته: خوايه بۆمان بکه‌ره پاداشتی‌ک له پێشمانه‌وه

بپروات و بیکه‌ره پێشین و پاداشت بۆمان.

بۆ دڵ دانه‌وهی که‌س و کاری مردوو (دُعَاءُ التَّعْزِيَةِ)

«إِنَّ لِلَّهِ مَا أَخَذَ. وَلَهُ مَا أُعْطِيَ. وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِأَجَلٍ مُّسَمًّى...»

فَلتَصْبِرْ وَلتَحْتَسِبْ» (۳۳۳)

(۳۳۱) (سه‌عیدی کۆری المسیب ده‌فه‌رموی: له دوا‌ی ئەبی هوره‌یره‌وه نوێژم کرد که

له‌سه‌ر مندالیک نوێژی ده‌کرد که هه‌رگیز گونا‌هی نه‌کردبوو گویم لێی بوو

ده‌یفه‌رموو... .. فه‌رمووده‌که). أخرجہ مالک فی الموطأ ۲۸۸/۱ وابن أبي شيبة

فی المصنف ۲۱۷/۳ والبيهقي ۹/۴. وصحَّح اسناده شعيب الارناؤوط فی تحقیقه

لشرح السنة للبغوي ۳۵۷/۵. وهو حسن (أحكام الجنائز) للالباني ص ۱۶۱.

(۳۳۲) أخرجہ البغوي فی شرح السنة ۳۵۷/۵ وعبدالرزاق برقم ۶۵۸۸. وَعَلَّقَهُ

البُخاري فی کتاب الجنائز ۶۵ باب قراءة فاتحة الكتاب على الجنابة ۱۱۲/۲.

وهو موقوف على الحسن.

(۳۳۳) البخاري ۸۰/۲ ومسلم ۶۳۶/۲.

واته: خوا خاوهنی ئەو شتیه که دهیباتهوهو خاوهنی ئەوهشه که دهیبهخشی، وه ههموو شتیک له لای ئەو بهکات و به ئەجهلیکی دیاری کراوه، سا ئارام بگره و پازی به بهم تاقی کردنهوهو موسیبهته به نیازی پاداشت له خوای گهوره.

خواردن ناردن به دیاری بو کەس و کاری مردوو هکه

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): «إِصْنَعُوا لِآلِ جَعْفَرٍ طَعَامًا، فَإِنَّهُ قَدْ أَتَاهُمْ أَمْرٌ شَعَلَهُمْ» (٣٣٤)

عبدالله ی کوپی جه عفر ده فرموی: پیغه مبهری خوا (ﷺ) فرموی: خواردنیك دروست بکهن بو کەس و کرای جه عفر چونکه شتیکیان به سهر هاتوو ه که به راستی سه رقالی کردون. ئەمەیش له کاتیکیدا فرموی که جه عفری کوپی ئەبی طالب (خوای لی پازی بیئت) له جهنگی (مۆته) دا شهید بوو.

ئەگەر مردووت خسته گۆره کهی

بَلَى: «بِسْمِ اللَّهِ وَعَلَى سُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ» (٣٣٥)

واته: به ناوی خوای گهوره. وه له سهر پیرهوو سوننهتی

پیغه مبهری خوا (ﷺ).

(٣٣٤) أخرجه أبوداود ٤٩٧/٣ وابن ماجه ٥١٤/١ والترمذي ٣٢٣/٣ وقال: حديث حسن صحيح. وهو كما قال.

(٣٣٥) أبوداود ٣١٤/٣ بسند صحيح. وأحمد بلفظ: «بِسْمِ اللَّهِ وَعَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ» وسنده صحيح. واته: به ناوی خوا وه سهر میلهته پیغه مبهری خوا (ﷺ). وانظر (صحيح الترمذي) ٣٠٦/١.

پارانہوہ دواى ناشتنى مردوو

«اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ ، اللَّهُمَّ ثَبِّتْهُ» . (۳۳۶)

واته: خوايه لىٰ خوش به، خوايه چه سپاوو دامه زراوى بکه.

له کاتى سهردانى گورستان دا

«السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الدِّيَارِ . مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ . وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ لَاحِقُونَ [وَيَرْحَمُ اللَّهُ الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنَّا وَالْمُسْتَأْخِرِينَ]
أَسْأَلُ اللَّهَ لَنَا وَلَكُمْ الْعَافِيَةَ» . (۳۳۷)

واته: سلاوتان لىٰ بيت خاوهنى خانه كان له ئيمانداران و
موسلمانان ئيمهش به ويستى خواى گهوره دهگهين پيتان. خوا
به زهيبى به پيشكه وتوه كانمان و دواكه وتوه كانماندا بيته وه. له
خواى گهوره ده پاريمه وه ئيمه وه ئيوهش پياريزى.

تبييني: داواى لىٰ خوشبوون كردن بو كه سيك له سهر بى باوه پيىتى
مردبيت دروست نى يه، وه پيغه مبهرى خوا (ﷺ) فه رمانى كردوه كه ههر
كاتيك به لاي گورى بى بروايه كدا رت بوين مژدهى دوزه خى پى
بدهين (به و مهرجهى دنيايين له وهى به بى بروايى مردوه)

(۳۳۶) پيغه مبهر (ﷺ) كه ته واو ده بوو له ناشتنى مردوو له سهرى راده وه ستاو
ده يفه رموو: «داواى لىٰ خوشبوون و دامه زراوى بكن بو براكه تان. چونكه
به راستى ئيستا پرسيارى لى ده كريت» . ابوداود ۳/۳۱۵ و الحاكم وصححه
ووافقه الذهبي ۱/۳۷۰.

(۳۳۷) مسلم ۲/۶۷۱. وابن ماجه واللفظ له ۱/۴۹۴ عن بريده (ﷺ). وه نيوان دوو
كه وانكه له وه فرموده يه كه عائيشه (ره زاي خواى لىٰ بى) ده يگيرتته وه.

به نئی حه ونه م:

هه ندی کاتی تری جیاواز

له کاتی هه لکردنی (با) دا

۱- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَهَا. وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا» (۳۳۸)

واته: خوییه داوای چاکی و خیره کیهیت لی ده کهم و په نات پی نه گرم له خراپه کهی.

۲- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَهَا. وَخَيْرَ مَا فِيهَا. وَخَيْرَ مَا أُرْسِلَتْ بِهِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا. وَشَرِّ مَا فِيهَا. وَشَرِّ مَا أُرْسِلَتْ بِهِ» (۳۳۹)

واته: خوییه من داوای خیره چاکه کیهیت لی ده کهم و نه و چاکه یه ی که تیایه تی و نه و چاکه یه ی بوی نیردراوه. وه په نات پی نه گرم له خراپه کهی و له و خراپه یه ی که تیایه تی و نه و خراپه یه ی بوی نیردراوه.

۳- جوین به - با - مه دن. نه گهر قایمی کردو خراپه یه یه کتان لی چاوه پروان ده کرد بلین: «اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ هَذِهِ الرِّيحِ وَخَيْرِ مَا فِيهَا. وَخَيْرِ مَا أُمِرْتُ بِهِ. وَنَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ هَذِهِ الرِّيحِ وَشَرِّ مَا فِيهَا. وَشَرِّ مَا أُمِرْتُ بِهِ» (۳۴۰)

(۳۳۸) أخرجه أبو داود ۳۲۶/۴ وابن ماجه ۱۲۲۸/۲ وانظر صحيح ابن ماجه ۳۹۵/۲.

(۳۳۹) مسلم ۶۱۶/۲ والبخاري ۷۶/۴.

(۳۴۰) رواه الترمذي (۲۲۵۳) قال: حديث حسن صحيح ورجاله ثقات عن أبي بن

كعب (رضي الله عنه).

واته: خوايه ئيمه داواي چاڪهي ئهم بايهت لئ دهكهن و داواي
ئهو چاڪهيهت لئ دهكهن كه تيايهتي و فهرماني پئ كراوه.
وه پهناٽ پئ دهگرين له خراپهي ئهم بايهو ئهو خراپهيهي كه
تيايهتي و خراپهيهي ئهوهي فهرماني پئ كراو كه بيكات.

پارانتهوهي كاتي ههورهگرمه (الرعد)

عبدالله ي كوري الزبير (رهزاي خوايان لئ بيت) ئهگهر گوئي له
ههورهگرمه بوايه وازي له قسه كردن دههيناو دهيفه رموو:
«سُبْحَانَ الَّذِي يُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ» (٣٤١)
واته: پاكي و بي گهردي بوئهو خوايهي ههورهگرمه ته سبيحات و
ستايشي دهكات. وه فريشته كانيش له ترسي ئهو ته سبيحاتي
دهكهن .

له پارانتهوهكاني داواي باران بارين كردن (الاستسقاء)

١- «اللَّهُمَّ اسْقِنَا غَيْثًا مُغِيثًا مَرِيئًا مَرِيْعًا. نَافِعًا غَيْرَ ضَارٍّ عَاجِلًا
غَيْرَ آجِلٍ» (٣٤٢)
واته: خوايه بارانمان بو ببارينه بارانيكي به ليژمه ي ئاساني
سهوزكهر ي گژوگياو به سوودي بي زيان. بهم زوانه و داواي
مهخه بو مان.

(٣٤١) الموطأ ٩٩٢/٢ وقال الألباني: صحيح الإسناد موقوفاً.
(٣٤٢) أبوداود ٣٠٣/١ وصححه الألباني في صحيح أبوداود ٢١٦/١.

۲- « اَللّٰهُمَّ اغْنِنَا. اَللّٰهُمَّ اغْنِنَا. اَللّٰهُمَّ اغْنِنَا » (۳۴۳)

واته: خوايه بارانمان بؤ ببارينه و فريامان بکهوه،.....

۳- « اَللّٰهُمَّ اسْقِ عِبَادَكَ. وَبِهَائِمَكَ. وَاَنْشُرْ رَحْمَتَكَ. وَاَحْيِي بَلَدَكَ الْمَيِّتَ » (۳۴۴)

واته: خوايه بهنده کانت تیر ئاوبکه. ههروهها گیانله بارانیش. وه بهزهیی خۆت بلاوبکه رهوه و شاره مردووه کهت زیندوو بکه رهوه.

له کاتی باران باریندا

« اَللّٰهُمَّ صَيِّبًا نَافِعًا » (۳۴۵)

واته: خوايه بارانیکی به لیژمه ی به سوود بیّت.

ذیکری دوا ی بارینی باران

« مُطِرْنَا بِفَضْلِ اللَّهِ وَرَحْمَتِهِ » (۳۴۶)

واته: بارانمان بؤ باری به فهزل و سوؤزو په حمه تی خوا ی گه وره وه.

(۳۴۳) البخاری ۲۲۴/۱ و مسلم ۶۱۳/۲.

(۳۴۴) ابوداود ۳۰۵/۱ و حَسَنَةُ الألبانی فی صحیح ابي داود ۲۱۸/۱.

(۳۴۵) البخاری مع الفتح ۵۱۸/۲. وه به (اللهم صيبا هنيئا) هاتووه. أخرجه أبو داود

(۵۰۹۹) و صححه الألبانی فی صحیح سنن ابي داود

(۳۴۶) البخاری ۲۰۵/۱ و مسلم ۸۳/۱.

لهو پارانہ وانہی کہ بو خوش کردنہ وهی

باران دہوتری (الإستحاء)

« أَللّٰهُمَّ حَوَالِنَا وَلَا عَلَيْنَا. أَللّٰهُمَّ عَلَيِ الْآكَامِ وَالظَّرَابِ. وَبُطُونِ الْأَوْدِيَةِ وَمَنَابِتِ الشَّجَرِ ». (۳۴۷)

واته: خوايه له چوار دهورمان بیبارینہو له سہرمان مہیبارینہ،
خوايه بیبه بو سہرگردو کورته شاخ و ناو شیوو دؤلہکان و
شوینی پووانی دارو درہختہکان.

له کاتی تہ ماشاگردنی مانگ (القمر) دا

« أَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنْ شَرِّ هَذَا الْغَاسِقِ إِذَا وَقَبَ ». (۳۴۸)

واته: پہنا ئەگرم بہ خواي گہورہ له خراپہی ئەم تاریکییہی
شہو کہ دادیت.

له کاتی بینینی ہہیف (مانگی یهك شہوہ) (الہلال) دا

« اللَّهُ أَكْبَرُ. أَللّٰهُمَّ أَهْلُهُ عَلَيْنَا بِالْأَمْنِ وَالْإِيمَانِ. وَالسَّلَامَةِ وَالْإِسْلَامِ.
وَالتَّوْفِيقِ لِمَا تُحِبُّ رَبَّنَا وَتَرْضَى. رَبَّنَا وَرَبُّكَ اللَّهُ ». (۳۴۹)

(۳۴۷) البخاري ۱ / ۲۲۴ و مسلم ۲ / ۶۱۴.

(۳۴۸) أخرجه الترمذي (۳۰۲/۹ تحفة) والحاكم في المستدرک من حدیث عائشة. قال

الترمذي: حدیث حسن صحیح، انظر مختصر تفسیر ابن کثیر ۳ / ۶۹۵: وقال

الحاكم: صحیح الإسناد. وأخرجه من حدیثه أيضاً النسائي انظر (تحفة

الذاکرین) ص ۱۷۷ وهو حدیث حسن. وصحّٰه الألباني. انظر السلسلة

الأحادیث الصحیحة (۱/۶۴۷).

(۳۴۹) الترمذي ۵ / ۵۰۴ والدارمي بلفظه ۱ / ۳۳۶ انظر صحیح الترمذي ۳ / ۱۵۷.

واته: خوا گوره‌یه. خواجه ئەم مانگه بیهینه‌ره‌وه به سه‌ماندا به
 ناشتی و ئاسایش و ئیمان و به کامه‌رانی و ئیسلامه‌تی‌یه‌وه و به
 ته‌وفیق و یارمه‌تی دانت بو ئەو شته‌ی په‌روه‌ردگار تو پیت
 خوشه‌و پی‌ی رازیت. (ئە‌ی مانگ) په‌روه‌ردگاری ئیمه‌و
 توش (الله)‌یه.

به پۆژوو بوون

- ۱- « پارشیوبکەن چونکە لە پارشیودا بەرەکەت هەیە » (٣٥٠)
- ۲- ئەگەر به پۆژوو بوویت و جوینیان پی دایت (یان شه‌ریان
 پی فرۆشتی) بلی: « **إِنِّي صَائِمٌ. إِنِّي صَائِمٌ** » (٣٥١)
- واته: من به پۆژووم. من به‌پۆژووم.
- ۳- « پیغه‌مبەر (ﷺ) له‌سه‌ر چه‌ند ده‌نکه خورما‌یه‌کی نه‌رم و
 پیگه‌یشتوو (**رُطَبٌ**) به‌ربانگ ده‌کرده‌وه پیش ئەوه‌ی نوێژ بکات.
 ئەگەر نه‌بوایه به خورمای ووشک (**تمرات**). ئەگەر نه‌بوایه به چه‌ند
 مشتیک له ئاو » (٣٥٢)

له کاتی به‌ربانگ کردنه‌وه‌دا

« **ذَهَبَ الظَّمْأُ وَابْتَلَّتِ العُرُوقُ. وَتَبَّتَ الأَجْرُ إِنْ شاءَ اللهُ** » (٣٥٣)

-
- (٣٥٠) البخاري ١٢٠/٤ و مسلم (١٠٩٥) عن أنس (ﷺ).
 - (٣٥١) البخاري مع الفتح ١٠٣/٤ و مسلم ٨٠٦/٢.
 - (٣٥٢) حسن صحيح (صحيح سنن أبي داود ٤٤٨/٢).
 - (٣٥٣) أخرجه أبوداود ٣٠٦/٢ وغيره. وانظر صحيح الجامع ٢٠٩/٤.

واته: تینوویه تی پویشیت وده ماره کان ره وینه وه و
پاداشته که شمان چه سپاوه و مسوگه ره به ویستی خوی گه وره.

نزاو پارانه وه نه گهر له لای نه هل و خیزانی

مالیک به ربانگت کرده وه

« أَفْطَرَ عِنْدَكُمْ الصَّائِمُونَ. وَأَكَلَ طَعَامَكُمْ الْأَبْرَارُ. وَصَلَّتْ عَلَيْكُمْ
الْمَلَائِكَةُ ». (۳۵۴)

واته: یاخوا پوژووه وانان له لاتان به ربانگ بکه نه وه و خواناس و
بی گوناهان له خواردنتان بخون و مه لائیکهت بو تان بیارینه وه.

نزاو پارانه وه ی پوژووه وان نه گهر

خواردنیان هینا و نه یشکاند

« إِذَا دُعِيَ أَحَدُكُمْ فَلْيُجِبْ. فَإِنْ كَانَ صَائِمًا فَلْيُصَلِّ. وَإِنْ كَانَ
مُفْطِرًا فَلْيُطْعَمْ ». (۳۵۵)

(۳۵۴) سنن ابي داود ۳/۳۶۷. وابن ماجه ۱/۵۵۶. والنسائي في عمل اليوم والليلة
برقم (۲۹۶-۲۹۸). وه دهقه كهی وایه كه پیغه مبه ر(ﷺ) نه مهی فهرموو کاتی
به ربانگی له لای خیزانی مالیک کرده وه/ وصحه الالبانی فی صحیح ابي داود
۷۳۰/۲.

(۳۵۵) مسلم ۲/۱۰۵۴.

تیبینی: درسته نه گهر پوژووی سوننه تی گرتبوو وه ده عوهت کرا بو خواردنیك كه
پوژووه كهی بشکینیت و خوی له مه دا سه رپشکه / مسلم ۱۹۵۰-۱۹۵۱
والترمذی وغیره. وانظر إرواء الغلیل (۹۶۵).

واته: ئەگەر یهكك له ئیوه بانگ كرا بو دهعههتیك با بچیت. ئەگەر به پۆژوو بوو ئەوا با بیاریتهوه بویان به بهرەكەت و ئەگەر به پۆژوو نهبوو بابخوات.

نزاو پارانهوهی شهوی قهدر (لیلة القدر)

«اللَّهُمَّ إِنَّكَ عَفُوفٌ [كَرِيمٌ] تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنِّي.» (٣٥٦)

واته: خوايه تو لی بووردهو بهخشندهیت و لیبووردنت پی خوشه. ساخوايه لیم خوش بهو لیم ببوره.

ئەگەر نیازی قوربانی کردنت هه بوو

«إِذَا دَخَلَ الْعَشْرُ. فَأَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يُضَحِّيَ. فَلَا يَمَسُّ مِنْ شَعْرِهِ. وَلَا مِنْ بَشْرِهِ شَيْئًا.» (٣٥٧)

واته: ئەگەر (ده) پۆژی یهكه می مانگی (ذی الحجّة) هات و دهستی پی کردو یهكك له ئیوه ویستی و ابوو كه قوربانی بکات با هیچ دهست نه دات له مووو نینۆکی و لی نه کاتهوه.

(٣٥٦) صحیح (صحیح ابن ماجه ٣٢٨/٢) بدون لفظ: «کریم». والترمذی

(صحیح الترمذی) (٢٧٨٩) بهذا اللفظ وصححه الألبانی.

(٣٥٧) مسلم (١٩٧٧) وأبو داود (٢٧٩١) والنسائي (٢١١/٧ و ٢١٢) وغيره

عن ام سلمة (رضي الله عنها).

له کاتی سهربرین و قوربانیدا

« بِسْمِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، [اللَّهُمَّ مِنْكَ وَلَكَ] . اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنِّي » . (۳۵۸)

واته: به ناوی خواو خوا گه وره یه. خواجه له تووه یه و بو توویه. خواجه لیّم و هر گره و لیّم قبول بکه.

ته کبیر کردن بو جه ژنه کان

کاتی ته کبیر کردن له جه ژنی ره مه زاندا له کاتی دهر چونه وه یه بو نویژ تا نویژ ته و او ده بی و له جه ژنی قوربانیشدا له به ره به یانی پوژی عه ره فه وه یه تا کو تایی پوژی (آیام التشریق) . (۳۵۹)

به م شیوازانه:

۱- « اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ . لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ . وَاللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ .
وَلِلَّهِ الْحَمْدُ » . (۳۶۰)

۲- « اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ . وَاللَّهُ الْحَمْدُ . اللَّهُ أَكْبَرُ وَأَجَلُّ .
اللَّهُ أَكْبَرُ عَلَيَّ مَا هَدَانَا » . (۳۶۱)

(۳۵۸) مسلم ۱۵۵۷/۳ و البیهقی ۲۸۷/۹ و مابین المعکوفین للبیهقی ۲۸۷/۹ و غیره
و الجملة الأخيرة سقتها بالمعنى من رواية مسلم.

(۳۵۹) انظر (سلسلة الأحاديث الصحيحة) (۱۷۰) و مجموع الفتاوى ۲۲۰/۲۴ و انظر
سبل السلام ۷۱/۲-۷۲.

(۳۶۰) رواه ابن أبي شيبة ۱۶۸/۲ بإسناد صحيح موقوفاً على ابن مسعود (رضي الله عنه).
وصححه الألباني في الإرواء ۱۲۵/۳.

(۳۶۱) رواه البیهقی ۳۱۵/۳ و سنده صحیح موقوفاً على ابن عباس
(رضي الله عنهما).

واته: خوا گه وره یه، خوا گه وره یه، خوا گه وره یه و ستایش بو
خوایه. خوا گه وره یه و خاوه نی شکوو ریژه. خوا گه وره یه له سهر
ئه وه ی ریڼمایي کردوین.

۳- ((اللَّهُ أَكْبَرُ. اللَّهُ أَكْبَرُ. اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيراً)) (۳۶۲)

تیبینی: ته کبیر کردن له جه ژن دا له هموو کاته کانی دا
(که دیاری کراوه) سوننه ته و تایبته نی یه به دوا ی نویژه
فهرزه کانه وه و به س. وه دروسته که دهنگی هه لپری.

جه ژنه پیروژه کردن

((تَقَبَّلَ اللَّهُ مِنَّا وَمِنْكَ)) (۳۶۳)

واته: خوا له ئیمه و له توشی قبول بکات.

پوژوووه سوننه ته کان

۱- شهش پوژ له مانگی شه وال (شه شه لان): پیغه مبهری خوا (ﷺ)
ده فهرمویت: ((هر که سیك مانگی ره مه زان بگریت و به دوا ی دا شهش
پوژ له مانگی شه وال بگریت وه کو پوژوووی ساله که وایه)) (۳۶۴)

(۳۶۲) أخرجه عبدالرزاق ومن طريقه البيهقي في (السنن الكبرى) ۳/۳۱۶ بسند صحيح.

(۳۶۳) قال أحمد: اسناد حديث أبي أمامة جيد. وانظر (الجواهر النقي) ۳/۳۲۰ وقال

السيوطي في (الحاوي) ۱/۸۱: إسناده حسن. وقال ابن حجر: ورويناه في

(المحاملات) بإسناد حسن عن جبير ابن نفير من فعل الصحابة ايضاً / (فتح

الباري) ۲/۴۴۶.

(۳۶۴) مسلم ۲/۸۲۲ وغيره.

- ۲- (نۆ) پۇژى يەكەمى مانگى (ذى الحجّة) نۆمىنەى حاجيان. (۳۶۵)
- ۳- مانگى موخەپەم: ((چاكتىن پۇژوو دواى پەمەزان مانگى موخەپەمە...)). (۳۶۶)
- ۴- مانگى شەعبان. (۳۶۷)
- ۵- دووشەممەو پىنج شەممەى ھەموو ھەفتەيەك. (۳۶۸)
- ۶- پۇژە سىپىيەكان (أيامُ البيض) واتە: (۱۵، ۱۴، ۱۳) ى ھەموو مانگىك (مەبەست مانگى كۆچىيە). (۳۶۹)
- ۷- پۇژا نا پۇژىك: ((لەپۇژووى داود پىغەمبەر (عليه الصلاة والسلام) چاكتى نىيە كە نىوہى سالى دەگرت. پۇژىك بگرەو پۇژىك بشكىنە)). (۳۷۰)

(۳۶۵) ابوداود ۸۱۵/۲ وغىرە ھو ھىث حَسَن.

(۳۶۶) مسلم ۸۲۱/۲ وغىرە.

(۳۶۷) البخارى ۲۱۳/۴ ومسلم ۸۱۱/۲.

(۳۶۸) رواه أبو داود (۲۴۳۶) والترمذى والنسائى وابن ماجه بألفاظٍ مختلفَةٍ ھو

ھىث صحىح. انظر صحىح أبى داود (۲۱۲۸). والإرواء ۱۰۵/۴-۱۰۶.

(۳۶۹) مسلم ۸۱۸/۲ وغىرە عن أبى قتادة. تیبىنى: بۆيە پىئى دەوترى (أيامُ البيض)

چونكە مانگ لەو سى شەوھىدا زۆر پووناكەو ديارە.

(۳۷۰) البخارى ۲۲۴/۴ ومسلم ۸۱۷/۲.

تیبىنى: ئەمەش بە مەرچىك شەرع پازى بىت پىئى و نەكەوئتە ئەو پۇژانەى كە دوست

نىيە بە پۇژوو بىت تىايدا ھەك: (جەژن - أيامُ التَّشْرِيقِ - پۇژى ھەينى بە تەنھا -

پۇژى شەممە (مەگەر بۇ فەرز بىت) - ... ھتد).

۸- پۆژووی عەرەفە: « پۆژووی پۆژی عەرەفە خوی گەرە دەیکاتە مایە سیرینەووی گوناھی سالیکی پییشووی وه سالیکی دوایی ». (۳۷۱)

۹- پۆژووی عاشورا واتە (۱۰) ی مانگی مەحرەم: «... وه پۆژووی پۆژی عاشورا خوی گەرە گوناھی سالیکی پییشووی پی دەسپیتەوه ». (۳۷۲)

لە کاتی توورەبووندا

بلی: « أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ». (۳۷۳)

واتە: پەنا دەگرم بە خوی گەرە لە شەیطانی نەفرەت لی کراوو دوورخراوه لە رحمەتی خوا.

ئەگەر کەسیکی تووش بوو بە بە لایەکت بینی

بلی: « أَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَافَانِي مِمَّا ابْتَلَاكَ بِهِ. وَفَضَّلَنِي عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقَ تَفْضِيلاً ». (۳۷۴)

واتە: ستایش بۆ ئەو خویەیی منی پاراست لەووی تووشی تۆی کردوو و فەزلی منی داوه بەسەر زۆریک لە دروست کراوه کانی دا.

(۳۷۱) مسلم ۸۱۸/۲.

(۳۷۲) مسلم ۸۱۸/۲. پیغەمبەر (ﷺ) دەیەم پۆژی گرت و فەرمووی ئەگەر سالیکی تر

بمێنم نۆیەمیش دەگرم، بەلام ئەو بوو لە سالی داها توودا وەفاتی کرد. وه

دەیفەرموو (پۆژی عاشورا بە رۆژووبن و موخالەفە جوله کە بکەن بەووی

لەگەلی دا رۆژیک لە پییشی یهوه یان لە دوایهوه بە رۆژوو بن). رواه مسلم (۱۱۳۳).

(۳۷۳) البخاري ۹۹/۷ و مسلم ۲۰۱۵/۴.

(۳۷۴) هەركەسی ئەمە بلی لەو بە لایەیی تووش نابێ / الترمذي ۴۹۴/۵ و ۴۹۳/۵ وانظر

صحيح الترمذي ۱۵۳/۳.

ووتارى پيويستى (خُطبةُ الحاجة)

« إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ نَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ
أَنْفُسِنَا وَسَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا
هَادِيَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ
مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ. »

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ

إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴾ (آل عمران: ١٠٢)

﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ
مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ
وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴾ (النساء/١)

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ
أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴾.
(الأحزاب: ٧٠-٧١)

أما بعدُ فإنَّ أصدقَ الحديثِ كتابُ اللهِ، وخيرَ الهدي هديُّ

مُحَمَّدٌ (ﷺ)، وَشَرَّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا، وَكُلُّ مُحَدَّثَةٍ بَدْعَةٌ، وَكُلُّ بَدْعَةٍ ضَلَالَةٌ، وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ. (۳۷۵)

واته: سوپاس و ستایش بؤ خواجه، ستایشی دهکین و داوی کومهکی و لی خوش بوونی لی دهکین. وه پهنا دهگرین به خوا له خراپی دهر وون و کرده وه کانمان، هر که سیک خوا رینومایی بکات گومرا کهری نییه و که سیک گومرا بییت رینمایی کهری نییه، وه شایه تی ددهم که هیچ په رستراویک نییه به هق جگه له (الله). تاکی بی هاوبه شه، وه شایه تی ددهم که موحه ممد (ﷺ) بهنده و نیردراوی خواجه.

(نهی نهوانه ی ئیماننان هیناوه ته قوا خوی بکن به ته قوایه کی هق و مه شمرن به موسلمانیتی نه بییت } واته: به رده وام پاریزگاری ئیسلامه تی خوتان بکن {). (۳۷۶)

(۳۷۵) نه مه بریتییه له دهقی نه و وتاری پیویستییه کی پیغهمبر (ﷺ) ده یکرده دستپیکی ووتاره کانی و فیری هاوه له کانی شی ده کرد. نه و وتاره (شهش) که له هاوه لان (رهزای خویان لی بییت) گپراویانه ته وه و کومه لیک له پیشه وایانی فرموده له (مصنف) ه کانیاندا دهریان هیناوه له وانه: امام احمد (۲۷۲/۵) و مسلم فی (صحیحه) (۶۶۷/۵۹۲/۲) و ابوداود و النسائی و ابن ماجه و الحاکم و الطیالسی و فی (صحیح النسائی) (۱۳۳۱) و فی (المشکاة) (۳۱۴۹) و (الکلم الطیب) (۲۰۵).

(۳۷۶) مختصر تفسیر ابن کثیر (۳۰۳/۱).

(ئەى خەلكىنە تەقواى پەروەردگارتان بكنە و پەرسىشى بۇ ئەنجام بىدەن، ئەو خوايەى كەوا بەدى هېناون لە يەك نەفس (كە ئادەمە **عليه الصلاة والسلام**) . وە لەو نەفسە خىزانەكەى بۇدروست كرد(كە حەواء)ە. وە لەو دووانە چەندەها پياوان و ئافرەتانى رەنگ و زووبان جياوازى دروست كردو خستەوہ. وە تەقواى ئەو خوايە بكنە كە داواى پىدەكەن و لىى دەپارپىنەوہ، وە پارىزگارى سىلەى رەحم بكنە لە نىوانتاند، بە راستى خواى گەورە ئاگادارە بەسەرتانەوہ). (۳۷۷)

(ئەى ئەوانەى ئىمانتان هېناوہ تەقواى خوا بكنە و ووتەيەكى راست و تەواو بلىن تا خواى گەورە كارەكانتان بۇ چاك بكات بەرەو صەواب و لە گوناھەكانتان دەبورىت، وە ھەر كەسىك گوى رايەلى خواو پىغەمبەرەكەى **(ﷺ)** بكات بە راستى بردويەتىيەوہ بە بردنەوہيەكى گەورە). (۳۷۸)

پاشان راستىن ووتەو فەرموودە كىتابەكەى خوايەو چاكتىن رىنموى رىنومايى پىغەمبەرە **(ﷺ)**، وە خراپتىنى كاروبارەكان تازە گەرىيەكانىتى، وە ھەموو تازەگەرىيەكيش لە دىندا (كە تىايدا نەبىت) داھىنراوہ، وە ھەموو داھىنراوئىكيش گومرايىيەو ھەموو گومرايىيەكيش لە ئاگردايە.

(۳۷۷) مختصر تفسير ابن كثير(۱/۳۵۴).

(۳۷۸) مختصر تفسير ابن كثير(۳/۱۱۶).

نهو ذیکرهی له دانیشتگا (مه جلیس) دا دهووتری

له ابن عمرهوه فهرموویهتی: پیغه مبهری خوا (ﷺ) پیش نهوهی ههستی له مه جلیسیکدا دهیانژمارد سهه جار دهیغه رموو: «رَبِّ اغْفِرْ لِي وَتُبْ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الْغَفُورُ» (٣٧٩)

واته: پهروهردگار لیم خوش بهو گهپانهوهه لئ وهربگره بهراستی تو توبه وهرگری لئ بووردهیت.

که فارهتی دانیشتگا (مه جلیس)

«سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ. أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ. أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ» (٣٨٠)

واته: خوايه پاک و بی گهردی و ستایش بو توبه. شایهتی دهدهم که هیچ پهراویک نییه به ههق جگه له تو، داواوی لئ خوشبوونت لئ دهکهه و دهگه پیمهوه بو لات.

(٣٧٩) الترمذی وغیره وانظر صحیح الترمذی ١٥٣/٣ و صحیح ابن ماجه ٣٢١/٢ و لفظه للترمذی.

(٣٨٠) ههکه سیک له مه جلیسیکدا دابنیشتی و زور ههلهو قسهی بی بایهخی تیدا بکات و پیش نهوهی لهو مه جلیسه ههستی بلئ... (فهرمودهکه).. نیلا خوا له تاوانی نهو مه جلیسهی خوش دهبی / أخرجه أصحاب السنن وهو صحیح، وانظر صحیح الترمذی ١٥٣/٣. وهچه سپاوه که عائیشه (پهزای خوا لئ بییت) فهرموویهتی: پیغه مبهر (ﷺ) له هیچ مه جلیسیکدا دانهنیشتووه و قورئانی نه خویندوه و نویتزیکی نه کردوه نیلا نهوهی بهم ووشانه کوتایی پی هیناوه... فهرمودهکه... أخرجه النسائي في عمل اليوم والليله برقم (٣٠٨) وأحمد ٧٧/٦٠ وصححه الدكتور فاروق حمادة في تحقيقه لعمل اليوم والليله للنسائي ص / ٢٧٣.

پارانه‌وهی دواى دانىشتن

«اللَّهُمَّ اقْسِمْ لَنَا مِنْ خَشْيَتِكَ مَا تَحُولُ بِهِ بَيْنَنَا وَبَيْنَ مَعَاصِيكَ. وَمِنْ طَاعَتِكَ مَا تُبَلِّغُنَا بِهِ جَنَّتِكَ. وَمَنْ الْيَقِينُ مَا تُهَوِّنُ بِهِ عَلَيْنَا مَصَائِبَ الدُّنْيَا. اللَّهُمَّ مَتِّعْنَا بِأَسْمَاعِنَا وَأَبْصَارِنَا وَقُوَاتِنَا مَا أَحْيَيْتَنَا. وَاجْعَلْهُ الْوَارِثَ مِنَّا. وَاجْعَلْ ثَأْرَنَا عَلَى مَنْ ظَلَمْنَا وَانصُرْنَا عَلَى مَنْ عَادَانَا. وَلَا تَجْعَلْ مُصِيبَتَنَا فِي دِينِنَا. وَلَا تَجْعَلِ الدُّنْيَا أَكْبَرَ هَمِّنَا وَلَا مَبْلَغَ عِلْمِنَا. وَلَا تُسَلِّطْ عَلَيْنَا مَنْ لَا يَرْحَمُنَا» (۳۸۱)

واته: خوايه له ترسى خوت ئه وهنده مان به سهردا به ش بکه که دورمان بخاته وه له سه رپيچی کردنت. وه له گوی پايه لی خوت ئه وهنده مان پی ببه خشه که بمانگه یه نیته به هه شته که ت. وه له دلنیایی ئه وهنده مان پی ببه خشه که به لا و موسیبه ته کانی دنیا مان لا ئاسان بکات. خوايه کامه رانمان بکه به بیستن و بینین و هیزه کانمان تا ده مان ژیه نهی و له دواى خو مان به میرات به جی پی بهیله بو که س و کارو نه وه کانمان. وه پق و توره ییمان پوو پی بکه ره ئه وه که سه ی سته می لی کردووین و سه رمان بخه به سه ر ئه وه دا دوژمنا یه تیمان ده کات. وه به لا و موسیبه تمان مه خه ره دینه که مانه وه و دنیا مه که به گه وره ترین خه فه تمان و مه یکه ره ئه و پهری زانستمان و خوايه که سی که ده سه لا تدار مه که به سه رماندا که ره حمان پی ناکات و به زه یی نایه ته وه پیماندا.

(۳۸۱) الترمذی ۵۲۸/۵ والحاکم ۲۵۸/۱ وصححه ووافقه الذهبی. وابن السنی

برقم (۴۴۶) وانظر صحیح الترمذی ۱۶۸/۳ وصحیح الجامع ۴۰۰/۱.

نُهْگەر که سیک پی ووتی خواییت خوش بییت (غفر الله لک)

له (عبدالله ی کوری سرجس) هوه ده فهرمویت: هاتم بو خزمه تی پیغه مبهر (ﷺ) و له و خواردنه که یم خواردو پیم ووت: (غفر الله لک) یا رسول الله (خواییت خوش بییت ئه ی پیغه مبهری خوا. ئه ویش فهرمووی: « و لک » واته: وه له توش خوش بییت. (۳۸۲)

نُهْگەر که سیک چاکه یه کی له گه لدا کردیت

(ههر که سیک چاکه یه کی له گه لدا کراو به بکه ری چاکه که ی ووت: « جزاک الله خیراً » واته: خوا پاداشتی چاکه ت بداته وه. ئه واه ئه وپه ری سوپاس و ستایشی کردوه. (۳۸۳)

ئهو ذیکره ی که خوا ده تپاریزی به هویه وه له (ده جبال)
« مَنْ حَفِظَ عَشْرَ آيَاتٍ مِنْ أَوَّلِ سُورَةِ الْكَهْفِ عُصِمَ مِنَ الدَّجَالِ » (۳۸۴).

(۳۸۲) أحمد ۸۲/۵ والنسائي في عمل اليوم والليلة ص (۲۱۸) برقم (۴۲۱) تحقيق الدكتور فاروق حمادة.
(۳۸۳) أخرجه الترمذي رقم (۲۰۳۵) وانظر صحيح الجامع (۶۲۴۴) وصحيح الترمذي ۲۰۰/۲.
(۳۸۴) مسلم ۵۵۵/۱. وه له ريوایه تيکدا: « مِنْ آخِرِ الْكَهْفِ » . واته: له کو تايی سوره تی (الکھف) ۵۵۶/۱.

واته: هر كه سيك (ده) نايه تي سه ره تاي سوره تي (الكهف)
له بهر بكات له ده جال ده پاريزيت.
وه په نا گرتن به خوي گه وره له ناشووبه ي ده جال له دوي
ته حيا تي كو تاي هموو نويزي كه وه. (۳۸۵)

نه گهر كه سيكت له بهر خوا خوش ويست

پي بلي: ((اِنِّي اُحِبُّكَ فِي اللّٰهِ)) . (۳۸۶)

واته: من له بهر خوي گه وره توم خوش دهويت.

نه گهر موسلمانيك پي ووتی من له بهر خوا

خوشم دهويت

پي بلي: ((اُحِبُّكَ الَّذِي اُحِبَّتَنِي لَهُ)) . (۳۸۷)

واته: نهو خوايه خوشي بوويت كه منت له بهر نهو خوش
دهوي.

-
- (۳۸۵) بروانه فرموده يه كه م و دوهم و سي يه مي لاپره (۸۷) ، (۸۸).
(۳۸۶) اخرجه ابوداود ۳۳۳/۴ وحسنه الألباني في صحيح أبي داود ۹۶۵/۳.
(۳۸۷) اخرجه ابوداود ۳۳۳/۴. وحسنه الألباني في صحيح أبي داود ۹۶۵/۳.

نُهْگەر موسلمانیک پی کهنی

پی بلی: « أَضْحَكَ اللَّهُ سِنَّكَ » (۳۸۸)

واته: یاخو ههردهم له پی کهنین و دل خوشی دا بیت.

نُهْگەر کهسیک پارهو سامانی خسته رووت

پی بلی: « بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِي أَهْلِكَ وَمَالِكَ » (۳۸۹)

واته: خوی گهوره فهرو بهرکهت بخاته خیزان و مال و

سامانتهوه.

نزاو پارانتهوه بو خاوهن مال له کاتی قهرز گهراندنهوهدا

« بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِي أَهْلِكَ وَمَالِكَ. إِنَّمَا جَزَاءُ السَّلْفِ الْحَمْدُ

وَالْأَدَاءُ » (۳۹۰)

واته. خوا بهرکهت بخاته ناو خیزان و سامانتهوه. به راستی

پاداشتی قهرز دان سوپاس و ستایش کردن و قهرز گهراندنهوهیه

وهک خوی.

(۳۸۸) رواه البخاري الفتح (۳۶۸۳) ومسلم في فضائل الصحابة (۲۳۹۶) عن سعد بن

أبي وقاص (رضي الله عنه).

(۳۸۹) البخاري مع الفتح ۸۸/۴.

(۳۹۰) أخرجه النسائي في عمل اليوم والليلة ص (۳۰۰) وابن ماجه ۸۰۹/۲ وانظر

صحيح ابن ماجه ۵۵/۲. وفي روايته: «... إِنَّمَا جَزَاءُ السَّلْفِ الْوَفَاءُ وَالْحَمْدُ»

حديث حسن. واته: ... پاداشتی قهرز گهراندنهوه وهفاو سوپاس کردنه

لهسهری.

نزاو پارانهوهی ترسان له هاوبهش دانان بو

خو(الشرك)

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أُشْرِكَ بِكَ وَأَنَا أَعْلَمُ. وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا لَا أَعْلَمُ.» (٣٩١)

واته: خوايه پهنا ت پى ئهگرم لهوهى كه هاوبهشت بو دابنيم و ئاگادار بى پى، وه داواى ليخوشبوونت لى دهكهه لهوهى كه نايزانم و ئاگادار نيم پى.

كه فارهتى سويند خواردن به غهبرى خوا

(ههر كهسى سويندى خواردو وتى به لات و عوزا (٣٩٢) با بلى: « لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ » . وه ههر كه سىك به هاوپىكهى ووت: وه ره با قومارت له گهل بكهه با خيرىك بكات). (٣٩٣)

(٣٩١) أحمد ٤٠٣/٤ وغيره وانظر صحيح الجامع ٢٣٣/٣ وصحيح الترغيب والترهيب للالباني ١٩/١.

(٣٩٢) كه ئهه دووانه ناوى دوو بت و پهستراوى سهردهمى نهفامى بووه، وه بى گومان سويند خواردن به ههرشتىكى تر(جگه لهخواى پهروهردگار) هه مان حوكمى ههيهو دروست نىيهو هه مان كه فارهتى دهوى.

(٣٩٣) البخاري ٤٦٧/١١ ومسلم (١٦٤٧) عن أبي هريرة (رضي الله عنه).

چي دهليٰ نه گهر ديار يبهك يا خير يكي دا به كه سيك و نه ويش پارايه وه بوي يان نه گهر يه كي پي ويوتى: (بارك الله فيك)

عائيشه (رهزاي خواي لي بيت) فهرموويه تي: مهريكيان به ديارى
هينا بو پيغه مبهري خوا (ﷺ)، نه ويش فهرموي: به شي بكه.
وه عائيشه (رهزاي خواي لي بيت) كاتيڪ خزمه تكاره كه ي
ده گه پرايه وه له ماله كان دهيفه رموو: وتيان چي؟ دهيفه رموو:
دهيانوت: (بارك الله فيكم) واته: خوا بهر كه ت بخاته ناوتان.
عائيشه ش دهيفه رموو: ((وَفِيهِمْ بَارِكُ اللَّهُ) نَرُدُّ عَلَيْهِمْ مِثْلَ مَا قَالُوا
وَ يَبْقَى أَجْرُنَا لَنَا)) (٣٩٤)

واته: خواي گه وره بهر كه ت برڙي به سهر نه وانيشدا، چي يان
ووت پي يان دهليينه وه وه پاداش ته كه شمان بو خو مان
دهميينته وه.

پاران هوهي به دل دا هاتني ره شينيو شوومي (الطيرة) ((اللهم لا طير إلا طيرك. ولا خير إلا خيرك. ولا إله غيرك)) (٣٩٥)

(٣٩٤) أخرجه ابن السني ص (١٣٨) برقم (٢٧٨) وانظر الوابل الصيب لابن القيم ص
(٣٠٤) تحقيق بشير محمد عيون.

(٣٩٥) أحمد ٢٢٠/٢ وابن السني برقم ٢٩٢ وصححه الالباني في الاحاديث الصحيحة
٥٤/٣ رقم (١٠٦٥) / به لام گه شينيو (الفال) پيغه مبهري (ﷺ) پي وي خوش بووه،
بويه وشه يه كي خوشي له كا براهه ك بيست و پي وي خوش بوو فهرموي: ((أخذنا
فألك من فيك)) واته: وشه يه كي گه شينيو ايمان له ده مي خوته وه وه رگرت) /
ابو داود وأحمد. وصححه الألباني في الصحيحة ٣٦٣/٢ عند أبي الشيخ في أخلاق
النبي (ﷺ) ص (٢٧٠).

پارانہوہی سوار بوونی وولآغ یان نامیری گواستنہوہ

« بِسْمِ اللَّهِ. الْحَمْدُ لِلَّهِ. ﴿سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ* وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ﴾ الْحَمْدُ لِلَّهِ. الْحَمْدُ لِلَّهِ. الْحَمْدُ لِلَّهِ. اللَّهُ أَكْبَرُ. اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ. سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ. » (۳۹۶)

واته: به ناوی خوا. ستایش بو خوا. پاکى و بى كه م و كورتى و گه وره یی بو ئەو خوایهی ئەمەى بو ژیربار خستوین و ئیمه دسته لاتمان نه بوو به سه ری دا، وه ئیمه (له پوژی دوایى دا) بو لای په روه دگارمان ده گه ریینه وه. سوپاس و ستایش بو خوا... خوا گه وره یه... پاکى و بى كه م و كورتى و گه وره یی بو تو یه خوایه من سته م له نه نفسی خو م كردوو وه لیم خو ش به. به راستی كه س له گونا ه خو ش نابى جگه له تو.

نز او پارانہوہی چوون بو گه شت (سه فہر)

۱- « اللَّهُ أَكْبَرُ. اللَّهُ أَكْبَرُ. اللَّهُ أَكْبَرُ. ﴿سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ* وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ﴾ اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ فِي سَفَرِنَا هَذَا الْبِرَّ وَالتَّقْوَى. وَمِنَ الْعَمَلِ مَا تَرْضَى.

(۳۹۶) أبوداود ۳۴/۳ والترمذی ۵۰۱/۵ وانظر صحيح الترمذی ۱۵۶/۳.

اللَّهُمَّ هَوِّنْ عَلَيْنَا سَفَرَنَا هَذَا وَأَطْوِرْ عَنَّا بُعْدَهُ. اللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ
فِي السَّفَرِ. وَالْخَلِيفَةُ فِي الْأَهْلِ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ وَعْثَاءِ السَّفَرِ.
وَكَآبَةِ الْمَنْظَرِ. وَسُوءِ الْمُنْقَلَبِ فِي الْمَالِ وَالْأَهْلِ».

وه نه گهر گه پرایه وه له سه فهر ده یلیته وه وه نه مه ی بؤ زیاد ده کات:
«آیون. تائبون. عابدون. لربنا حامدون» (۳۹۷)

واته: خوا گه وره یه ... پاکی و بی گهر دی بؤ نه و خویه ی نه مه ی
بؤ ژیر بار خستووین و ئیمه ده سته لآتمان نه بوو به سه ری دا،
وه ئیمه (له پوژی دوا یی دا) بؤ لای په روه ردگارمان ده گه پریینه وه.
خویه له م گه شته ماندا داوای کرده وه ی چاک و په فتاری جوان و
ته قوات لی ده که یین و داوای کاریکت لی ده که یین که پی پی رازی
بیت. خویه نه م گه شته مان بؤ ئاسان بکه و دوری یه که یمان بؤ
نزیک بخه ره وه. خویه تو ئاگات لیمانه له گه شته که ماندا و تو
پاریزه ری که س و کارمانی (که جیمان هیشتون). خویه په نات پی
نه گرم له نارپه حه تی و ناسوری گه شت و غه مباری رواله ت و شتی که
که غه مبارم بکات و خراب گه رانه وه بؤ مال و خیزان (به وه ی که
شتی کیان لی ببینم دل ته نگم بکات) ... گه راینه وه له بی ئاگایی
(به ویستی خوا). به ته و به کردن و په رسته شه وه، ستایشی
په روه ردگارمان ده که یین.

(۳۹۷) مسلم ۹۹۸/۲. وفي رواية: «آیون إن شاء الله...». وه پروانه ته فسیری

نایه تی (۱۲-۱۳-۱۴) ی سوره تی (الزخرف).

۲- له ئه‌بی هورهیرهوه (په‌زای خوای لی بیّت) ده‌فه‌رموئیت:
 پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) ئه‌گه‌ر سه‌فه‌ری بکر دایه‌و سواری وولاغه‌که‌ی
 ببوایه ده‌یفه‌رموو: « أَللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ وَالْخَلِيفَةُ فِي
 الْأَهْلِ. اللَّهُمَّ اصْحَبْنَا بِنُصْحِكَ. وَاقْلِبْنَا بِذِمَّةِ. اللَّهُمَّ ازْوِ لَنَا الْأَرْضَ.
 وَهَوِّنْ عَلَيْنَا السَّفَرَ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ وَعْثَاءِ السَّفَرِ.
 وَكَآبَةِ الْمُنْقَلَبِ ». (۳۹۸)

واته: ئه‌ی خوایه تو ئاگادارمی له گه‌شته‌که‌مداو ئاگاداری
 که‌سوکارمی. خوایه به‌ ئاموژگاری خوټ ئاگات لی‌م بی‌ت و به
 چاودی‌ری خوټ بمانگی‌ره‌وه مه‌نزلگا. خوایه زه‌ویمان بو بی‌نه‌وه
 یه‌ک و گراندی‌و نار‌ه‌حه‌تی گه‌شتمان له‌سه‌ر ئاسان بکه، خوایه من
 په‌نات پی‌ده‌گرم له‌ ناسو‌ری گه‌شت و به‌ غه‌مباری گه‌رانه‌وه.

ئه‌وشتانه‌ی په‌نا ده‌گری به‌ خوای گه‌وره‌لی‌ی له‌ گه‌شتدا

له‌ عبدالله‌ی کوری سرجس (په‌زای خوای لی بی‌ت) ده‌فه‌رموئیت:
 (كان رسول الله (ﷺ) إذا سافر يتعوذ من وَعْثَاءِ السَّفَرِ وَكَآبَةِ
 الْمُنْقَلَبِ، وَالْحَوْرِ بَعْدَ الْكُورِ. وَدَعْوَةَ الْمَظْلُومِ، وَسُوءَ الْمَنْظَرِ فِي الْأَهْلِ
 وَالْمَالِ). (۳۹۹)

(۳۹۸) رواه الترمذي برقم (۳۴۳۸) و صححه الألباني في صحيح الترمذي برقم (۲۷۳۴).
 (۳۹۹) رواه مسلم ۱۱۱/۹ والنسائي ۲۷۲/۸.

واته: پیغهمبهری خوا (ﷺ) نه گهر سه فهری بکردایه پهنای ده گرت به خوی گهوره له ناسوری گهشت و غهمباری پوآلهت و گهرانه وه به غهمباری و له نوقسانی دواي زیاده (یان له خراپ بوونی کاروبارمان دواي چاک بوونی) (٤٠٠) وه له پارانه وهی ستهم لی کراوو خراپ گهرانه وه بو ناو کهس و کارو مال و سامان.

نزاو پارانه وهی چوونه ناو گوندیک یان شاریک

«اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَمَا أَظْلَنَ. وَرَبَّ الْأَرْضِينَ السَّبْعِ وَمَا أَقْلَنَ. وَرَبَّ الشَّيَاطِينِ وَمَا أَضْلَنَ. وَرَبَّ الرِّيَّاحِ وَمَا ذَرِيْنَ. أَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ. وَخَيْرَ أَهْلِهَا. وَخَيْرَ مَا فِيهَا. وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا. وَشَرِّ أَهْلِهَا. وَشَرِّ مَا فِيهَا.» (٤٠١)

واته: خوییه پهروهردگاری ههوت ئاسمانه کان و ئه وهی سیبهری بو ده کات، وه پهروهردگاری ههوت چینه کهی زهوی و ئه وهی ههلی گرتوووه. پهروهردگاری شهیطانه کان و ئه وانه ی گومرایان کردوون. پهروهردگاری (با) کان و ئه وهی له گهال خویاندا ده یبهن. داواي خیر و چاکه ی ئه م گونده و چاکه ی خه لکه که ی و ئه و چاکه یهت لی ده که م که تیایدایه و په نات پی ده گرم له خراپه که ی و خراپه ی خه لکه که ی و خراپه ی ئه وهی تیایه تی.

(٤٠٠) انظر النهاية لابن الأثير ١/٤٥٨.

(٤٠١) الحاكم وصححه و وافقه الذهبی ٢/١٠٠ وابن السني برقم (٥٢٤) وحسنه

الحافظ في تخريج الانكار. قال ابن باز: و رواه النسائي بإسناد حسن. انظر

تحفة الاخيار ص (٣٧). وصحيح الكلم الطيب ص ٦٧.

نزای چوونه بازار

« لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ. لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ. يُحْيِي وَيُمِيتُ. وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ. بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. » (٤٠٢)

واته: هیچ په‌رستراویک نی‌یه به هه‌ق جگه له (الله) تاکی بی‌هاوه‌له و مولک و ستایش بو‌ئوه و نه‌ژیه‌نی و نه‌مرینی و خوئی زیندوووه و هه‌رگیز نامری. خیر و چاکه به‌دهست ئه‌وه و به‌سه‌ر هه‌موو شتی‌کدا به‌توانا و ده‌سته‌لات‌داره.

له کاتی هه‌لدیرانی نامیری سواری یان سه‌رسم

دانی‌دا

بَلَىٰ « بِسْمِ اللَّهِ » (٤٠٣)

واته: به‌ناوی خوی گه‌وره.

(٤٠٢) هه‌رکەسی ئه‌مه بلای هه‌زار هه‌زار (میلیونیک) چاکه‌ی بو‌ده‌نوسری و هه‌زار هه‌زار گونا‌هی لی هه‌لده‌وه‌ری و هه‌زار هه‌زار پله به‌زده‌بیته‌وه لای خوی گه‌وره (وه ماییکی له به‌هه‌شت دا بو‌دروست ده‌کریت) / الترمذی ٢٩١/٥ والحاکم ٥٣٨/١ وحسنه‌ الالبانی فی صحیح ابن ماجه ٢١/٢ و فی صحیح الترمذی ١٥٢/٣. وانظر ترتیب احادیث صحیح الجامع الصغیر ٤١٣/٢ رقم (١٧).

(٤٠٣) ابوداود ٢٩٦/٤ وصحه‌ الالبانی فی صحیح ابی داود ٩٤١/٣.

نزاو پارانه وهی نهو کهسهی دهچیت بو گهشت

(المسافر) بو جیماو

«أَسْتَوِدِعُكُمْ اللَّهَ الَّذِي لَا تَضِيعُ وَدَائِعُهُ» (٤٠٤)

واته: نهتان سپیرم بهو خوییهی که سپارده زیاه ناکات.

پارانه وهو ناموزگاری جیماو

بو نهو کهسهی دهچیت بو گهشت

١- «أَسْتَوِدِعُ اللَّهَ دِينَكَ. وَأَمَانَتَكَ. وَخَوَاتِيمَ عَمَلِكَ» (٤٠٥)

واته: دین و نهمانهت و کوتایی کرده وهکانت دهسپیرم به خوی گهوره.

٢- «زَوَّدَكَ اللَّهُ التَّقْوَى. وَغَفَرَ ذَنْبَكَ. وَيَسِّرَ لَكَ الْخَيْرَ حَيْثُ مَا كُنْتَ» (٤٠٦)

واته: خوا تهقوات زیاد بکات و له گوناخت خوش بیّت وخیرو چاکهت بو ناسان بکات له هر جیگه و شوینیک بوویت.

(٤٠٤) أحمد ٤٠٣/٢ وابن ماجه ٩٤٣/٢ وانظر صحيح ابن ماجه ١٣٣/٢ وصحيح الجامع (٩٥٨).

(٤٠٥) أحمد ٤٩٩/٢ و الترمذي (٣٤٤٣) والنسائي في عمل اليوم والليلة (٥٢٣) وصححه الألباني في صحيح سنن الترمذي برقم (٢٧٣٨) وانظر صحيح الترمذي ١٥٥/٢ وه له ريوایه تیک دا: «..... وَآخِرُ عَمَلِكَ».

(٤٠٦) الترمذي. وانظر صحيح الترمذي ١٥٥/٣.

۳- له ئه‌بی هورهیرهوه (په‌زای خوای لی بی) پیاویک ووتی: ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا من ئه‌مه‌ویت سه‌فه‌ر بکه‌م، سا ئاموژگاریم بکه‌. ئه‌ویش فه‌رمووی: « **عَلَيْكَ بِتَقْوَى اللَّهِ. وَالتَّكْبِيرُ عَلَى كُلِّ شَرَفٍ** ». واته: ته‌قوای خوات هه‌بی‌ت و له‌سه‌ر هه‌موو به‌رزای‌یه‌ک ته‌کبیر (الله اکبر) بکه‌. جا کاتی پیاوه‌که پشتی هه‌لکردو پویش‌ت پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) فه‌رمووی: « **اللَّهُمَّ اطْوِلْهُ الْأَرْضَ. وَهَوِّنْ عَلَيْهِ السَّفَرَ** ». واته: خوایه: زه‌وی بو بینه‌وه یه‌ک و گه‌شت و سه‌فه‌ره‌که‌ی له‌سه‌ر ئاسان بکه‌. (٤٠٧)

ته‌کبیر کردن له به‌رزای‌ی و سه‌ره‌که‌وتن و

ته‌سبیح کردن له دابه‌زیندا

قال جابر (رضي الله عنه): « **كُنَّا إِذَا صَعَدْنَا كَبَّرْنَا. وَإِذَا نَزَلْنَا سَبَّحْنَا** ». (٤٠٨) واته: جابر (په‌زای خوای لی بی‌ت) ده‌فه‌رموویت: ئی‌مه‌ ئه‌گه‌ر به‌ شوینی به‌رزدا سه‌ره‌که‌وتینایه - **الله اکبر** - مان ده‌کردو ئه‌گه‌ر دابه‌زینایه - **سُبْحَانَ اللَّهِ** - مان ده‌کرد.

(٤٠٧) رواه الترمذي برقم (٣٤٤٥). وَحَسَنَهُ الْأَلْبَانِي فِي صَحِيحِ التِّرْمِذِيِّ بِرَقْمِ (٢٧٤٠).

(٤٠٨) البخاري مع الفتح ١٣٥/٦.

پارانہ وہی گہشتیار نہ گہر

پارشویوی بہ سہردا ہات

« سَمِعَ سَامِعٌ بِحَمْدِ اللَّهِ. وَحُسْنِ بَلَاءِهِ عَلَيْنَا. رَبَّنَا صَاحِبِنِ وَأَفْضَلِ عَلَيْنَا عَائِذَاً بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ ». (۴۰۹)

واتہ: (سَمِعَ سَامِعٌ) شایہ تیگ ٹاگادار بوو شایہ تی دا لہ سہر ستایش کردنمان بؤ خوی گہورہ لہ بہر نیعمہ تہ کانی و چاک و تاقی کردنہ وہ مان. وہ مانای (سَمِعَ سَامِعٌ): واتہ: بیسہری ئەم ووتہ یہم گہ یاندنی بہ غہیری خوی و ئەویش و ہکو ئەمہی ووت بؤ ٹاگادار کردنہ وہ لہ سہر ذیکر کردن لہ پارشیوداو لہ سہر پارانہ وہ تیایدا. وہ پەرودرگار بمانپاریژہ و فہزلی خۆتمان بہ سہردا پرژہ بہ نیعمہ تہ کانت و ہموو خراپہ یہ کمان لی دور بخەرہ وہ. (۴۱۰) پہنا ئەگرم بہ خوی گہورہ لہ ٹاگری دۆزہخ.

نزاو پارانہ وہی گہشتیار نہ گہر دابہ زی بہ جیگاہ کله

گہشتہ کہیدا یان لہ غہیری گہشت دا

بلی: « أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ». (۴۱۱)

(۴۰۹) مسلم ۴/۲۰۸۶.

(۴۱۰) شرح النووي ۳۹/۱۷.

(۴۱۱) ئەگہر ئەمہ بلی ہیچ شتیگ زیانی پی ناگہیہنی تا لہ شوینہی بار

دہکات/مسلم ۴/۲۰۸۰.

واته: په نا ئه گرم به ووشه ته واوه کانی خوی گه وره له خراپه ی دروست کراوه کانی.

نزاو ذیکری گه رانه وه له گه شت

له ابن عمره وه (په زای خویان لی بیت): پیغه مبهری خوا (ﷺ) ئه گه ر له غه زایان له حج بگه پرایه ته وه له سهر هموو به رزایی یه ک سی جار (الله اکبر) ی ده کردو پاشان ده یفه رموو: ((لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ. لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ. وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. آيُونَ. تَائِبُونَ. عَابِدُونَ. [سَاجِدُونَ]. لِرَبِّنَا حَامِدُونَ. صَدَقَ اللَّهُ وَعْدُهُ. وَنَصَرَ عَبْدَهُ. وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ)) (٤١٢)

واته: هیچ په رستراویک ذی یه به هق جگه له (الله) تاکی بی هاوه له. مولک و ستایش بو ئه وه به سهر هموو شتی کدا به توانایه. گه راینه وه له بی ناگایی به ته و به کردن و په رستش کردن و کورنوش بردنه وه. سوپاس و ستایشی په روه ردگارمان ده که یین. خوی گه وره به لینه که ی به راست به جی هی ناو به نده که ی خوی سهر خست و به ته نها خوی هموو کومه ل و پارته کانی شکاند.

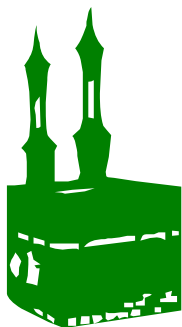
(٤١٢) البخاري رقم (١٧٩٧) ومسلم ٩٨٠/٢ و ١١٢/٩.

لە کاتی ھاتنی شتیکی خوۆشی یان ناخوۆشیدا

پێغەمبەری خوا (ﷺ) ئەگەر شتیکی خوۆشی بەسەردا بەھاتایە دەیفەرموو: « **أَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي بِنِعْمَتِهِ تَتِمُّ الصَّالِحَاتُ** ».

واتە: سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایەکی کە بە نیعمەتی ئەو دەوێت ھەموو چاکەکان تەواو دەبێت.

و ئەگەر شتیکی ناخوۆشی بەسەردا بەھاتایە دەیفەرموو: « **أَلْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ** ». واتە: سوپاس و ستایش بۆ خوا بە ھەموو بارێک. (٤١٣)

(٤١٣) أخرجه ابن السني في عمل اليوم والليلة والحاكم وصححه ٤٩٩ / ١ وصححه الألباني في صحيح الجامع ٢٠١/٤.

به نئی هه شته م:

فه زلی صلاوات دان له سهه ر پیغه مبهه ری خوا (صلوات اللہ علیہ)

خوای گه وره ده فه رموی: ﴿ إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ ﴾ *
يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿ (الأحزاب: ٥٦)

واته: خوای گه وره و مه لائیکه ته کانی صلاوات ده ده ن له سهه ر
پیغه مبهه ر (ﷺ)، سا ئه ی ئیمانداران ئیوه ش صلاواتی له سهه ر بده ن
و سه لامی لی بکه ن به سه لام کردن. (٤١٤)

١- وه ده فه رمویت (ﷺ): « الْبَخِيلُ مَنْ ذُكِرَتْ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ
عَلَيَّ ». (٤١٥)

واته: به خیل ئه و که سه یه که له لایدا ناوم دینن و صلاواتم
له سهه ر نادات.

٢- وه ده فه رمویت (ﷺ): « لَا تَجْعَلُوا قَبْرِي عِيدًا وَصَلُّوا عَلَيَّ.
فَإِنَّ صَلَاتَكُمْ تَبْلُغُنِي حَيْثُ كُنْتُمْ ». (٤١٦)

(٤١٤) مختصر تفسیر ابن کثیر (١١٠/٣-١١٣)

تیبینی: ئیمامی ابن القیم له کتیبی (جلاء الأفهام في الصلاة والسلام على خير الأنام)
باسی ئه وه ده کات که صلاواتی خوای گه وره له سهه ر پیغه مبهه ر که ی (ﷺ) بریتییه
له وه سف و پله به رزی له لای فریشته کان دا. وه صلاواتی مه لائیکه تیش
له سهه ری بریتییه له دوعاو پارانه وه. وه به ره ره چی ئه وانه ی دا وه ته وه تیایدا که
ده لین صلاواتی خوای گه وره بو ی بریتییه له ره حمه ت و به زه یی، وه ئه م
جیاوازی خستوته نیوان (صلاوات و ره حمه ت) وه. که هه ر ئه مه ش و وته ی
ئیمامی بوخارییه که له أبو العالیه وه ده یه ینی، پروانه مختصر تفسیر ابن
کثیر (١٠٠/٣، ١٠٩).

(٤١٥) الترمذی ٥٥١/٥ وغیره وانظر صحیح الجامع ٢٥/٣ و صحیح الترمذی ١٧٧/٣.

(٤١٦) أبوداود ٢١٨/٢ وأحمد ٣٦٧/٢ وصححه الألبانی فی صحیح أبي داود ٣٨٣/٢.

واته: دواى خوم گۆره كه م مه كهن به ئاههنگ و جهژن و صلاواتم له سه ر بدهن. چونكه صلاواته كانتانم پى ده گات له هر شوينيك بن.

۳- پيغه مبه ر (ﷺ) ده فهرمويت: « مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلَاةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ بِهَا عَشْرًا » (٤١٧)

واته: هه ركه سيك يه ك صلاواتم له سه ر بدات خواى گه وره به هوپه وه (ده) صلاواتى له سه ر ده دات. (٤١٨)

٤- وه ده فهرمويت (ﷺ): « إِنَّ لِلَّهِ مَلَائِكَةً سَيَّاحِينَ فِي الْأَرْضِ يُبَلِّغُونِي مِنْ أُمَّتِي السَّلَامَ » (٤١٩)

واته: خواى گه وره چه ند مه لائيكه تيكي گه روكى هه يه له زه وى دا كه سلاوى ئومه ته كه مم پى ده گه يه نن كه ليم ده كهن.

٥- وه ده فهرمويت (ﷺ): « مَا مِنْ أَحَدٍ يُسَلِّمُ عَلَيَّ إِلَّا رَدَّ اللَّهُ عَلَيَّ رُوحِي حَتَّى أَرُدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ » (٤٢٠)

واته: هه يچ كه سيك نى يه كه سلاوم لى بكات ئيلا خواى گه وره پوچه كه م بو ده گيرپيته وه هه تا وه لامى سلاوه كه ي ده ده مه وه.

(٤١٧) أخرجه مسلم ٢٨٨/١.

(٤١٨) ئيمامى (الطبيبي) ده فهرمويت: (ئه گونجى ئه و صلاواته ي خواى گه وره پوآله ته كه ي ووته و قسه يه ك بيت كه مه لائيكه ته كان ده يبيستن. بو پيزلينا نيكه بو ئه و كه سه ي كه صلاواته كه ي داوه و ته كريمه بو ئه و، وه ك خواى گه وره له فه رمووده ي قودسه ي دا ده فهرموى: « وَإِنْ ذُكِّرْتُمْ فِي مَلَأٍ خَيْرٍ مِنْهُمْ ».

واته: ئه گه ر ئه گه ر له ناو كو مه لايكدا يادم بكات. منيش له ناو كو مه لايكى له وان چاكتردا باسى ده كه م). بېروانه تحفة الأحوذى (٢/٦٢٠-٦٢١).

(٤١٩) النسائي. والحاكم ٤٢١/٢. وصححه الألباني في صحيح النسائي ٢٧٤/١.

(٤٢٠) أبوداود برقم (٢٠٤١) وحسنه الألباني في صحيح أبي داود ٣٨٣/١.

به نئی نویه م:

بلاوکردنه وهی سلاو

۱- پیغمبر (ﷺ) ده فهرمویت: « لا تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ حَتَّى لَا تُؤْمِنُوا. وَلَا تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا. أَوْ لَا أَدُلَّكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمُوهُ تَحَابَبْتُمْ؟ أَفَشُوا أَلْسَانَهُمْ بَيْنَكُمْ ». (۴۲۱)

واته: ناچنه به هه شته وه هه تا پرواتان نه بی و پرواو ئیمانی ته اویتان نابئ هه تا یه کتریتان خوش نه وی. ئایا شتیکیان پی بلیم نه گهر بیکن له ناویه کدا خوشه ویست ده بن لای یهک؟ سلاو زور بلاو بکه نه وه له ناو خو تاندا.

۲- وه عهماری کوری یاسر (په زای خوا لی بییت) ده فهرمویت: « ثَلَاثٌ مَنْ جَمَعَهُنَّ فَقَدْ جَمَعَ الْإِيمَانَ: الْإِنصَافُ مِنْ نَفْسِكَ. وَبَدَلُ السَّلَامِ لِلْعَالَمِ. وَالْإِنْفَاقُ مِنَ الْإِقْتَارِ ». (۴۲۲)

واته: سی شت هه ن هه رکهس له خویدا کوی بکاته وه نه وا ئیمانی کو کرد و ته وه: ویزدان هه بوون له حوکم دان دا به رامبهه خوت. وه سلاو کردن له خه لکی. وه به خشین له کهم دهستی و هه ژاری.

۳- وه له عبدالله ی کوری عومره وه (په زای خویان له سهه بییت): کهوا پیاوئیک پرسیری کرد له پیغمبره ی خوا (ﷺ) که کام ئیسلام بوونه چاکه. فهرمووی: « تُطْعِمُ الطَّعَامَ . وَتَقْرَأُ السَّلَامَ عَلَى مَنْ »

(۴۲۱) مسلم ۷۴/۱ و غیره.

(۴۲۲) البخاری مع الفتح ۸۲/۱ عن عمار (رضی الله عنه) موقوفاً مُعلقاً.

عَرَفْتَ وَمَنْ لَمْ تَعْرِفْ ((٤٢٣)

واته: خواردن ببه خشه و سلاو بکه له و کهسه ی که دهیناسی و
ئه وهش که نایناسی.

چون وه لاهی بی بروایه ک دده دیته وه

ئه گهر سلاوی کرد

((إِذَا سَلَّمَ عَلَيْكُمْ أَهْلُ الْكِتَابِ فَقُولُوا: وَعَلَيْكُمْ)) (٤٢٤)

واته: ئه گهر خاوه ن کتیبه کان (گاورو جوله که) سلاویان لی کردن
بلین: له ئیوه بی.

تیبینی (١): سلاو کردن دروست نییه له کافرو بی پروا و
دوو پرووه کان، مه گهر ترسی زهره ریکی دین و دونیا بکهیت له
ئه نجامی ئه و سلاونه کردنه وه لی (٤٢٢). وه ک ئیمامی نه وه وه ی و
ابن العربی ده فهرموون. (٤٢٥)

وابن العربی زیاد له وهش ده فهرمویت: وه ده بی له وتنی (السَّلامُ
عَلَيْكُمْ) ه کهش مه به ستت و ابی که وا خوی گه وره ئا گاداره
به سه رتانه وه، چونکه (السَّلام) ناویکه له ناوه کانی خوی گه وره.

تیبینی (٢): سلاو کردن له مه جلیسیکی تیکه ل له کافرو
موسلمان دروسته به مهرجی مه به ستت موسلمانه کانی بییت. (٤٢٦)

(٤٢٣) البخاري مع الفتح ٥٥/١ و مسلم ٦٥/١.

(٤٢٤) البخاري مع الفتح ٤٢/١١ و مسلم ١٧٠٥/٤. له پيوایه تیکی ترده ده فهرموئ:

((چونکه له و کاته دا پیتان ده لین (السَّلامُ عَلَيْكُمْ) واته: مردن بو ئیوه بییت))

البخاري ٤٢/١١ و مسلم ١٧٠٦/٤.

(٤٢٥) فتح الباري ٤٠/١١.

(٤٢٦) ئیمامی بوخاری پيوایه تی کردوه. فتح الباري ٣٨/١١.

به نئی ددیهم:

هه ندی کاتی جیاوازی تر

پاران هوه بو ئه و که سه ی

که جوینت پی داوه و نه زیه تت داوه

له ئه بو هورهیره وه (رهزای خوی لی بیت) که وا بیستویه تی له پیغه مبهری خوا (ﷺ) که فرمویه تی: « **اللَّهُمَّ فَإِذَا مَا مُؤْمِنٍ سَبَّتُهُ فَاجْعَلْ ذَلِكَ لَهُ قُرْبَةً إِلَيْكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ** ». (٤٢٧)

واته: خویه جوینم به هر ئیمانداریک داوه و نه زیه تم داوه ئه وا بو بکه ره نزیک بوونه وه یه که له خوت له پوژی دوا یی دا.

له کاتی خویندن که له شیر و زهره ی گوی دریژدا

« **ئه گهر گویتان له دهنگی که له شیر بوو داوا ی فه زلی خوی گه وره بکه ن** » **اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ** « چونکه مه لائیکه تی بینیه. وه ئه گهر گویتان له دهنگی زهرینی گوی دریژ بوو په نا بگرن به خوی گه وره له شه یطان « **أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ** » چونکه شه یطانی بینیه ». (٤٢٨)

(٤٢٧) البخاری مع الفتح ١٧١/١١ و مسلم ٢٠٠٧/٤ وه له فزه که ی:

« **فاجعلها لها زكاة ورحمة** ». واته: بو بکه ره پاک بوونه وه به زه یی بو ی.

(٤٢٨) البخاری مع الفتح ٣٥٠/٦ و مسلم ٢٠٩٢/٤.

ئەگەر گویت لە دەنگی سەگ بوو بە شەو

« إِذَا سَمِعْتُمْ نُبَاحَ الْكَلَابِ وَنَهَيْقَ الْحَمِيرِ بِاللَّيْلِ فَتَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْهُنَّ فَإِنَّهُنَّ يَرِينَ مَا لَا تَرُونَ ». (٤٢٩)

واتە: ئەگەر گویتان لە دەنگی وەرپینی سەگ و زەرەهی گوئی درێژ بوو بە شەو ئەوا پەنا بگرن بەخوای گەورە لی یان چونکە ئەوان شتیکی دەبینن لەو کاتەدا کە ئیوہ نایبینن.

موسلمان چی بلی لە کاتی مەدح کردنی موسلمانیک دا

پیغەمبەر (ﷺ) دەفرمویت: ئەگەر یەکی لە ئیوہ هەردەبوو بە چاکە باسی هاوئەلهکەهی بکات بابلی: « أَحْسَبُ فُلَانًا وَاللَّهُ حَسِيبُهُ وَلَا أُزَكِّي عَلَى اللَّهِ أَحَدًا، أَحْسَبُهُ - إِنْ كَانَ يَعْلَمُ ذَلِكَ - كَذَا وَكَذَا ». (٤٣٠)

واتە: وا گومان دەبەم و وابزانم کە فلانە کەس (کەخوای گەورەش باشتر دەیناسی و دەزانێ و کەس بەسەر خوای گەورەدا پاک پاناگرم). وای دەناسم _ ئەگەر ئەوسیفهتەهی تیدا شک برد _ ئاواو ئاوایه.

(٤٢٩) ابوداود ٣٢٧/٤ واحمد ٣٠٦/٣ وصَحَّحَهُ الْأَلْبَانِي فِي صَحِيحِ أَبِي دَاوُدَ ٩٦١/٣.

(٤٣٠) رواه مسلم ٢٢٩٦/٤

تیبینی: پیغەمبەری خوا (ﷺ) فرمانی کردووہ بە خۆل کردن

بەدەم وچاوی مەدح کەراند/ مسلم ١٢٧/١٨.

موسلمان چي دهليٰ نه گهر به باش باس ڪرا

« اللَّهُمَّ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا يَقُولُونَ. وَاعْفِرْ لِي مَا لَا يَعْلَمُونَ [وَاجْعَلْنِي خَيْرًا مِّمَّا يُظُنُّونَ] ». (٤٣١)

واته: خوابه نه وهى نه وان دهليٰن به گونا به سهرم مه گره وهو گونا هانهم خوش ببه كه نه وان نايزانن وهو مه دح وهسفه چاڪترم بكه كه نه وان گومانم پئ ده بهن.

چون حاجي ته لببه دهڪات له حج يان له عومره دا

١- « لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ. لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ. إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ ». (٤٣٢)

واته: خوابه وهلامى دواى وهلام ددهمه وه له گوئ پايه ليت دا. هيچ هاوبه شيڪت نزيه. ستايش ونيعمهت ومولك بو تويه. هيچ هاوبه شيڪت نزيه.

٢- وه عومره (رهزاي خواى لي بيت) دهيفه رموو: « لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ. لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ. وَالْخَيْرَ فِي يَدَيْكَ. لَبَّيْكَ وَالرَّغْبَاءُ إِلَيْكَ وَالْعَمَلُ ». (٤٣٣)

(٤٣١) البخاري في الأدب المفرد برقم (٧٦١). وصَحَّحَ إِسْنَادَهُ الْإِلْبَانِي فِي صَحِيحِ الْأَدَبِ الْمَفْرُودِ بِرَقْمِ (٥٨٥). وَبَيْنَ الْمَعْكُوفِينَ زِيَادَةَ لِلْبِيهَقِيِّ فِي شَعْبِ الْإِيمَانِ ٢٢٨/٤ مِنْ طَرِيقِ آخَرَ.

(٤٣٢) البخاري رقم (١٥٤٩) و(٥٩١٥) و مسلم رقم (١١٨٤) واللفظ له. انظر تخريج الحديث في جامع الاصول ٩١/٣. (٤٣٣) رواه مسلم ٨٩/٨.

واته: خوییه وه لآمی دوی وه لام و گوی پرایه لم هیه بو فرمانه کانت.
خیر و چاکه له دهستی تودایه. وه لآمی فرمان و ئومی دو هیواو کردار
ئه نجام دان بو تویه.

۳- وه له ئه بی هورهیره وه (پهزای خوی لی بیت) ده فهرموئ: له
ته لیبیه کردنی پیغه مبهری خوا (ﷺ) ئه وه بوو دهی فهرموو:
((لَبَّيْكَ إِلَهَ الْحَقِّ)) (۴۳۴)

واته: فرمانبهرداری توم ئه ی په رستراوی به هه ق.
تیبینی: له عه مره کردن دا کاتی ده چیتته حه ره مه وه ته لیبیه کردن
ده وه ستینئ و کوتایی پی دینیت. (۴۳۵) به لام له حه ج کردن دا له دوی
په جم کردن (الجمرة العقبه) وه کوتایی پی دیت. (۴۳۶)

ته کبیر کردن کاتی ده گاته

گۆشه ره شه که (الرکن الأسود)

((پیغه مبهری خوا (ﷺ) به سه ر حو شتره که یه وه به ده وری که عبه دا
سو و پرایه وه هه رکاتی نه گه یشته گۆشه که به ره و پروی ئی شاره تی ده کرد
به شتیک که پی ی بوو وه (الله اکبر) ی ده کرد)) (۴۳۷).

(۴۳۴) رواه ابن خزيمة في صحيحه برقم (۲۶۲۴) وصححه الألباني في السلسلة
الصحيحة برقم (۲۱۴۶).

(۴۳۵) رواه المالک في الموطأ رقم (۱۱۲۲).

(۴۳۶) رواه البخاري (۱۶۸۵).

(۴۳۷) البخاري مع الفتح ۳/ ۴۷۶. (وه مه به ست به (شت) له فهرموو ده که دا بریتیی به له
(گۆچان) پروانه البخاري مع الفتح ۳/ ۴۷۲).

پارانہوہ لہ نیوان گۆشہکھی لای یه مهن

(الرُّكْنُ الْيَمَانِي) و بهرده ره شه که (الحجر الأسود)

پیغه مبهری خوا (ﷺ) له نیوان گۆشهی پووی یه مهن و بهرده
ره شه که دا دهیغه رموو: ﴿ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً
وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴾. (۴۳۸)

واته: پهروه ردگار له دونیادا چاکه و له دوا پوژدا چاکه مان
پی ببه خشه و له سزای ناگر بمانپاریزه.

پارانہوہی وهستان له سهر (صهفا) و (مهروه)

جابر (پهزای خوای لی بیئت) له باسی شیوازی حه جی
پیغه مبهردا (ﷺ) دهغه رمویت: « کاتیک نزیک بوویه وه له صهفا
فه رموی: ﴿ إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ ﴾ اَبْدَأْ بِمَا بَدَأَ اللَّهُ بِهِ ..»
واته: (صهفا و مهروه له دروشمهکانی خوای گه وره یه که
دایناوه، بهوه یان دهست پی ده کهم که خوای گه وره دهستی
پی کردووه)، بویه به صهفا دهستی پی کردوو سه رکهوت

(۴۳۸) ابوداود ۱۷۹/۲ و أحمد ۴۱۱/۳ والبغوي في شرح السنة ۱۲۸/۷ وحسنه
الألباني في صحيح أبي داود ۳۵۴/۱. والآية من سورة البقرة/ ۲۰۱ وانظر مختصر
تفسير ابن كثير ۲۰۳/۱.

به سهري دا ههتا چوو سه ره وهو كه عبهى بينى و پوى كرده
پووگه (قبيله) و خوى گه ورهى به تاك پاكرت و به گه ورهى داناو
فه رموى: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ
وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ . أَنْجَزَ وَعَدَّهُ. وَنَصَرَ
عَبْدَهُ. وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ.»

واته: هيچ په رستراويك نى يه به ههق جگه (الله) تاكى بى هاوه لهو
مولك و ستايش بو نه وهو به سه ره هموو شتيكدا به توانايه. هيچ
په رستراويك نى يه به ههق جگه له (الله) تاكه. به ليئى خوى
هينايه دى و به نده كهى خوى سه رخست و به ته نيا هموو كو مه ل و
پارته كانى شكان. پاشان لهم نيوانه دا پارايه وه. وه سى جار وهك
ئه مهى فه رموو. فه رموو ده كه... وه تيايدا هاتوو كه
(چى له سه ره صه فا كرد ئاواشى له سه ره مه روه كرد). (٤٣٩)

له كاتى رويشتندا به ره وه عه ره فه

له ابن عمره وه (په زاي خويان لى بيت) ده فه رمويت: به يانئيهك
له گه ل پيغه مبه رى خوادا (ﷺ) له ميناوه رويشتين و كه وتينه رى
به ره وه عه ره فات، تياماندا بوو ته لبيهى ده كردو هه شمانبوو ته كبرى
ده كرد (٤٤٠)

(٤٣٩) مسلم ٨٨٨/٢.

(٤٤٠) رواه البخاري ٥٩/١٦ و مسلم ٢٩/٩.

نزاو پارانه وهی رۆژی عهرفه

(چاکترین پارانه وه، پارانه وهی رۆژی عهرفه یه. وه چاکترین نزیه که من و پیغه مبه رانی پیش من فرموویانه ئەمه یه: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ» (٤٤١).

نزاو ذیکری لای (المشعر الحرام) (٤٤٢)

جابر (رهزای خوای لی بیئت) ده فرموویت: « پیغه مبه ری خوا (ﷺ) سواری (القصواء) بوو- که حوشره که ی بوو- هه تا گه یشته (المشعر الحرام) و پووی کرده پووگه (قیبله) وه پارایه وه «اللَّهُ أَكْبَرُ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ...» ی کردو بهرده وام ئاوا به پیوه مایه وه هه تا به ته واوی دنیا پووناک بوویه وه و پیش ئەوهی خۆر هه لبی رۆیشت و ده رچوو» (٤٤٣).

(٤٤١) الترمذی وحسنه الألبانی فی صحیح الترمذی ١٨٤/٣ و فی الأحادیث الصحیحة

٦/٤. وه سوننه ت وایه جگه له ووتنی ئەم ذیکره ته لیبیه بکات و بیاریته وه.

(٤٤٢) ده رباره ی (المشعر الحرام) ووتراوه بریتیییه له شاخی (قزح) که شاخیکی

به ناویانگه له (مزدلفة) دا، وه ئەهلی ته فسیرو سیره و فرمووده ناسان فرمویانه:

(المشعر الحرام) هه موو (مزدلفة) ده گریته وه/ انظر شرح النووي علی مسلم ٨٩/٨.

(٤٤٣) مسلم ٨٩١/٢.

ته کبیر کردن له کاتی

ره جم کردنی (الجِمار) هکاندا له گه ل هه موو زیخیکدا

« پیغه مبهری خوا (ﷺ) هه رکات زیخیکی ده هاویشت له لای (الجِمار) هکانه وه ته کبیر (الله اکبر) ی ده کرد، پاشان ده چوه پییشه وه ده وه ستا و پوو وه و قیبله ده پارایه وه به دهستی بهر زکردنه وه له دوای جه مری یه که م و دووهم. به لام له لای (جَمْرَة العَقَبَة) دا زیخه که ی ده هاویشت و ته کبیری ده کرد له گه ل هه موو زیخیکدا و ده رویشت و له لایدا نه ده وه ستا. » (٤٤٤)

له کاتی سه سوورمان و بینینی شتی سه یردا

١- « سُبْحَانَ اللَّهِ » (٤٤٥) واته: پاک و بی گهردی بوخوایه.

٢- « اللَّهُ أَكْبَرُ » (٤٤٦) واته: خوا گه وره یه.

(٤٤٤) البخاري مع الفتح ٥٨٣/٣ و ٥٨٤/٣ وه پروانه له فزه که ی له ویداو البخاري مع

الفتح ٥٨١/٣ ههروه ها (مسلم) پیوایه تی کردووه.

(٤٤٥) البخاري مع الفتح ٢١٠/١ و ٣٩٠ و ٤١٤ و مسلم ١٨٥٧/٤.

(٤٤٦) البخاري مع الفتح ٤٤١/٨ وانظر صحيح الترمذي ١٠٣/٤ و ٢٣٥/٢ و مسند

أحمد ٢١٨/٥

چی نه کات نه گهر هه والیکي خوشی بو هیئرا

(كَانَ النَّبِيُّ ﷺ) إِذَا أَتَاهُ أَمْرٌ يَسْرُهُ أَوْ يُسْرُهُ بِهِ خَرَّ سَاجِدًا شُكْرًا
لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى . (٤٤٧)

واته: پیغه مبهری خوا(ﷺ) نه گهر هه والیکیان بو بهیئایه دلی
خوش بگردایه یان پیی دلخوش بووایه کورنووشی دهرده له
سوپاسی خوی گهره دا.

چی ده لیت نه گهر له چاوی خوی نه ترسا

بدا له شتیک و بیته هوی زیان پی گه یاندنی

((مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ﴿ اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَيْهِ ﴾)) (٤٤٨)

واته: نه وهی خوی گهره ویستی بیته ده بی و هیزو توانایه ک
نییه مه گهر به خواوه. خوی به ره که تی تی بخه.

(٤٤٧) رواه اهل السنن إلا النسائي. انظر صحيح ابن ماجه ٢٣٣/١ وإرواء الغليل
٢٢٦/٢.

(٤٤٨) بو بهشی یه که می پروانه سوره تی (الكهف) نایه تی (٣٩) . وه بو بهشی
دووه میس پیغه مبهری خوا(ﷺ) ده فه رمویت: ((نه گهر یه کیک له نیوه شتیکی
له براهی یان له خوی یان له مال و سامانیدا بینی که سه رسامی کردبوو وه
به لایه وه سه یربوو (با بیاریته وه بوی به به ره که ت). چونکه چاو راست و په وایه))
مسند أحمد ٤/٤٤٧ وابن ماجه. ومالك. وصَحَّحَهُ الألباني في صحيح الجامع ٢١٢/١
وانظر تحقيق زاد المعاد للأرنؤوط ١٧٠/٤.

نُه گهر له چاوی په کیك ترسایت

«سوره تی ﴿الفلق﴾ و ﴿الناس﴾ بخوینه» (٤٤٩)

نُه گهر که سیك چاوی لوی دا

(با چاوی پیسه که دهست نویژ بگریت و پاشان ناوی دهست نویژ که بکهن به سهر نهو که سه دا که چاوی لوی داوه و خووی پی بشوات) (٤٥٠)

نادابی مال و مندال پاراستن

«إِذَا كَانَ جُنْحُ اللَّيْلِ — أَوْ أَمْسَيْتُمْ — فَكُفُّوا صَبِيَانِكُمْ. فَإِنَّ الشَّيَاطِينَ تَنْتَشِرُ حِينَئِذٍ. فَإِذَا ذَهَبَ سَاعَةٌ مِنَ اللَّيْلِ فَخَلَّوْهُمْ. وَأَغْلِقُوا الْأَبْوَابَ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ. فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَفْتَحُ بَابًا مُغْلَقًا. وَأَوْكُوا قَرَبَكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ. وَخَمَّرُوا آيَتَكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ. وَلَوْ أَنْ تَعْرُضُوا عَلَيْهَا شَيْئًا. وَأَطْفِئُوا مَصَابِيحَكُمْ» (٤٥١)

واته: نه گهر شهو داهات، یان نیواره تان به سهر داهات منداله کانتان بگرنه وه له یاری کردن و کولان. چونکه شه یطانه کان

(٤٤٩) رواه الترمذي والنسائي وابن ماجه عن أبي سعيد الخدري (رضي الله عنه). حديث حسن/انظر الاذكار للنووي ص ٢٨٣.

(٤٥٠) أبي داود ٩/٤ ياسناد صحيح على شرط البخاري ومسلم عن عائشة (رضي الله عنها) وزاد المعاد ٤/١٦٣. انظر الاذكار للنووي ص ٢٨٣.

(٤٥١) البخاري مع الفتح ٨٨/١٠ ومسلم ٣/١٥٩٥.

له وکاتهدا بلاوده بنه وه. وه که کاتیك له شهو رۆیشت وازیان لى بهینن، وه دهرگاگان دابخهن و ناوی خوی گه وره بهینن چونکه شهیطان دهرگایه کی داخراو ناکاته وه. وه ده می مه شکو کونده کانتان به پته ببهستن و ناوی خوا بهینن. وه سه ری قاپه کانتان بنینه وه و دایپوشن و ناوی خوا بهینن. نه گهر چی شتیکی بچوکیشی بخه نه سه ر. وه چراکانتان بکوژیننه وه.

سوننه ته کانی فیطره ت

عن عائشة (رضي الله عنها) قالت: قال رسول الله (ﷺ): ((عَشْرٌ مِنَ الْفِطْرَةِ: قَصُّ الشَّارِبِ، وَإِعْفَاءُ اللَّحِيَةِ، وَالسَّوَاكِ، وَإِسْتِشَاقُ الْمَاءِ، وَقَصُّ الْأَظْفَارِ، وَغَسْلُ الْبَرَاجِمِ، وَتَنْفُ الْإِبْطِ، وَخَلْقُ الْعَانَةِ، وَانْتِقَاصُ الْمَاءِ)) قَالَ الرَّاوِي: وَنَسِيتُ الْعَاشِرَةَ إِلَّا أَنْ تَكُونَ (الْمُضْمَضَةُ). قَالَ وَكَيْع - وَهُوَ أَحَدُ رَوَاتِهِ -: إِنْتِقَاصُ الْمَاءِ: يَعْنِي الْإِسْتِنْجَاءَ ((. (٤٥٢)

واته: (ده) شت له فیتره ته وه یه: سمیل کورت کردنه وه و ریش هیشتنه وه و سیواک کردن و ئاو له لووت و هردان و نینوک کردن و

(٤٥٢) رواه مسلم (٦٠٣) و أبوداود (٥٣) / وه له فهرموده ی تردا بهم جوره ش هاتوه: عن أبي هريرة (رضي الله عنه) عن رسول الله (ﷺ) قال: ((الْفِطْرَةُ خَمْسٌ: الْإِسْتِنْجَاءُ، وَالْإِسْتِحْدَاؤُ، وَقَصُّ الشَّارِبِ وَتَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ. وَتَنْفُ الْإِبْطِ)) صحیح. ابن ماجه (٢٩٢) ق (آداب الزفاف ١١٧ و ارواء الغلیل ٧٣) انظر صحیح سنن النسائي باختصار السند للالباني ص ٥٠. واته: فیتره ت پینجه: یان پینج شت له فیتره ته وه یه: خهته نه کردن و تاشینی مووی شهرمگا و سمیل کورت کردنه وه و نینوک کردن و توکی بن بال هه لکیشان.

شۆردنى (البراجم): (كه كۆى (برجمة) يه واته: ئەو شوينانەى كه چلكى تيدا كۆدەبىتەو وەك خەتى سەر پەنجهكان). وە ھەلكيشان و لابردنى مووى بن بال و تاشينى مووى داوين و شەرمگا و (انتقاصُ الماءِ).

راوى دەفەرموئىت: (دە) يەم لەبىر چۆتەو و پىم و ابىت : ئا و لەدەم وەردانە. وە (وہكيع) - كه يەككە لە راوى يەكانى - دەفەرموئىت: (انتقاصُ الماءِ) واتە: تارەت گرتن و خۆپا كردنەو بە ئا و.

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: «وَقَّتَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) فِي قِصِّ الشَّارِبِ وَتَقْلِيمِ الْأَظْفَارِ. وَحَلَقِ الْعَانَةَ. وَتَنَفُّ الْإِبْطِ أَنْ لَا نَتْرُكَ أَكْثَرَ مِنْ أَرْبَعِينَ يَوْمًا» وَقَالَ مَرَّةً أُخْرَى أَرْبَعِينَ لَيْلَةً. (٤٥٣)

واتە: پىغەمبەرى خوا (ﷺ) بوى داناوين كه كورت كردنەو و سميل و نينو كوردن و لابردن و تاشينى مووى شەرمگا و توكى بن بال ھەلكيشان لە چل پوژيان چل شەو زياتر واز لى نەھينين.

(٤٥٣) صحيح. ابن ماجه (٢٩٥) م. انظر صحيح سنن النسائي باختصار السند للالباني ص ٥.

سمیل کورت کردنه وه و ریش بهردانه وه

عن ابن عمر عن النبي (ﷺ) قال: ((أحفوا الشواربَ وأعفوا اللحى)) (٤٥٤)
واته: سمیل کورت بکه نه وه و ریش بهیلنه وه.

کورتی پۆشاک و نه خشانندی به دواى خویدا

((ما تحت الكعبين من الإزارِ ففي النار)) (٤٥٥)

واته: نه وه ی که نه که ویتته ژیر دوو قوله پی که وه له پۆشاک له
ئاگردایه.

تیبینى به کس گرنگ:

ئیمامی الثووی (رهحمه تی خواى لی بیئت) ده فهرمویت: (پۆشاک دریژی
له کراس و قه میص و عه مامه و پۆشاک دایه. وه دروست ذییه نه گهر بۆ
خۆبه زل زانی و فیز بوو بهیلریتته وه تا خوار قوله پی کان. خو نه گهر بۆ
فیز نه بوو مه کروه. وه موسته حه به تا ناوه پاستی قاچ بیئت. وه
دروستیشه و مه کروه ذییه که بگاته دوو قوله پی که. به لام له وه
دابه زى یاساغ کراوه له شهرع دا).

(٤٥٤) صحیح. الترمذی (٢٩٢٥) و (٢٩٢٦): ق (رياض الصالحين ١٢١٣ و صحیح

الجامع ٢٠٧) انظر صحیح سنن النسائي باختصار السند للالباني ص (٦).

(٤٥٥) رواه الامام أحمد ٢٥٤/٦ وهو في صحیح الجامع (٥٥٧١). و البخاري

هیناویه تی (٢١٨/١٠) به له فزی: ((ما أسفل من الكعبين من الإزارِ ففي النار))

عن أبي هريرة (رضي الله عنه).

وہئین حہجر(رہحمہتی خوی لی بیئت) لہ(فتح الباری) دا
 دہفہرمویت: (وہ قاضي عیاض ئیجماعی ہیناوه لہسہر ئہوہی
 ئہم مہنعہ دہرہق بہ پیوانہو ئافرہتان ناگریتہوہ(واتہ
 دریژکردنہوہی پۆشاک تا خوار قولہپیکان). پاشان دہفہرموی:
 (بہہرحال پیوان دوو حالہتیان بۆ ھہیہ: یہکیکیانہ باشہو
 ئیستحبابہو ئہویش ئہوہیہ کہ پۆشاکہکی کورت بکاتہوہ تا
 ناوہپراستی ئیسقانی قاچی. وہ حالہتیکی تریش کہ دروستہو
 جائیزہ تا دوو قولہپی(کہ) (۴۵۶)

وہ جیاوازی نییہ لہمہدا لہ نیوان پۆشاک(عہرہبی یان کوردی
 یان فارسی یان تورکی یان... ہتد) .

وہ ئہگہر ئہم کارہی بۆ فیزو خوبہزل زانی دہکرد ئہوا سزاکی
 سہخت تر دہبیئت و ئہم جوړہ کہسانہ لہ پۆژی دواپییدا لہو
 کہسانہن کہ خوی گہورہ قسہیان لہگہل ناکات و تہماشایان
 ناکات و لہ گوناہ پاکیان ناکاتہوہو سزایہکی ئازارویان بۆ
 ھہیہ. (۴۵۷)

(۴۵۶) بروانہ کتیبی(قطوف من الشمال المحمدية)ی محمد جمیل زینو
 لاپہرہ(۹۹).
 (۴۵۷) رواہ مسلم(۱۰۶) عن أبي ذر (رضی اللہ عنہ).

به شی یانزدهم:

داوای لیخوش بوون کردن و گهرانهوه بۆلای خوای گهوره (الإستغفار والتوبة)

۱- پیغهمبهری خوا(ﷺ) دهفهرمویت: « وَاللَّهِ إِنِّي لَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ فِي الْيَوْمِ أَكْثَرَ مِنْ سَبْعِينَ مَرَّةً » (٤٥٨)

واته: سویند بهخوا من له پوژیکدا زیاد له هفتا جار داوای لیخوش بوون دهکم له خوای گهوره و دهگهریمهوه بۆلای.

۲- وه چاک وایه له پوژیک دا(سهه) جار بوتری: « أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ » (٤٥٩)

واته: داوای لیخوشبوون له خوای گهوره دهکم و دهگهریمهوه بۆلای.

۳- وه دهفهرمویت(ﷺ): « يَا أَيُّهَا النَّاسُ تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ. فَإِنِّي أَتُوبُ فِي الْيَوْمِ إِلَيْهِ مِائَةَ مَرَّةً » (٤٦٠)

واته: نهی خهکی بگهرینهوه بۆلای خوا. به پاستی من له پوژیک دا(سهه) جار دهگهریمهوه بۆلای.

(٤٥٨) البخاري مع الفتح ١٠١/١١.

(٤٥٩) البخاري مع الفتح ١٠١/١١ و مسلم ٢٠٧٥/٤.

(٤٦٠) مسلم ٢٠٧٦/٤.

٤- وه دهفهرمويت (ﷺ): « مَنْ قَالَ (أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الْعَظِيمَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ) غَفَرَ اللَّهُ لَهُ وَإِنْ كَانَ فَرًّا مِنْ الزَّحْفِ » (٤٦١)

واته: ههركهسيك بلي: داواي ليخوشبون دهكهه لهو خودا مهزنهه كه هيچ پهراويك نيه بههق جكه لهو، وه زيندووي ههلسوورينهري بوونهوهوهو دهگهريمهوه بو لاي. نهوا خواي گهوره لاي خوش دهبي نهگهه چي له كاتي بهرهنگاربوونهوهي دوژمن پشتي ههكردبي و پاي كردبي.

٥- وه دهفهرمويت (ﷺ): « طُوبَى لِمَنْ وُجِدَ فِي صَحِيفَتِهِ إِسْتِغْفَارًا كَثِيرًا » (٤٦٢)

واته: خوش بهختي (يان طوبا كه داريكه له بههشت دا) بو كهسيك كه له نامهه كردهوهكاني داواي ليخوش بوون كردني له خواي گهوره زور تيدا بيت.

٦- وه دهفهرمويت (ﷺ): « أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الرَّبُّ مِنَ الْعَبْدِ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ الْآخِرِ. فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَكُونَ مِمَّنْ

(٤٦١) أخرجه أبو داود ٨٥/٢ والترمذي ٥٦٩/٥ والحاكم وصححه ووافقه الذهبي

٥١١/١ وصححه الألباني. انظر صحيح الترمذي ١٨٢/٣ وجامع الأصول

لأحاديث الرسول (ﷺ) ٣٨٩/٤، ٣٩٠ بتحقيق الأرناؤوط.

(٤٦٢) رواه ابن ماجه (٣٨١٨) والنسائي في عمل اليوم والليلة ٤٥٥ وصححه

الألباني في صحيح الجامع ٣٩٣٠.

يَذْكُرُ اللَّهُ فِي تِلْكَ السَّاعَةِ فَكُنْ. (٤٦٣)

واته: نزيك ترين كاتيک که پهروهردگار له بهندهکيهوه نزيك بښت له ناوهراستي کوټايي شهودايه. نهگهر توانيت لهو کهسانه بښت که يادي خواي گهوره دهکن لهو کاته دا نهوا ببه.

٧- وه دهفرمويت (ﷺ): « أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ وَهُوَ سَاجِدٌ فَأَكْثِرُوا الدُّعَاءَ ». (٤٦٤)

واته: نزيکترين کات که بهنده له پهروهردگاري يهوه نزيکه له کاتي کوړنووش بردني دايه. دهسا لهو کاته دا زور بپارينهوه تيايدا.

٨- وه دهفرمويت (ﷺ): « إِنَّهُ لِيُغَانُ عَلَي قَلْبِي وَإِنِّي لَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ فِي الْيَوْمِ مِائَةَ مَرَّةٍ ». (٤٦٥)

واته: تارمايي ديت بهسهر دلّم داو بيرم دهچي. وه من له پوژيک دا (سه د) جار داواي ليخوشبوون له خواي گهوره دهکه م.

(٤٦٣) أخرجه الترمذي والنسائي ٢٧٩/١ والحاكم و انظر صحيح الترمذي ١٨٣/٣

و جامع الاصول بتحقيق الأرنؤوط ١٤٤/٤.

(٤٦٤) مسلم ٣٥٠/١.

(٤٦٥) أخرجه مسلم ٢٠٧٥/٤. ابن الاثير دهفرمويت: (لِيُغَانُ عَلَي قَلْبِي) واته:

دايده گريته وهو دايده پوښي. وه مه بهست پي ي (بیرچونه وهيه). چونکه پينغه مبهر

(ﷺ) بهردهوام له زياده نيزکردن و نزيك بوونه وهو بهردهواميتي چاوديري

خوکردن دا بووه. به لام کاتي ناگاي لئنه مايه له ههندي کاته کاني دا يان بيري

بچوايه نهوا به گونا حسابي دهکرد له سهر خوي و يهکسهر داواي لئ خوشبووني

دهکرد له خواي گهوره / پروانه جامع الاصول ٣٨٦/٤.

به نئی دوانزدهم:

فه زلی (ته سبیح و ته حمیدو

ته هلیل و ته کبیر) کردن (۴۶۶)

۱- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) قَالَ: «مَنْ قَالَ: (لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ. لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) فِي يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ كَانَتْ لَهُ عِدْلُ عَشْرِ رِقَابٍ وَكُتِبَتْ لَهُ مِائَةُ حَسَنَةٍ. وَمُحِيتَ عَنْهُ مِائَةُ سَيِّئَةٍ وَكَانَتْ لَهُ حِرْزًا مِنَ الشَّيْطَانِ يَوْمَهُ ذَلِكَ حَتَّى يُمَسِيَ. وَلَمْ يَأْتِ أَحَدٌ أَفْضَلَ مِمَّا جَاءَ بِهِ إِلَّا أَحَدٌ عَمِلَ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ» (۴۶۷)

واته: هر که سی له پوژیکدا سه دجار بلی: هیچ په رستراویک نییه به هق جگه له (الله) تاکی بی هاوه له و سقایش بو نه وه و به سر هموو شتیك دا به توانایه، نهوا به نه ندازه ی پرگارکردنی ده کویله چاکه ی دست ده که ویت و (سه د) چاکه ی بو دنوسریت و (سه د) گوناھی لی ده سریتته وه و نه و پوژه له شه یطان پاریزراو ده بی هه تا نیوارهی لی ده بیته وه و کهس به پاداشتی له م چاکتره وه نایهت مه گهر که سیك له م زیاتر بکات.

(۴۶۶) ته سبیح واته (سُبْحَانَ اللَّهِ) کردن و ته حمید واته (الْحَمْدُ لِلَّهِ) و ته هلیل واته و تنی

(لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) و ته کبیر واته (اللَّهُ أَكْبَرُ) کردن.

(۴۶۷) البخاري ۹۵/۴ و مسلم ۲۰۷۱/۴.

۲- وه دهفهرمويت (ﷺ): « مَنْ قَالَ: (سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ) فِي يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ حُطَّتْ خَطَايَاهُ وَلَوْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ » (٤٦٨)

واته: هەر كهسيك له پوژيک دا (سهه) جار بلي پاکی و بئگهردی و ستایش بو خواجه، ئهوا گوناهاههکانی دهسرپيتهوه ئهگهر چي وهکو كهفي دهرياش واييت.

۳- عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ (رضي الله عنه) عَنْ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) « مَنْ قَالَ: (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ. لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) عَشْرَ مَرَارٍ كَانَ كَمَنْ أَعْتَقَ أَرْبَعَةَ أَنْفُسٍ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلِ » (٤٦٩)

واته: هەر كهسيك دهجار بلي: هيچ پهراويك نزيه بهههق جگه له (الله) تاکی بئهاوهلهو مولک و ستایش بو ئهوهو بهسهه ههموو شتيك دا به توانايه، وهکو ئهوه وايه كه چوار كهسي له نهوهکانی ئيسماعيل پيغهمبهه (عليه الصلاة والسلام) ئازادو پزگار کرد بييت.

۴- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه): قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): « كَلِمَتَانِ خَفِيفَتَانِ عَلَى اللِّسَانِ . ثَقِيلَتَانِ فِي الْمِيزَانِ . حَبِيبَتَانِ إِلَى الرَّحْمَنِ: (سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ) » (٤٧٠)

(٤٦٨) البخاري ١٦٨/٧ ومسلم ٢٠٧١/٤.

(٤٦٩) البخاري ١٦٧/٧ ومسلم ٢٠٧١/٤.

(٤٧٠) البخاري ١٦٨/٧ ومسلم ٢٠٧٢/٤.

هزار چاکه‌ی دست بکه‌وی؟ فہرموی: سہد تہ سبیحات
(سُبْحَانَ اللَّهِ) بکات ہزار چاکه‌ی بو دہنوسری. یان ہزار گوناہی
لی ہلدہوہریت.

۷- عَنْ جَابِرٍ (رضی اللہ عنہ) عَنِ النَّبِيِّ (ﷺ) قَالَ: «مَنْ قَالَ (سُبْحَانَ اللَّهِ
الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ) غُرِسَتْ لَهُ نَخْلَةٌ فِي الْجَنَّةِ» (۴۷۳)

واتہ: ہرکہ سیک یرک جار بلی پاکوی و بی کہم و کورتی و گہورہی
ستایش بو خوی مہزن، دارخورمایہ کی لہ بہہ شتدا بو دہرویت.

۸- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ (رضی اللہ عنہ) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): «يَا عَبْدَ اللَّهِ
بْنَ قَيْسٍ أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى كَثْرٍ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ؟» فَقُلْتُ: بَلَى يَا رَسُولَ
اللَّهِ. قَالَ: «قُلْ: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ» (۴۷۴)

واتہ: ئہی عبد اللہ ی کوری قیس ئایا گہوہریک لہ
گہوہرہکانی بہہ شتت پی بلیم؟ وتم: بہلی ئہی پیغہمبہری خوا.
فہرموی: بلی ہیچ گوران و ہیڑیک ذی یہ مہگر بہ خوی
گہورہوہ.

۹- وَه دہفہرمویت (ﷺ): «أَحَبُّ الْكَلَامِ إِلَى اللَّهِ أَرْبَعٌ:
(سُبْحَانَ اللَّهِ. وَالْحَمْدُ لِلَّهِ. وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ. وَاللَّهُ أَكْبَرُ). لَا يَضُرُّكَ
بَأْيَهُنَّ بَدَأْتَ. وَلَا تُسَمِّنَ غُلَامَكَ يَسَارًا. وَلَا رَبَاحًا. وَلَا نَجِيحًا. وَلَا
أَفْلَحَ. فَإِنَّكَ تَقُولُ: أَثَمَّ هُوَ! فَلَا يَكُونُ: فَيَقُولُ: لَا» (۴۷۵)

(۴۷۳) أخرجه الترمذي ۵۱۱/۵ والحاكم ۵۰۱/۱ وصَحَّحَهُ و وافقهُ الذهبي. وانظر

صحيح الجامع ۵۳۱/۵ وصحيح الترمذي ۱۶۰/۳.

(۴۷۴) البخاري مع الفتح ۲۱۳/۱۱ ومسلم ۲۰۷۶/۴.

(۴۷۵) مسلم ۱۶۸۵/۳.

واته: خوْشه‌ويسترين ووته به‌لای خوای گه‌وره‌وه چواره: پاکی‌و بی‌عه‌یدی‌و سوپاس بوْ خوای گه‌وره‌وه هیچ په‌رستراویک‌ذی‌یه به‌هق جگه‌له (الله) و خوا گه‌وره‌یه. زیانت پی‌ناگه‌یه‌نی به‌هرکامیکیان ده‌ست پی‌بکه‌یت. وه منداله‌که‌ت ناومه‌نی ئاسان یان قازانج و سه‌رفراز و پزگار بوو. چونکه تو ده‌لی‌ی فلانیان (له‌و ناوانه) له ماله؟ ئه‌ویش له‌مال نه‌بی‌ت ده‌لی‌ن: نه‌خیر له‌مال‌ذی‌یه (واته ئاسانی‌و قازانج و سه‌رفرازی‌و پزگار بوون له‌مالماندا ذی‌یه).

۱۰- عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَاصٍ (رضی‌الله‌تعالی‌عنه) قَالَ: «جاءَ أعرابيُّ إلى رَسولِ الله (ﷺ) فقالَ : عَلَّمَنِي كَلِمًا أَقُولُهُ. قالَ: قُلْ: (لا إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ. اللهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا. وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا. سُبْحَانَ اللهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. لا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ إِلاَّ بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ) قالَ: فَهؤُلاءِ لِرَبِّي فَمالي؟ قالَ: «قُلْ: اللهُمَّ اغْفِرْ لي وَارْحَمْني. وَاهْدِني. وَارزُقْني.» (٤٧٦)

واته: ده‌شته‌کی‌یه‌ک هاته خزمه‌ت پی‌غه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) فه‌رمووی: ووته‌یه‌کم فی‌ربکه‌که بی‌لیم. فه‌رمووی: بلئی هیچ په‌رستراویک‌ذی‌یه به‌هق جگه‌له (الله) تاکی بی‌هاوبه‌شه. خوا گه‌وره‌یه‌و زور ستایشی خوا ده‌که‌م. پاکی‌و بی‌که‌م و کورتی‌و گه‌وره‌یی بوْ په‌روه‌ردگاری جیهانیان‌ه‌و هیچ گو‌وران و هی‌زو توانایه‌ک‌ذی‌یه مه‌گر

(٤٧٦) مسلم ٢٠٧٢/٤ و زاد أبوداود: (فلما ولى الأعرابيُّ قالَ النَّبيُّ (ﷺ): «لقد مَلَأَ يَدَيه مِن الخَيْرِ» ٢٢٠/١. واته: کاتئ که کابرا ده‌شته‌کی‌یه‌که پویشت پی‌غه‌مبه‌ر (ﷺ) فه‌رمووی: هه‌ردوو ده‌ستی خوئی له چاکه پر کرد.

به‌خوای ده‌سته‌لآت داری کار به‌جی‌وه، ده‌شته‌کی‌یه‌که ووتی:
ئه‌مانه بو (ستایش کردن) ی په‌روه‌دگارمه. ئه‌ی چی بو (نزا و
پارانه‌وه) ی خوومه؟ فه‌رمووی: بلی: خوایه لی‌م خو‌ش به‌و په‌حمم
پی‌بکه‌و پینمایم بکه‌و پوزیم بده.

۱۱- عن طارق الأشجعي قال: كان الرجل إذا أسلم علمه النبي (ﷺ)
الصلاة ثم أمره أن يدعو بهؤلاء الكلمات: «اللهم اغفر لي. وارحمني.
وأهدني. وعافني وارزقني» (٤٧٧)

واته: طاریقی ئه‌شجه‌عی ده‌فه‌رمووی: ئه‌گه‌ر هه‌رکات پیاویک
موسلمان بووایه پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) فی‌ری نویژی ده‌کردو پاشان
فه‌رمانی پی‌ده‌کرد که به‌م وو‌شانه بی‌پاریته‌وه: خوایه لی‌م خو‌ش
ببه‌و په‌حمم پی‌بکه‌و پینمایم بکه‌و بمپاریزه‌و پوزیم بده.

۱۲- عن جابر بن عبد الله (رضي الله عنهما) أن رسول الله (ﷺ) قال: «إن
أفضل الدعاء الحمد لله. وأفضل الذكر لا إله إلا الله» (٤٧٨)
واته: باشتیرین پارانه‌وه (الحمد لله) کردنه و باشتیرین ذی‌کر
بریتیی‌ه له‌وتنی (لا إله إلا الله).

(٤٧٧) مسلم ٢٠٧٣/٤ وفي رواية لمسلم: «فإن هؤلاء تجمع لك دنياءك وآخرتك»
واته: ئه‌م شتانه (چاکه‌ی) دنیاو قیامه‌تت بو کۆده‌کاته‌وه.
(٤٧٨) الترمذي ٤٦٢/٥ وابن ماجه ١٢٤٩/٢ والحاكم ٥٠٣/١ وصححه ووافقه الذهبي
وأنظر صحيح الجامع ٣٦٢/١.

۱۳- وه دهفهرمویت (ﷺ): « الباقیات الصّالِحَاتُ: (سُبْحَانَ اللَّهِ. الْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ. وَاللَّهُ أَكْبَرُ. وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ » (۴۷۹)

واته: نهو چاکانهی که ده مینیتته وه^(۴۸۰) بریتیه له ووتنی: پاک و بی گهردی بو خوییه و ستایش بو خوییه و هیچ په رستراویک نییه به هه ق جگه له (الله) و خوا گه وره یه و گوپان و هیژیک نییه مه گهر به خوی گه وره.

پینگه مبهری خوا (ﷺ) چون ته سبیحاتی ده کرد؟

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا) قَالَ: « رَأَيْتُ النَّبِيَّ (ﷺ) يَعْقُدُ التَّسْبِيحَ بِيَمِينِهِ » (۴۸۱).

واته: پینگه مبهری خوام (ﷺ) بینی به دهستی راستی ته سبیحاتی ده کرد.

(۴۷۹) أحمد برقم (۵۱۳) بترتیب أحمد شاکر وإسناده صحیح وانظر مجمع الزوائد ۲۹۷/۱ وعزاه ابن حجر في بلوغ المرام من رواية أبي سعيد إلى النسائي وقال: صححه ابن حبان والحاكم.

(۴۸۰) خوی گه وره دهفهرمویت: ﴿... وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا﴾ (سورة الكهف: ۴۶).

(۴۸۱) أخرجه أبو داود بلفظه ۸۱/۲ (۱۵۰۲) و صححه الألباني في صحيح الجامع (۴۹۸۹) والترمذي ۵۲۱/۵ وانظر صحيح الجامع ۲۷۱/۴ (۴۹۸۹).

عن يسيرة الصحابة (رضى الله عنها) « أَنَّ النَّبِيَّ (ﷺ) أَمْرَهُنَّ أَنْ يَرَاعِينَ التَّسْبِيحَ وَالتَّقْدِيسَ وَأَنْ يَعْقِدْنَ بِالْأَنَامِلِ فَإِنَّهُنَّ مَسْئَلَاتٍ مُسْتَنْطَقَاتٍ » (٤٨٢)

واته: له يه سيرهى ژنه صحابهى به پريزه وه (رهزاي خواى گه ورهى لى بى) پيوايهت كراوه كه پيغه مبهرى خوا (ﷺ) فه رمانى پي كردون كه ناگايان له ته سبيحات و به به رزو پيروز راگرتنى خواى گه وره بييت و به (ئه ناميله كانيان) ئه نجامى بدهن (كه بريتييه له و ئاوساويانهى كه له سهر سهرى هه موو په نجهيه كه دا هه يه) چونكه له روژى دوايى دا پرسياريان لى دهكريت و دينرينه گوو دهبنه شايهت.

وَلِلَّهِ الْحَمْدُ وَالْمِنَّةُ

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ
أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ

(٤٨٢) رواه أبوداود (١٥٠١) والترمذي بإسنادٍ حسنٍ وحسنه الألباني في صحيح الجامع (٤٠٨٧).

سه رچاوه كان

- ١- مختصر تفسير ابن كثير.. اختصار وتحقيق: محمد علي الصابوني ١٤٠٦هـ - ١٩٨٦م.
- ٢- الأذكار... محي الدين أبي زكريا يحيى بن شرف النووي طبعة سنة ١٩٨٢.
- ٣- نتائج الأفكار في تخريج أحاديث الأذكار. جزء ١/.. ابن حجر العسقلاني.
- ٤- رياض الصالحين... محي الدين أبي زكريا يحيى بن شرف النووي.
- ٥- فقه السنة... لسيد سابق سنة ١٣٩١-١٩٧١.
- ٦- الأدلة الرضية لمتن الدرر البهية في المسائل الفقهية... محمد بن علي الشوكاني.
- ٧- الدعاء ويليهِ العلاج بالرقى من الكتاب والسنة... سعيد بن علي بن وهف القحطاني.
- ٨- حصنُ المسلم من أذكار الكتاب والسنة،... القحطاني... طبعة فريدة ومضبوطة بالشكل.
- ٩- سبحانَكَ اللَّهُمَّ... مهندس جميل إبراهيم.
- ١٠- أذكار الصباح و المساء الصحيحة (من المأثورات ومن صحيح الكلم الطيب) الدكتور: عبدالله عزّام.
- ١١- تحفة الذاكرين... محمد بن علي الشوكاني.
- ١٢- فتاوى مهمة تتعلّق بالصلاة... عبدالعزيز بن عبدالله بن باز.
- ١٣- أحكام العيدين في السنة المطهرة... علي حسن علي عبدالحميد الحلبي الأثري.
- ١٤- أذكار اليوم و الليلة بنسخة مزينة بشرح غريب الألفاظ..... إعداد وترتيب: علاء الدين بن يوسف العتيبي ١٤١٦هـ.
- ١٥- صحيح الكلم الطيب... لشيخ الإسلام ابن تيمية. بقلم محمد ناصرالدين الألباني ١٤٠٧-١٩٨٧.
- ١٦- الصحيح المسند من أذكار اليوم واللييلة... تأليف: مصطفى بن العدوي أحمد. راجعهُ: مُقبل بن هادي الوادعي ١٤١٦هـ - ١٩٩٥م.
- ١٧- المُنتقى من الأدعية والأذكار.. إعداد: محمد بن فهد الصبيحي. دار الخضير. الطبعة الخامسة ١٤٢١ هـ.
- ١٨- وه چهند سه رچاوه يه كي تر.....

ناوهرۆك

بايهت لاپهره

- ۱ پيشهكى
- ۴ بهشى يهكهم: ناوه جوانه تهواوهكانى خواى گهوره
- ۶ نهوه دونو ناو له ناوه پيرۆزهكانى خواى گهوره
- ۱۵ بهشى دووهم: چهند تيبينى يهك
- ۱۹ بهشى سئيه م: پارانه وه (الدعاء)
- ۲۱ له ئادابهكانى پارانه وه وهۆكانى وهلام دانه وهى
چهند كات و شيوازو شوينيك كه پارانه وهى تيا دا
- ۲۴ وهلام ده دريتت ه وه
- ۲۷ ناوه گهوره كهى خواى پهروه دگار (اسم الله الاعظم)
- ۲۹ بهشى چوارهم: فهزل و گهوره يى (ديكر) كردن
بهشى پينجه م: له ههلس و كه وته دووباره بووهكانى پوژانه:
- ۳۱ ههستان له خه و
- ۳۳ پيش خه وتن
- ۴۱ وهرگه ران له سه ر جيگا له شه ودا (له بارى كه وه بو بارىك)
- ۴۱ داچله كين له خه ودا و خه و لى نه كه وتن
ئه گه ر خه ونى راست و خو ش (الرؤيا) يان
- ۴۲ خه ونى درؤو (الحلم) ت ينى
- ۴۳ ديكرى به يان يان و ئيواران و كاتى خو يند نيان

۴۲ نیکره‌کانی به‌یانیان و ئیواران
۵۱ خواردن و خواردنه‌وه
۵۶ نزاو پارانه‌وه‌ی میوان بۆ خاوه‌ن مال
۵۶ له کاتی بینینی نۆبه‌ره‌ی میوه‌دا
۵۶ دامالین و داکه‌ندن پۆشاک و جل
۵۷ چوونه‌ سه‌رئاو
۵۸ جل و به‌رگ له‌به‌ر کردن
۵۸ له‌به‌رکردن و پۆشینى جل و به‌رگی نوئى
۵۹ ئەگەر یه‌کیك به‌رگی نوئى له‌به‌رکردبوو
۵۹ له‌پى‌کردنى نه‌عل و پیاو
۶۰ چوونه‌ ده‌ره‌وه له مال
۶۱ گه‌رانه‌وه بۆ مال
۶۲ له کاتی رۆیشتندا به‌ره‌و مزگه‌وت
۶۴ چوونه‌ ناو مزگه‌وت
۶۴ هاتنه‌ ده‌ره‌وه له مزگه‌وت
۶۵ بینینی ئەو کرده‌وانه‌ی که له مزگه‌وتدا دروست نین
۶۶ پيش ده‌ست نوئىژ
۶۷ نزاى دواى ده‌ست نوئىژ
۶۸ وه‌لام دانه‌وه‌ی بانگ بیژ
۶۸ دواى بانگ
۷۰ فه‌زلى بانگ ووتن

- ۷۱..... ووتەى پيش نويژ(إمام) بو نويژكه ران
له نويژو دواى نويژدا:
- ۷۲..... سوننه تى دەست پيكردى نويژ(الإستفتاح)
- ۷۷ نزاي چه مينه وه كان(الركوع)
- ۷۸ نزاي هه ستانه وه له چه مينه وه كان
- ۷۹ نزاي كړنوشه كان (السجود)
- ۸۱ نزاي دانيشتنى نيوان دو كورنوشه كه
- ۸۲..... نزاي كورنوشى قورئان خوئندن(سجود التلاوة)
- ۸۳ تهحييات (التشهد)
- ۸۳ صلاوات دان له سهر پيغه مبه ر(ﷺ) له دواى تهحييات
- ۸۴ نزاي پاش تهحيياتى كوتايى و پيش سلاودانه وه
- ۹۱ ويردى دواى سلاودانه وهى نويژ
- ۹۴ ئەگەر له نويژدا بوويت و بانگيان كرديت
ئەگەر دوودليت بو دروست بوو له نويژه كهت يان
- ۹۴ قورئان خوئندنه كهت دا
- ۹۵ پارانه وهى قنوتى وىتر
- ۹۷ ويردى دواى سلاودانه وهى نويژى وىتر
- ۹۸ نويژه سوننه ته كان
هه ندى نويژى تر :
- ۱۰۱ نويژى ته وبه(ئەگەر گوناھيكي كرد)
- ۱۰۱ نويژى دوو جهژنه كه(رهمه زان و قوربان)
- ۱۰۲ نويژى خوړو مانگ گيران(الخشوف والكسوف)

- نویژنه بارانه (صلاة الإستسقاء) ۱۰۳
- نویژی نیازو داوای چاکه کردن
- له خوای گهوره (صلاة الإستخارة) ۱۰۳
- نویژی (صلاة التسبیح) ۱۰۵
- سوننه ته کانی پوژی هینی (الجمعة) ۱۰۷
- بهشی شه شه م: هندی کاتی گرنگ و پیویست :
- نزاو پارانه وهی دل تهنگی و خهفت ۱۰۸
- نزاو پارانه وهی کاتی تهنگانه و سه خله تی (الکرب) ۱۰۹
- له کاتی بهر هنگار بوونه وهی دوژمن و خاوهن دهسته لاتدا ۱۱۱
- نزاو پارانه وهی که سیک که له سته می
- خاوهن دهسته لاتیك بترسی ۱۱۲
- نزاو پارانه وهی له دوژمن ۱۱۳
- ئه گهر له کومه لیک ترسایت ۱۱۳
- ئه گهر بینیت موسلمانان شان له جهنگی کدا ۱۱۴
- له سه ره مهرگی شه هیدی دا ۱۱۴
- له کاتی پهیدا بوونی گومان له ئیماندا ۱۱۵
- نزاو پارانه وهی قهرزاری ۱۱۶
- ئه گهر کاریکت له سه ره گران بوو ۱۱۶
- ئه و نزایه ی که شه یطان و دوودلای یه کانی راوده نی ۱۱۷
- ئه و نزایه ی بو ده رکردنی فیلی شه یطان و
- دارو دهسته که ی دهوتری ۱۱۸
- ئه گهر کاریکت ویست و سه ری نه گرت و واده رنه چوو ۱۱۹

- ۱۱۹ له كاتى پڙمين(العطس)دا
- ۱۲۰ ئەگەر بى باوەرپىك پڙمى و(الحمد لله)ى كرد
- ۱۲۰ له كاتى باويشك دان(التثاؤب)دا
- نزاو پارانه وه بۆ موسلمانىك ئەگەر
- ۱۲۱ هاوسەرى هينا(دواى ماره بپرين)
- ۱۲۲..... نزاو پارانه وهى پيش چوونه لاي خيزان و (جيماع كردن)
- ۱۲۳ ئەو نزاو پارانه وهى كه مندالى پى پهنا دەدرى
- ۱۲۳ ئەگەر مندالتان بوو.....
- ۱۲۵ فەزلى سەردانى كردنى نەخوش
- ۱۲۵ نزاو پارانه وه بۆ نەخوش كاتى سەردانى كردنى دا
- نزا و پارانه وهى ئەو كه سەى دەستى
- ۱۲۷ له ژيان شتووه و بيزار بووه
- ۱۲۸ نزا و پارانه وهى نەخوش بۆ خوى
- ۱۲۹ چارەسەرى بريندارى و زام
- ۱۳۰..... چارەسەرى پيوە دراوى مار و دوو پيشك(اللسعة واللدغة)
- ۱۳۰ چارەسەرى (تا)
- ۱۳۱ تەلقين دادانى كەسيك كه له سەرمەرگدا بيت
- ۱۳۱ ئەگەر تووشى موسيبه تيك بوو(كەسيكى مرد)
- ۱۳۲ له كاتى داخستنى چاوى مردوويهك دا
- ۱۳۳ ئاوت نەخواستنى مردن
- ۱۳۳ نويژى مردوو.....
- ۱۳۶ پارانه وه بۆ مردوو له نويژى مردودا

- ۱۳۸ پارانہوہ بۆ(کۆرپه) له نوێژی مردوودا لهسهری
- ۱۳۸ بۆ دڵدانهوهی کهسوکاری مردوو(دعاء التّعزية)
- ۱۳۹ خواردن ناردن بهدیاری بۆ کهس وکاری مردووهکه
- ۱۳۹ ئەگەر مردووت خسته گۆرپهکهی
- ۱۴۰ پارانہوہ دواي ناشتنی مردوو
- ۱۴۰ له کاتی سهردانی گۆرستان دا
- بهشی چهوتهم: ههندی کاتی تری جياواز:
- ۱۴۱ لهکاتی ههڵکردنی(با)دا
- ۱۴۲ پارانہوہی کاتی ههوره گرمه(الرعد)
- ۱۴۲ له پارانہوہکانی داواي باران بارين کردن(الإستسقاء)
- ۱۴۳ له کاتی باران باريندا
- ۱۴۳ زیکری دواي بارينی باران
- ۱۴۴ لهو پارانہوانهی که بۆ خوشکردنهوهی باران دهوتری(الإستسقاء)
- ۱۴۴ له کاتی تهماشاکردنی مانگ(القمر)دا
- ۱۴۴ لهکاتی بينینی ههيف(مانگی يهك شهوه)(الهلال)دا
- ۱۴۵ به پۆژوو بوون
- ۱۴۵ له کاتی بهربانگ کردنهوهدا
- ۱۴۶ نزاو پارانہوہ ئەگەر لهلای ئەهل و خیزانی مائیک بهربانگت کردووہ
- ۱۴۶ نزا و پارانہوہی پۆژووہوان ئەگەر خواردنیان هیناو نهيشکاند
- ۱۴۷ نزاو پارانہوہی شهوی قهدر(ليلة القدر)
- ۱۴۷ ئەگەر نیازی قوربانی کردنت ههبوو
- ۱۴۸ لهکاتی سهربهرين و قوربانیدا

- ١٤٨ تهكبير كردن بۇ جهڭنهكان
- ١٤٩ جهڭنه پيروزه كردن
- ١٤٩ پوژووه سوننهتهكان
- ١٥١ له كاتى تووره بووندا
- ١٥١ ئەگەر كهسيكى تووش بوو به به لايهكت بينى
- ١٥٢ ووتارى پيويستى (خطبة الحاجة)
- ١٥٥ ئەو نيكرهى له دانىشتگا (مه جليس) دا دهووترى
- ١٥٥ كهفارهتى دانىشتگا (مه جليس)
- ١٥٦ پارانه وهى دواى دانىشتن
- ١٥٧ ئەگەر كهسيك پىى ووتى: خوا لىت خوش بىت (غفر الله لك)
- ١٥٧ ئەگەر كهسيك چا كه يهكى له گه لدا كردىت
- ١٥٧ ئەو نيكرهى كه خوا ده تپارىزى به هويه وه له (ده ججال)
- ١٥٨ ئەگەر كهسيكت له بهر خوا خوش ويست
- ١٥٨ ئەگەر موسلمانىك پىى ووتى من له بهر خوا خوشم ده وييت
- ١٥٩ ئەگەر موسلمانىك پىى كهنى
- ١٥٩ ئەگەر كهسيك پارهو سامانى خسته پرووت
- ١٥٩ نزاو پارانه وه بۇ خاوهن مال له كاتى قهرز گه پراندنه وه دا
- ١٦٠ نزاو پارانه وهى ترسان له هاوبهش دانان بۇ خوا (الشرك)
- ١٦٠ كهفارهتى سويند خواردن به غه يرى خوا
- چى ده لى ئەگەر ديارى يهك يان خيرىكى دا به كهسيك و ئەويش
- ١٦١ پارايه وه بوى يان ئەگەر يهكى پىى ووتى: (بارك الله فيك)
- ١٦١ پارانه وهى به دلداهاتنى ره شيبينى و شوومى (الطيرة)

- پارانهوهی سوار بوونی وولاغ یان ئامییری گواستنهوه..... ۱۶۲
- نزاو پارانهوهی چوون بو گهشت(سهفه) ۱۶۲
- ئهو شتانهی پهنا دهگری به خوی گهوره لی له گهشتدا ۱۶۴
- نزاو پارانهوهی چوونه ناو گوندیک یان شاریک ۱۶۵
- نزای چوونه بازار ۱۶۶
- لهکاتی ههئدیسانی ئامییری سواری یان سه رسم دانیدا ۱۶۶
- نزاو پارانهوهی ئهو کهسهی دهچیت بو گهشت(المسافر) بو جیماو ۱۶۷
- پارانهوهی ئاموژگاری جیماو بو ئهو کهسهی دهچیت بو گهشت ۱۶۷
- تهکبیرکردن له بهرزایی و سهرکهوتن و تهسبیح کردن له دابهزیندا ۱۶۸
- پارانهوهی گهشتیار ئهگر پارشیوی بهسهردا هات ۱۶۹
- نزاو پارانهوهی گهشتیار ئهگر دابهزییه جیگایهک له گهشتهکهیدا
- یان له غهیری گهشت دا ۱۶۹
- نزاو ذیکری گهپانهوه له گهشت ۱۷۰
- لهکاتی هاتنی شتیکی خوش یان ناخوشیدا ۱۷۱
- بهشی ههشتهم: فهزلی صلاوات دان لهسهه پیغه مبهری خوا(ﷺ) ۱۷۲
- بهشی نویهم: بلاوکردنهوهی سلاو ۱۷۴
- چون وهلامی بی پروایهک دهدهیتهوه ئهگر سلاوی کرد ۱۷۵
- بهشی دهیهم: ههئدی کاتی جیاوازی تر:
- پارانهوهی ئهو کهسهی که جوینت پی داوهو ئهزیهتت داوه ۱۷۶
- لهکاتی خویندنی کهلهشیرو زهپهی گوی دریزدا ۱۷۶
- ئهگر گویت له دهنگی سهگ بوو به شهو ۱۷۷
- موسلمان چی بلی له کاتی مهوح کردنی موسلمانیک دا ۱۷۷
- موسلمان چی دهلی ئهگر به باش باس کرا ۱۷۸

- ۱۷۸ چۆن حاجى تەلبىيە دەكات لە حج يان لە عومرەدا
- ۱۷۹ تەكبیرکردن كاتى دەگاتە گۆشه پەشهكە(الركن الأسود)
- ۱۸۰ پارانەوہى وەستان لەسەر(صەفا) و (مەرۋە)
- پارانەوہ لە نىوان گۆشهكەى لای يەمەن(الركن اليماني)و
- ۱۸۰ بەردە پەشهكە(الحجر الأسود)
- ۱۸۱ لە كاتى پۆيشتن دا بەرەو عەرەفە
- ۱۸۲..... نزاو پارانەوہى پۆژى عەرەفە
- ۱۸۲ نزاو ذىكرى لای(المشعر الحرام)
- ۱۸۳..... تەكبیر كردن لەكاتى رەجم كردنى(الجمار)كەندا لەگەل ھەموو زيخىكدا
- ۱۸۳ لەكاتى سەرسوپرمان و بينىنى شتى سەيردا
- ۱۸۴ چى ئەكات ئەگەر ھەوالىكى خوشى بۆ ھينرا
- چى دەليت ئەگەر لە چاوى خۆى ئەترسا بدا لە شتيك و
- ۱۸۴ ببیتە ھۆى زيان پىگەياندى
- ۱۸۵..... ئەگەر لە چاوى يەككە ترسايىت
- ۱۸۵ ئەگەر كەسيك چاوى لىى دا
- ۱۸۵ ئادابى مال و منداال پاراستن
- ۱۸۶ سوننەتەكانى فيطرەت
- ۱۸۷ سميل كورت كردنەوہو ريش بەردانەوہ
- ۱۸۸ كورتى پۆشاك و نەخشاندنى بەدواى خۆىدا
- بەشى يانزەھەم: داواى لىخوش بوون كردن و گەرانەوہ
- ۱۹۰ بۆ لای خواى گەورە(الإستغفار والتوبة)
- ۱۹۳..... بەشى دوانزەھەم: فەزلى(تەسبيح و تەحميد و تەھليل و تەكبیر)كردن
- ۱۹۹ پيغەمبەرى خوا(ﷺ) چۆن تەسبيحاتى دەكرد؟
- ۲۰۱ سەرچاواھەكان
- ۲۰۲ ناوھروك

بەرھەمەکانی نوسەر

- ۱- قەلای موسلمان لە زیکرەکانی شەوانە و رۆژانە لە قورئان و سوننەتدا
- ۲- رووخسار و رەوشتە بەرزەکانی پێغەمبەری خوا (ﷺ)
- ۳- چارەسەر بە دوعا لە قورئان و سوننەتدا
- ۴- راستی جەنۆکە
- ۵- نیشانە بچۆکەکانی رۆژی دوایی
- ۶- نیشانە گەرەکانی رۆژی دوایی
- ۷- قیامەتی گەرە و نارەحەتی یەکانی (۱)
- ۸- قیامەتی گەرە و نارەحەتی یەکانی (۲)
- ۹- ئەحکامەکانی جەژن و ئادابەکانی
- ۱۰- حوکمی نوێژنەکەر
- ۱۱- ئامۆژگاری یەکی زیڕین بۆ ئەو کۆمەلانە ی ئیسلامین
- ۱۲- دۆستایەتی و خۆبەری کردن لە ئیسلامدا
- ۱۳- زنجیرە ی چیرۆکە سەحیحەکانی پێغەمبەر (ﷺ) / ۱
- ۱۴- زنجیرە ی چیرۆکە سەحیحەکانی پێغەمبەر (ﷺ) / ۲
- ۱۵- ھەلوەشینەرەو ھەکانی ئیسلام و ئیمان